

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**İSTANBUL ÖLÇEĞİNDE KONAKLAMA
YAPILARININ ENGELLİLER İÇİN
ERİŞİLEBİLİRLİĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

DİLEK ELDEM

İSTANBUL, 2014

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENİSTİTÜSÜ
İÇ MEKÂN TASARIMI

**İSTANBUL ÖLÇEĞİNDE KONAKLAMA
YAPILARININ ENGELLİLER İÇİN
ERİŞİLEBİLİRLİĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

DİLEK ELDEM

Tez Danışmanı: DOÇ. DR. ELÇİN TEZEL

İSTANBUL, 2014

TEŐEKKÖR

Çalıőmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren başta danıőmanım Doç. Dr. Elçin Tezel ve Yrd. Doç. Dr. Sezin Tanrıöver'e en içten dileklerimle teşekkür ederim.

Araştırma kapsamında incelenen otellerin özel bilgilerine erişimimi sağlayan Sayın Pınar Çulhaoğlu, Nevzat Eldem, Nevin Eldem ve İskender Turgay Yumlu'ya teşekkürü bir borç bilirim.

İstanbul, 16.08.2014

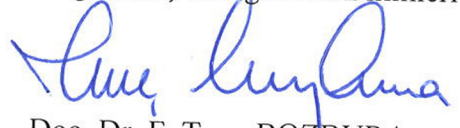
Dilek ELDEM

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MEKÂN TASARIMI

Tezin Adı : İstanbul Ölçeğinde Konaklama Yapılarının Engelliler İçin Erişilebilirliği
Öğrencinin Adı Soyadı : Dilek ELDEM
Tez Savunma Tarihi : 15.08.2014

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Fen Bilimleri Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Doç. Dr. F. Tunç BOZBURA
Enstitü Müdürü
İmza

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Sezin TANRIÖVER
Program Koordinatörü
İmza

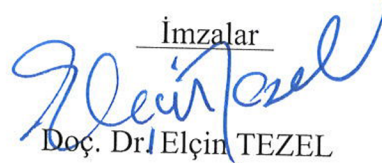
Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

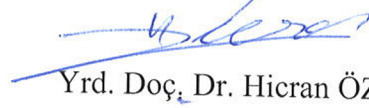
Jüri Üyeleri

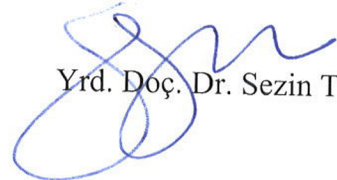
Tez Danışmanı
Ünvan, Adı ve SOYADI

Üye
Ünvan, Adı ve SOYADI

Üye
Ünvan, Adı ve SOYADI

İmzalar

Doç. Dr. Elçin TEZEL

Yrd. Doç. Dr. Hicran ÖZALP

Yrd. Doç. Dr. Sezin TANRIÖVER

ÖZET

İSTANBUL ÖLÇEĞİNDE KONAKLAMA YAPILARININ ENGELLİLER İÇİN ERİŞİLEBİLİRLİĞİ

Dilek Eldem

İç Mekan Tasarımı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Elçin Tezel

08/2014, 115

Günümüzün sosyal ve kültürel etkinliklerinden biri olan, turizm hareketinden engellilerin, bilinçsiz ve hatalı tasarımlar yüzünden yoksun kalması kabul edilmez bir durumdur. Konaklama yapılarının sunduğu her hizmetten yararlanabilmek için, mekansal kurgunun, yüzeyde kullanılan malzemelerin, mobilyaların, mekan algısını arttırmaya yönelik kullanılan mimari kod ve levhaların erişilebilirliği sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. İstanbul ölçeğiyle sınırlandırılan bu çalışmanın amacı, farklı tip konaklama yapılarının engelliler için erişebilirlik düzeylerini incelemek ve her yapı stoğu için ayrı çözümler geliştirmektir. İncelenen otellerden biri restorasyon örneği, biri rekonstrüksiyon bir diğeri ise yeni yapı örneğidir. Bunlar sırasıyla; koruma tüzüğüne göre restore edilen beş yıldızlı Crown Plaza Laleli Hotel, dışı korunup içi günümüz standartlarına göre yeniden kurgulanan özel tesis Four Seasons Hotel Sultanahmet ve sıfırdan inşa edilen beş yıldızlı Le Meridien Hotel'dir

İnceleme, yerinde yapılan tespitler, karşılaştırmalar, fotoğraflar ve literatür araştırmasında bulunan diğer dokümanlar paralelinde şekillenmiştir. Tezin birinci bölümünde, engelliliğe ilişkin genel kavramlar, yönetmelikler ve standartlar incelenmiş ve yaşadıkları mekansal sorunların altı çizilmiştir.

İkinci bölümde, konaklama yapılarının engelliler için erişilebilirliği araştırılmış ve erişilebilirliği etkileyen faktörler, fiziksel kurgu ve donatı öğeleri başlıkları altında sınırlandırılarak incelenmiştir.

Üçüncü bölümde ise, İstanbul ili içindeki otellerin tiplerine göre şehirdeki dağılımları istatistiksel verilere dayanarak analiz edilmiş ve sayıca diğer tiplerden fazla olan iki tip üzerinden örnekler seçilerek engelliler için erişilebilirliği incelenmiş ve öneriler sunulmuştur.

Yapılan incelemeler sonucu yeni yapı örneği olan Le Meridien Otel'in engelliler için erişilebilirliğinin en iyi, rekonstrüksiyon örneği olan özel tesis Four Seasons Sultanahmet Otel'in erişilebilirliğinin orta, restorasyon örneği olan beş yıldızlı Crown Plaza Laleli Otel'in ise neredeyse erişilemez olduğu gözlemlenmiştir. Diğer bir deyişle, bugünün yüksek teknolojisi ve bilinçli tasarım ekibinin bir araya gelmesi ile oluşan sonuç, bağlayıcı unsurları olan yapı tiplerinin otele dönüşmesiyle çıkan sonucun çok ilerisinde olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Konaklama Yapıları, Engelliler için Tasarım, Erişilebilirlik

ABSTRACT

ACCESSIBILITY OF ACCOMMODATION BUILDINGS FOR DISABLED IN THE SCOPE OF ISTANBUL

Dilek Eldem

Interior Design

Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Elçin Tezel

08/2014, 115

It is unacceptable that many disabled people cannot take part in one of the most important social and cultural movements, tourism, due to the thoughtless and senseless designs. Many hotel owners prefer to solve accessibility problems by designing handicapped rooms. However, in order to utilize all services of the hotel, conceptual design of spaces, the material of surfaces and the signage & symbols for enhancing the perception must be designed according to provide the accessibility. For this reason the aim of this research is to explore the accessibility of different types of accommodation buildings and to find new solutions for problems. The examples that were chosen are one restored building, Crown Plaza Hotel, one adaptive building, Four Seasons Hotel and one new constructed building, Le Meridien Hotel.

Research was executed according to the analysis of site, comparisons, photographs and literature survey. In the first part of the research, general concepts of disability, laws and standards were analyzed. Moreover, special accessibility issues pertaining to disabled were analyzed.

In the second part, the factors which affect the accessibility of the disabled in accommodation building were observed in the scope of space organization and fittings units.

In the third part, different types of hotels in Istanbul were analyzed according to statistical data. Regarding to this data, three examples were selected and investigated

because of their numerous differences and star properties. All these hotels accessibility was examined and compared.

As a result of this research, the accessibility of Le Meridien Hotel was the found to be highest, Four Seasons Hotel was intermediate and Crown Plaza Hotel was the lowest. When the all different types of hotels result analyzed separately, the building which one is made up of high technology and informed design team has the accessibility for disabled most.

Keywords: Accommodation Buildings, Design for Disabled, Accessibility

İÇİNDEKİLER

TABLolar	x
ŞEKİLLER	xi
KISALTMALAR	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI	1
1.2 ARAŞTIRMANIN KAPSAMI	2
1.3 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	2
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	3
2.1 ENGELLİLİĞE İLİŞKİN GENEL KAVRAMLAR	4
2.1.1 Engelliliğin Tanımı	4
2.1.2 Engelliliğin Sınıflandırılması	5
2.1.3 Engelliliğin Türkiye’de ve Dünyada Yaygınlığı	7
2.2 ENGELLİLERE YÖNELİK STANDARTLAR VE YASAL DÜZENLEMELER	9
2.2.1 Engellilere Yönelik Standartlar	9
2.2.2 Engellilere Yönelik Yasal Düzenlemeler	10
2.3 ENGELLİLERİN YASADIKLARI MEKÂNSAL SORUNLARA GENEL BAKIŞ	13
2.3.1 Engellilerin Mekân Kullanımı ve Algısı	14
2.3.2 Erişilebilirlik (Ulaşılabilirlik) Kavramının Tanımı	15
3. KONAKLAMA YAPILARININ ENGELLİLER İÇİN ERİŞİLEBİLİRLİĞİ	16
3.1 KONAKLAMA YAPILARINA VE TÜRLERİNE BAKIŞ	17
3.1.1 Otellerin Tanımı	17
3.1.2 Otellerin Sınıflandırılması	17
3.2 ERİŞİLEBİLİRLİĞİ ETKİLEYEN FAKTORLER	18
3.2.1 Mekânların Genel Kullanım Alanları ve Kurgusu	19
3.2.1.1 Otele Erişimle İlgili Yaya Yolları	20
3.2.1.2 Otoparklar	21

3.2.1.3 Otel Girişleri ve Kapılar	21
3.2.1.4 Genel Mekânlar, Oda Katları ve Islak Hacimler ..	22
3.2.1.5 Yatay ve Dikey Sirkülasyon Elemanları	24
3.2.2 Mekânlarda Bulunan Donatı Öğeleri	26
3.2.2.1 Yüzey ve Zemin Özellikleri	26
3.2.2.2 Hareketli Mobilyalar	29
3.2.2.3 Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar	33
4. İSTANBUL İLİ İÇİNDEKİ OTELLERİN ERİŞİLEBİLİRLİK AÇISINDAN DURUMU	36
4.1 OTEL OLARAK KULLANILAN ÜÇ FARKLI YAPI STOĞUNUN ERİŞİLEBİLİRLİK AÇISINDAN KARŞILŞTIRILMASI	39
4.1.1 Restorasyon Örneği - Crown Plaza Laleli	43
4.1.1.1 Mevcut Durum	46
4.1.1.2 Değerlendirme	59
4.1.1.3 Öneriler	62
4.1.2 Rekonstrüksiyon Örneği – Four Seasons Sultanahmet	67
4.1.2.1 Mevcut Durum	70
4.1.2.2 Değerlendirme	83
4.1.2.3 Öneriler	86
4.1.3 Yeni Yapı Örneği – Le Meridien İstanbul	89
4.1.3.1 Mevcut Durum	92
4.1.3.2 Değerlendirme	110
4.1.3.3 Öneriler	113
5. SONUÇ	114
KAYNAKÇA	116
EKLER	122
Ek A.1	123
Ek A.2	130
ÖZGEÇMİŞ	132

TABLULAR

Tablo 2.1: Türkiye’de engel türlerine göre engelli sayısı	7
Tablo 2.2: Avrupa ülkelerinde özürli nüfus sayısı	8
Tablo 3.1: Konaklama tesisi türleri.....	18
Tablo 4.1: 2000-2013 yılları İstanbul’a gelen yabancı sayıları.....	36
Tablo 4.2: Son beş yıl Ocak ayı gelen yabancı sayıları.....	36
Tablo 4.3: Kültür ve Turizm Bakanlığı “İşletme Belgesi”.....	37
Tablo 4.4: Kültür ve Turizm Bakanlığı “Yatırım Belgesi”.....	38
Tablo 4.5: Crown Plaza Laleli Hotel genel bilgiler.....	40
Tablo 4.6: Four Seasons Sultanahmet Hotel genel bilgiler	41
Tablo 4.7 Crown Plaza Laleli genel mevcut durum.....	46
Tablo 4.8 Mekansal erişilebilirliğe dair sorular.....	59
Tablo 4.9 Mekansal erişilebilirlik sonuçları.....	61
Tablo 4.10 Problemler alanlar ve öneriler.....	62
Tablo 4.11 Four Seasons Hotel genel mevcut durum.....	70
Tablo 4.12 Mekansal erişilebilirliğe dair sorular.....	83
Tablo 4.13 Mekansal erişilebilirlik sonuçları.....	85
Tablo 4.14 Problemler alanlar ve öneriler.....	86
Tablo 4.15 Le Meridien Hotel mevcut durum.....	92
Tablo 4.16 Mekansal erişilebilirliğe dair sorular.....	110
Tablo 4.17 Mekansal erişilebilirlik sonuçları.....	112
Tablo 4.18 Problemler alanlar ve öneriler.....	113

ŞEKİLLER

Şekil 3.1: Otobüs ile kaldırım arasındaki bağlantı.....	21
Şekil 3.2: Lobi ve diğer mekanlar organizasyon şeması.....	22
Şekil 3.3: Yatay sirkülasyon engelli standartları.....	24
Şekil 3.4: Ulaşılabilir güzergah zemin ve döşeme yüzeyleri.....	27
Şekil 3.5: Halı kalınlığı.....	28
Şekil 3.6: Yer kaplamasının akustik etkisi.....	28
Şekil 3.7: Yatay sirkülasyon engelli standartları.....	29
Şekil 3.8: Tekerlekli sandalyeli kişinin kullanımına yönelik oda.....	31
Şekil 3.9: Tekerlekli sandalyeli kişinin kullanımına yönelik oda ve banyo..	32
Şekil 4.1: Seçilen otellerin harita üzerindeki yerleşimi.....	39
Şekil 4.2: Seçilen otellerin uydu görüntüleri.....	42
Şekil 4.3: Harikzedegan Apartmanları.....	43
Şekil 4.4: Röleve kesit ve zemin kat planı.....	43
Şekil 4.5: Çatı müdahalesi.....	45
Şekil 4.6: Giriş kat planı.....	45
Şekil 4.7: Crown Plaza Hotel giriş kapısı.....	50
Şekil 4.8: Crown Plaza Hotel girişte bulunan merdivenler.....	50
Şekil 4.9: Crown Plaza Hotel resepsiyon alanı.....	51
Şekil 4.10: Bekleme alanı.....	52
Şekil 4.11: Otel restoranı.....	52
Şekil 4.12: Engelli tuvaleti.....	53
Şekil 4.13: Dikey sirkülasyon elemanlarından merdiven.....	53
Şekil 4.14: Dikey sirkülasyon elemanlarından asansör.....	54
Şekil 4.15: Yatay sirkülasyon elemanları.....	54
Şekil 4.16: Oda kapıları.....	55
Şekil 4.17: Engelli odası girişi.....	55
Şekil 4.18: Engelli odası yatma alanı.....	56
Şekil 4.19: Engelli odası banyosu.....	57
Şekil 4.20: Spa Merkezi girişi.....	57
Şekil 4.21: Spa Merkezi koridorlar.....	58

Şekil 4.22: 180 derece dönüşlü rampa.....	63
Şekil 4.23: Merdiven Platformu önerisi.....	64
Şekil 4.24: Asansör Platformu önerisi.....	64
Şekil 4.25: Asansör Platformu önerisi.....	65
Şekil 4.26: Kapalı havuz ve havuz asansörü.....	66
Şekil 4.27: Sultanahmet Cezaevi.....	67
Şekil 4.28: Sultanahmet Cezaevi'nin tarihi yarımada da ki yeri	68
Şekil 4.29: Four Seasons Sultanahmet Hotel kat planı.....	69
Şekil 4.30: Tevkifhane Sokağı.....	74
Şekil 4.31: Four Seasons Hotel Girişi.....	75
Şekil 4.32: Bilgi & Resepsiyon alanı.....	75
Şekil 4.33: Bekleme alanı.....	76
Şekil 4.34: Kat koridorları.....	76
Şekil 4.35: Asansörler.....	77
Şekil 4.36: Engelli odası girişi.....	77
Şekil 4.37: Engelli odası.....	78
Şekil 4.38: Engelli odası banyosu.....	79
Şekil 4.39: Merdivenler.....	79
Şekil 4.40: Restoran girişi.....	80
Şekil 4.41: Balo salonu.....	81
Şekil 4.42: Engelli tuvaleti.....	81
Şekil 4.43: Spa Katı.....	82
Şekil 4.44: Le Meridien Hotel İstanbul.....	89
Şekil 4.45: Le Meridien Hotel giriş kat planı.....	90
Şekil 4.46: Le Meridien Hotel oda kat planı.....	91
Şekil 4.47: Le Meridien Hotel girişi.....	96
Şekil 4.48: Le Meridien Hotel engelli otoparkı.....	96
Şekil 4.49: Otopark alanından otele geçiş.....	97
Şekil 4.50: Otel ana girişi.....	98
Şekil 4.51: Bekleme alanları.....	99
Şekil 4.52: Bekleme alanları kesit.....	99

Şekil 4.53: Lobi alanı, resepsiyon bankosu.....	100
Şekil 4.54: Lobi alanı kesit.....	100
Şekil 4.55: Lattitude Bar.....	101
Şekil 4.56: Lattitude Bar kesit.....	101
Şekil 4.57: Kafeye ulaşım.....	101
Şekil 4.58: Kafeye alanı kesit.....	102
Şekil 4.59: Restoran.....	102
Şekil 4.60: Engelli tuvaleti.....	103
Şekil 4.61: Asansör kabini.....	103
Şekil 4.62: Asansör holü kesit.....	104
Şekil 4.63: Engelli odası girişi.....	104
Şekil 4.64: Engelli oda koridoru ve dolabı.....	105
Şekil 4.65: Engelli oda iç tasarımı.....	106
Şekil 4.66: Engelli banyosu.....	107
Şekil 4.67: Balo salonu.....	108
Şekil 4.68: Açık- Kapalı havuz.....	109

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşmiş Milletler
ADA	: Americans with Disabilities Act
BSI	: İngiliz Standartlar Enstitüsü (British Standards Institution)
CEN	: Avrupa Standardizasyon Komitesi (Comité Européen de Normalisation)
CENELEC	: Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (Comité Européen de Normalisation de Electrotechnique).
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
EN	: Avrupa Birliği (European Union)
IHG	: Internationa Hotel Groups
ÖİB	: Başbakanlık Özürlüler İdaresi
ÖZİDA	: Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TÜRSAB	: Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği
TS	: Türk Standartları
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization)

1. GİRİŞ

Dünyada bir milyardan fazla insan, herhangi bir tür engellilik ile yaşamakta, bu insanların yaklaşık 200 milyonu hayatlarını devam ettirmekte önemli zorluklarla karşılaşmaktadır (Dünya Engellilik Raporu 2011). Bu insanları ötekileştirmek yerine toplumsal hayata kazandırmak ve engelleri kaldırmak gerekmektedir. Çünkü engellilik, insan olma halinin bir parçasıdır. Neredeyse herkes yaşamının belli bir noktasında geçici veya kalıcı olarak zayıf düşmekte ve yaşlandıkça vücut işlevlerini yerine getirme konusunda artan zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu yüzden engelliliği hayatın, engellileri ise toplumun bir parçası olarak görüp, tasarımlara bu düşünce yaklaşımıyla başlamak gerekmektedir.

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Gelişen teknolojiyle birlikte insanın ortalama ömür süresi uzarken, engelli insanların mekansal erişilebilirliğinin sağlanması ve bu yolla hayat kalitelerinin yükseltilmesi, son yıllarda gelişmiş ülkelerdeki en önemli toplumsal hedeflerden biri olarak görülmektedir. Kamusal mekanlardaki erişim ise, engellilerin toplumsal hayata katılımı açısından önem taşımaktadır. Engellilerin, kendilerini farklı hissetmemeleri için, tatile gidebilmeleri, istedikleri restoranda yemek yiyebilmeleri, istedikleri alışveriş merkezlerine engelsizce ve diğer insanlardan ayrıştırılmadan girebilmeleri sağlanmalıdır. Kamusal mekanlardan biri olan konaklama yapılarının, engellilere eşit imkan ve olanak sağlayabilmesinin ve yardım almaksızın istedikleri mekana erişebilmelerinin tek yolu onlara uygun olarak tasarlanmasıdır. Birçok tesis, engelliler için özel odalar düzenleme yolunu seçerek sorunu çözdüğünü düşünmektedir. Ancak, sorunların çözümü için böyle bir uygulama asla yeterli değildir. Planlama ve tasarım aşamasından itibaren mekansal kurgunun, yüzeylerde kullanılan malzeme seçimlerinin, mobilyaların yerleşim ve özelliklerinin, mekan algısını artırmaya yönelik kullanılan mimari kod ve levhaların tüm insanların kullanım ve erişilebilirlik gereksinimlerini karşılayacak şekilde olması gerekir. Konaklama yapılarının çeşitliliği, erişimle ilgili başlıklarda farklı niteliklere ve yeterliliklere sahip olmalarının temel nedenidir. Bu çalışmanın amacı İstanbul'daki

farklı tip konaklama yapılarının engelliler için erişilebilirlik düzeylerini inceleyerek, her yapı stoğu için ayrı çözümler geliştirmektir.

1.2 ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Bu çalışma kapsamında mekanların erişilebilirliği görme, işitme ve ortopedik engellilere yönelik incelenmiş, sunulan öneriler bu engel grubunun erişimini kimseden yardım almadan ulaşmak istedikleri mekanlara kendi yetileri ile erişebilmeleri hedeflenmiştir. Mekansal erişilebilirlik kavramının bağlı olduğu özellikler incelenmiş, bu özelliklerin var olan yasalar ve standartlar çerçevesinde kapsamı tartışılmıştır. Sonrasında erişilebilirliği etkileyen kavramların farklı konaklama tiplerinden seçilmiş örneklerde incelenerek karşılaştırması ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Bulgulara bağlı olarak farklı konaklama tiplerine ait erişilebilirlik düzeyleri belirlenmiş, çözüm önerileri geliştirilmiştir. Materyal olarak İstanbul şehri içinde üç farklı otel incelenmiştir. İstanbul şehrinin en belirgin özelliği, sahip olduğu tarihi değer ve tanıklık ettiği dönemlerden kalma taşıdığı izlerdir. Bu sebeple, incelenen otellerden biri restorasyon örneği, biri renkonstrüksiyon bir diğeri ise yeni yapı örneğidir. Bunlar sırasıyla; koruma tüzüğüne göre restore edilen Crown Plaza Laleli Hotel, dışı korunup içi günümüz standartlarına göre yeniden kurgulanan Four Seasons Hotel Sultanahmet ve sıfırdan inşa edilen Le Meridien Hotel'dir

1.3 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Verilerin elde edilmesi amacıyla konuyu doğrudan ya da dolaylı olarak ele alan literatür incelemesi yapılarak yazılı ve çizili kaynaklara ulaşılmıştır. Konu ile ilgili tezler, makaleler, dergiler, internet ortamı ve bildiriler taranarak önceki araştırma ve değerlendirme çalışmalarının analizi yapılmıştır. Ayrıca, çalışma kapsamında incelenen yapılarda yerinde tespitler, fotoğraflar ve literatür araştırmasında bulunan diğer dokümanlardan yararlanılmıştır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Kişilerin doğuştan veya sonradan, doğal afetler, yetersiz beslenme, hastalıklar veya kazalar sonucu bedensel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle engelli olması, yaşamsal aktivitelerini kısmi veya tam olarak engellemekte ve en önemlisi sosyal yaşamlarını sürdürmelerini zorlaştırmaktadır (Şahin ve Erkal 2012). Türkiye’de, toplam nüfusun yaklaşık %12,29’unu engelli bireyler oluşturmaktadır (Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2004). Engellilerin yüzde 1,5’u ortopedik, binde 60’ı görme, binde 37’si işitme, binde 38’i dil ve konuşma, binde 48’i zihinsel engellidir (Mülayim 2010). Bu gruptakilerin, yüzde 9.70’i de diğere (ruhsal ve kronik süreğen hastalığı olanlar) özür gruplarında bulunduğı şeklidir.

Engelli nüfusunun genel nüfusa oranının göz ardı edilemeyecek kadar fazla olduğı açıkça gözlemlenmektedir. Fakat sokaklarda, caddelerde rastladığımız engelli bireylerin sayısı oldukça azdır. Bunun sebebi ise Türkiye’de erişim ile ilgili engellerin fazla olmasındandır. Engelli bireyler, konutlarından başlayarak tüm mekanlarda ve bunlara ulaşım sürecinde sayısız engellerle karşılaşmaktadır (Müftüoğlu 2006). Bu engeller, engelli insanlarda işlevsel performans yetersizlikleri ve toplumsal ayrımcılığa maruz kalmaları dolayısıyla yetersizlik hissini doğurmakta, onların yaşam kalitelerini düşürmekte, çeşitli psikolojik ve sosyal sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Ünügür 2003). Bu sosyal sorunun çözülebilmesi için engelli bireylerin dış mekanlardaki etkinliklere erişebilmesi ve oradaki sosyal ortamlara katılabilmesi gerekmektedir.

Gelişen teknoloji ile kolaylaşan yer değıştirme eylemi, konaklama yapılarının önemini ve hitap ettiğı kullanıcı kitlesinin artmasına sebep olmuştur. Sadece tatil amaçlı gelenlerin yanı sıra iş, sağlık ve ziyaret için de kullanım gerçekleşmektedir. Bu kapsamda engelli bireylerin, günümüzde sayıca gittikçe arttığını gözlemlediğimiz, kamusal alanlardan biri olan konaklama yapılarından da kolaylıkla yararlanması gerekmektedir.

2.1 ENGELLİLİĞE İLİŞKİN GENEL KAVRAMLAR

2.1.1 Engelliliğin Tanımı

Engelliğe ilişkin farklı birçok görüş ve tanımlama bulunmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) 1980 yılında yayınlamış olduğu bildirgesinde engellilikle ilgili temel kavramlar tanımlanmış ve engelliliğin sağlık boyutuna ağırlık veren bir sınıflandırmayla bu konuda üç ayrı kategoride tanımlama geliştirmiştir:

1. Yetersizlik (Impairment): Fizyolojik, psikolojik veya anatomik yapının kaybını ya da normalden sapması halini ifade eder. Bu tanım özellikle organ düzeyindeki bozuklukları ifade eder.

2. Özürlülük (Disability): Bu tanım fiziksel ve zihinsel yeti kaybını ifade etmektedir. Sağlığın bozulması sonucu oluşan yetersizlikten dolayı bir yeteneğin normale oranla azalması veya kaybedilmesi olarak tanımlanır.

3. Engellilik (Handicap): Yukarıda açıkladığımız yetersizlik veya özürlülük halleri nedeniyle kişinin yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel düzeyine göre normal kabul edilen yaşam gereklerini yerine getirememesidir (Atıcı 2007). Bu tanımdan da hareketle engellilik bedensel yetersizlik olarak tanımlanabilir.

Ülkemizde 01.07.2005 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan Özürlüler Kanunu'nun 3. Maddesi'ne göre;

“Özürlü, doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duysal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerini ihtiyaç duyan kişiyi” ifade etmektedir (Mevzuatı Geliştirme Yayın Genel Müdürlüğü 2005)

Türk Standartları Enstitüsü ise, engelli bireyi; vücut fonksiyonlarını kullanmada fiziki ve zihinsel kısıtlılık veya kayıp halinde olan kişi olarak tanımlamaktadır (TS 9111 1991).

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun tanımına göre özürlü; doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle normal yaşamın gereklerine uyamama durumunda olup; korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyacı olan kişi olarak tanımlanmaktadır (T.C Resmi Gazete 2010).

2.1.2 Engelliliğin Sınıflandırılması

Engel türlerinin sınıflandırılmasına ilişkin çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı ve T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından 2002 yılında yapılan Türkiye Özürlüler Araştırmasında engellilik altı ana başlık altında incelenmektedir:

- Ortopedik Engelli
- Görme Engelli
- İşitme Engelli
- Dil ve Konuşma Engelli
- Zihinsel Engelli
- Süreğen Hastalık (Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2004)

Ortopedik engelli: sinir sisteminin zedelenmesi, hastalıklar kazalar ve genetik problemler nedeniyle kas, iskelet ve eklemlerin işlevlerini yerine getirememesi nedenleriyle oluşan hareket ile ilgili yetersizlikler olarak tanımlanmaktadır (Kobal, 2005). Ayrıca el, kol, ayak, bacak, parmak ve omurgalarında kısıklık, eksiklik, fazlalık, yokluk, hareket kısıtlılığı, şekil bozukluğu, kas güçsüzlüğü, kemik hastalığı olanlarla, felçliler, serebral palsi, spastikler ve spira bifida olanların da bu gruba girdikleri bilinmektedir (Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2004). Ortopedik engeli bulunanların diğer engel gruplarından sayıca daha fazla olduğu dünya istatistiklerinde de kabul edilmektedir (Atıcı 2007). Bu yüzden anılan engel grubu, engelliler arasında önemli bir yere sahiptir.

Görme engelli; tek veya iki gözünde tam veya kısmi görme kaybı ya da bozukluğu olan kişilerle göz protezi kullananlar, renk körlüğü ve gece körlüğü olanlar bu gruba girmektedir (Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2004). Yasal tanıma göre; gerekli düzeltmelerden sonra iyi gören gözündeki görme keskinliği 20/200 ya da az görme alanı 20 dereceden az olan kişiler kör olarak adlandırılırken, görme keskinliği 20/70 ile 20/200 arasında olan kişiler az gören olarak nitelendirilmektedir (Tuncer 2005). Görme engelli bireylerin çevreyi algılamaları çok zor olduğundan görme engelliler görme duyuları dışında kalan diğer duyuyla çevrelerini algılamaya çalışmaktadır.

İşitme engelli; işitme fonksiyonun tamamını veya tamamına yakını kaybetmiş kişi olarak tanımlanmaktadır (TS 9111). Fizyolojik görüş savunucularına göre işitme kaybı ölçülebilir niteliktedir. Bu görüşe göre sağır terimi, sesleri işitmede ağır ya da çok ileri durumu ifade ederken ağır işitmek; işitme kaybının diğer tüm kategorilerine işaret etmektedir.

Dil ve konuşma engelli; Özsoy'a (2002, s. 81-82) göre, "Konuşma engellilerin sınıflandırılması değişik biçimlerde yapılabilmekte olup sese bağlı ve görüntüye bağlı olarak sınıflandırdığı ikili bir ayrım kullanmaktadır. Sese bağlı konuşma özürleri olarak adlandırılan birinci grupta, geleneksel sesli sembolleri ya da ses dalgalarını kapsayan özürlüler bulunmaktadır. Görüntüye bağlı konuşma özürleri, konuşmanın yarattığı ışık dalgalarına ya da verdiği görüntüye bağlı engellerdir. Bu engeller ise, genellikle duruş, jest ve mimik özürleri olarak üçe ayrılmaktadır".

Zihinsel engelli; çeşitli derecelerde zihinsel yetersizliği olan kişi olarak tanımlanmaktadır (Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2004). Dikkat, algılama, bellek ve muhakeme gibi zeka fonksiyonları açısından normalin altında olma durumudur.

Süreğen hastalık ise, kişinin çalışma kapasitesi ve fonksiyonlarının engellenmesine neden olan sürekli bakım ve tedavi gerektiren hastalıklardır. Süreğen hastalıklar, çok geniş bir grup hastalığı kapsamakla birlikte, metabolik hastalıklar, iskelet sistemi

hastalıkları, nörolojik hastalıklar, kan hastalıkları, kalp hastalıkları, hipertansiyon, onkolojik hastalıklar ve solunum hastalıkları alt başlıklarından oluşmaktadır (Kalaycı 2007). Yaşlılıkla gelen süreğen hastalıklar bedensel engelliliğe neden olabilir.

Tablo 2.1: Türkiye’de ki engel türlerine göre engelli sayısı

Engel Grubu	Kişi Sayısı
Görme	216.077
İşitme	156.573
Dil ve Konuşma	37.494
Ortopedik	321.895
Zihinsel	482.361
Süreğen Hastalıklar	808.335

Kaynak: ÖZİ & DİE

Yukarıdaki tablodan anlaşıldığı gibi Türkiye’de sayıca en fazla olan engelli grubu sırasıyla süreğen hastalıklı bireyler, zihinsel engelliler, ortopedik engelliler, görme engelliler, işitme engelliler ve konuşma engellilerdir. Süreğen ve zihinsel hastalıkların diğer engel gruplarından sayıca çok fazla olmasının nedeni geniş hastalık gruplarının genel adı olmasındandır. Bu gözle bakıldığında görme, işitme ve ortopedik engellilerin sayılarının oldukça fazla olduğu göze çarpmaktadır. Bu yüzden çalışma kapsamında erişilebilirliği incelenen yapılarda hedef kitle görme, işitme ve ortopedik engelliler olarak seçilmiştir.

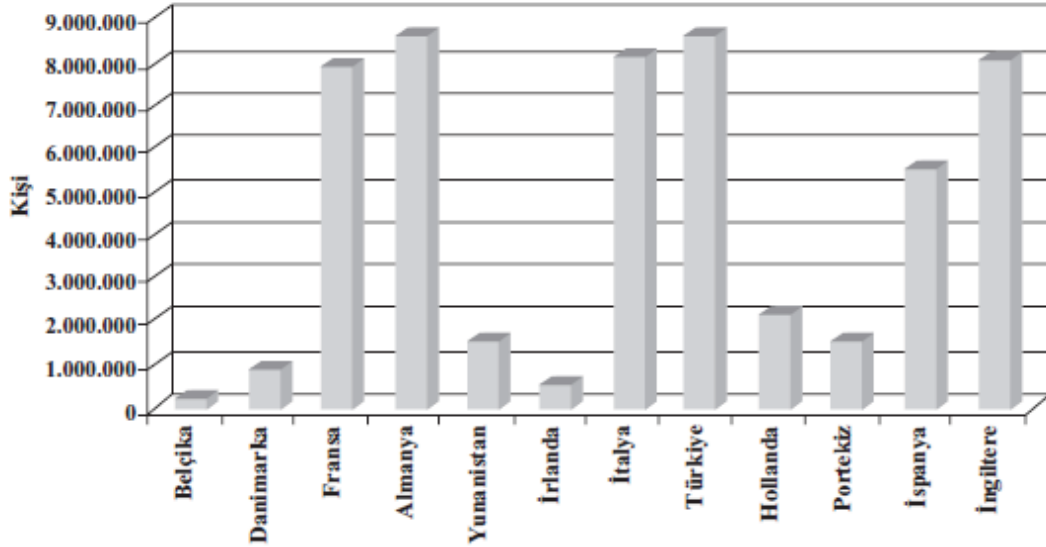
2.1.3 Engelliliğin Türkiye’de ve Dünyadaki Durumu

Birleşmiş Milletler verilerine göre dünyada yaklaşık beş yüz milyon engelli yaşamaktadır. Avrupa Birliği ülkelerinde ise bu değer elli milyondur. Bu rakamlar çerçevesinde konu değerlendirildiğinde, dünyadaki toplam yetişkin nüfusun %24’ünün, toplam çocuk nüfusunun ise %7’sinin engelli olduğu tespit edilmektedir (Mülayim 2009)

Türkiye’de engelli nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %12,29’dur. Engelli nüfusun toplam nüfus içindeki oranı, diğer gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında Türkiye’ye en

yakın sırasıyla Almanya, İngiltere, İtalya ve Fransa gözlemlenmektedir. Toplam nüfus içindeki oranı en düşük ülkeler ise sırasıyla, Belçika, İrlanda, Portekiz ve Yunanistan'dır (ÖZİ & DİE 2004)

Tablo 2.2: Avrupa ülkelerinde özürlü nüfus sayısı

Kaynak: ÖZİ & DİE

T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı ve T.C Başbakanlık Özürsümler İdaresi Başkanlığı'nın 2002 yılında yaptığı Türkiye Özürsümler Araştırması'na göre engelli olan nüfusun 3 milyon 783 bin 197'si erkek, 4 milyon 648 bin 740'ı kadındır. Toplam nüfus içerisinde ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engelli bireylerin oranı % 2,58 olup süreğen hastalığı olanların toplam nüfus içerisindeki payı % 9,70'tir. Engelli nüfusun cinsiyetlere göre dağılımı incelendiğinde, erkeklerin oranının ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engelli grubunda daha yüksek bir orana sahip olduğu gözlemlenirken süreğen hastalığa sahip olan nüfusta ise kadınların oranının daha yüksek olduğu tespit edilmektedir. Engellilik oranının coğrafi bölgelere göre dağılımı incelendiğinde, ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engelli oranı %3,22 ile en yüksek Karadeniz Bölgesi'nde görülürken %2.23 ile en düşük Marmara Bölgesi'nde gözlemlenmektedir. Süreğen hastalığı olanların %10,90'luk oranla en yüksek Marmara Bölgesi'nde olduğu belirlenirken en düşük görüldüğü bölge ise %7.18 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir (Atıcı 2007)

2.2 ENGELLİLERE YÖNELİK STANDARTLAR VE YASAL DÜZENLEMELER

Toplum düzenini sağlamak ve yaşam kalitesini yüksek tutmak amaçlı oluşturulan standartlar, engelli insanları topluma geri kazandırmada büyük rol oynar. Ancak, ülkeden ülkeye değişiklik gösteren bu standartlar için kesin tek bir doğru yoktur, çünkü ilerleyen teknoloji ve yapılan araştırmalar, bu standartların güncellenmesine sebep olur. Örneğin, Türkiye 2011 yılında, üyelik süreci kapsamında Avrupa Standardizasyon Komitesi (CEN) ve Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (CENELEC)'ne tam üye olmuştur. Bu sayede, TSE'de bulunan engellilere yönelik standartlar Avrupa'nın kabul ettiği standartlara göre revize edilip iyileştirilmiştir (Mülayim 2010).

2.2.1 Engellilere Yönelik Standartlar

Türkiye'de engellilere yönelik standartlar TS 9111 Özürlü İnsanların İkamet Edeceği Binaların Düzenlenmesi Kuralları, TS 12576 Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar için Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemlerin Tasarım Kuralları ve TS 12460 Şehir-İçi Yollar, Raylı Taşıma Sistemleri içinde yer almaktadır. İç mekan regülasyonu, malzeme ve mobilya seçimini belirleyici olarak nitelendirilebilen TS 9111'dir. Bu sebeple çalışma kapsamında sıkça bu standardın verileri ışığında erişilebilirlik sorgulanmaktadır.

TS 9111 (Nisan 1991): “Özürlü İnsanların İkamet Edeceği Binaların Düzenlenmesi Kuralları” isimli standart, bedensel, görme ve işitme özürlü kişilerin ikamet edeceği binalarda mimari açıdan yapılabilecek düzenlemelere ait kuralları kapsamakta ve özürlü kişilerin ikamet edecekleri binalarda bir engellemeye uğramadan yaşamlarını sürdürebilmelerini amaçlamaktadır (Mülayim 2009, s:24).

TS 12460 (Nisan 1998): “Şehir İçi Yollar – Raylı Taşıma Sistemleri – Bölüm 5: Özürlü ve Yaşlılar İçin Tesislerde Tasarım Kuralları” isimli standart, şehir içi yollarda, yapılacak raylı toplu taşıma sistemlerindeki yer altı, hemzemin ya da yer üstünde yükseltilmiş istasyon tesislerinde özürlü ve yaşlı insanlar için mimari açıdan yapılacak

düzenlemelerin, tasarım kurallarını kapsamaktadır. Bu standardın hazırlanmasındaki amaç, özürliülerin sağlıklı insanlar gibi istasyon girişinde, istasyon içinde takip edecekleri yolu kolayca bulmaları ve istasyon bölümlerinden yararlanabilmeleri, istasyon elemanlarını kullanabilmeleri, emniyet ve konfor içinde seyahat edebilmeleridir (Mülayim 2009, s:25).

TS 12576 (Nisan 1999): “Şehir İçi Yollar – Özürliü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemlerin Tasarım Kuralları” standardı, özürliü ve yaşlıların sağlıklı insanların gibi sokak, cadde, meydan ve bu yollardaki yaya yolu alt / üst geçitler ile kavşakları kullanabilmeleri için yapılacak yapısal önlemler ve işaretlemlerin tasarım kurallarını içermektedir. Bu standardın hazırlanmasındaki amaç özürliülerin evden çıkıp, engelle karşılaşmadan tüm sosyal ve kültürel aktivitelere katılmalarını sağlamaktır. Ayrıca özürliü kişilerin iş ve günlük yaşantılarını sürdürürken yollardaki yaya kaldırımı, alt / üst geçitler, kavşaklar, kamu / kurum binaları, alışveriş merkezleri, ikamet ettikleri binaların girişlerinde yapılacak yapısal önlemler ve işaretlemlerle, toplum hayatına katılmalarını amaçlamaktadır”(Mülayim, 2009, s:25).

2.2.2 Engellilere Yönelik Yasal Düzenlemeler

Yukarıda belirtilen tüm standartlar, engellilerin kendi özel mekanlarında, kamusal alanlarda, yollarda, sokaklarda daha erişilebilir ortamlar yaratmak için oluşturulmuştur. Ancak bu standartlar sadece bir kılavuz niteliğindedir. Uygulamaya geçebilmesi ancak yasalar ve kanunlarla zorunlu hale getirilmesiyle mümkündür. Türkiye’de engellilerin haklarına ve belirtilen standartları uygulamaya yönelik; 3194 Sayılı İmar Kanunu ve 5378 Sayılı Özürliüler Kanunu vardır.

3194 Sayılı İmar Kanunu: Bedensel Engelliler İçin Resmi, Umumi Bina ve Umumi Alanlarda Uyulması Zorunlu Kurallar başlıklı imar kanunu 8 Eylül 2013 tarihinde resmi gazetede yayınlanmıştır.

MADDE 19.Fiziksel çevrenin özürliüler için ulaşılabilir ve yaşanabilir kılınması için, imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda Türk Standartları Enstitüsü’nün ilgili standartlarına uyulması zorunludur.

- 1) Bina ana giriş kapılarının genişliği 1.50 m'den az olmamak kaydıyla açılan kanatlardan birisi en az 0.90 m genişliğinde ve eşiksiz yapılacaktır.
- 2) İç kapılar tamamen eşiksiz ve en az 0.90 m genişliğinde olacaktır.
- 3) Bina ana giriş kapısına merdivenle ulaşıyor ise tekerlekli sandalye için en fazla %6 eğimli en az 1.20 m genişlikte koruma bordürlü ve korkuluklu rampa yapılacaktır.
- 4) Araba park yerlerinde park yerinin en az % 2 si kadar ve her araba için 3.50 m genişlikte park yeri bedensel özürllülere ayrılacak, zemini sarı renkle belirtilip, özürllülere ayrılan park yeri panosu ile belirtilecektir.
- 5) Her 10 wc'den biri özürllülere ayrılacak, en az 1.40x1.40 m ebadında olacak, kapısı eşiksiz ve kapı kanadı en az 0.85 m genişliğinde olacağı gibi dışa açılacaktır.
- 6) 6.25 maddesinin umumi binalarda yapılacak asansör kısmının özürllülerle ilgili hususlarına uyulacaktır.
- 7) Sinema, tiyatro v.b gibi salonlarda 300 koltuktan biri, her salonda en az 4 kişilik arkadan girişli 1x1.20 m ebadında yer, tekerlekli sandalye için ayrılacaktır.
- 8) Otel ve motellerde oda sayısının % 3 ü, ve en az her otelde 1 odada hijyenik bakımı da dahil tekerlekli sandalyelerin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenecektir. (Bu oranlar % 3 hesabında tam sayı esas alınacaktır.)
- 9) Yaya geçitlerinde yolu kaldırıma bağlayan rampa genişliği minimum 1.80 m eğimi % 6 olacaktır.
- 10) Tretuvarlar tek yönlü yollarda 1.50 m çift yönlü yollarda 1.80 m'den az olamaz.
- 11) Tretuvar üzerine gelen tente ve saçakların alt kotunun yere olan mesafesi en az 2.00 m olacaktır.

Direklere asılı çöp kutuları kaldırımı daraltmayacak biçimde yol bordürüne paralel olacak şekilde asılacaktır (Mevzuatı Geliştirme Yayın Genel Müdürlüğü 2013).

5378 Sayılı Özürllüler Kanunu;

01.07.2005 tarihinde kabul edilen 5378 sayılı Özürllüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile yeni düzenlemeler getirilmiştir. Bu yeni düzenlemeler ile engelli bireylere yeni haklar getirilmesinin yanında fiziksel çevre ve yerel yönetimler ile ilgili yeni uygulamalar

benimsenmiştir. Kanunun fiziksel çevre ve yerel yönetimler ile ilgili getirilen hükümlerinden Geçici Madde 2'ye göre;

“Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi yıl içinde özürülülerin erişilebilirliğine uygun hale getirilir” denilmektedir (Mevzuatı Geliştirme Yayın Genel Müdürlüğü 2005).

Geçici Madde 3'te ise;

“Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin özürülülerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi yıl içinde özürülüler için erişilebilir duruma getirilir” ifadesi yer almaktadır (Mevzuatı Geliştirme Yayın Genel Müdürlüğü 2005, cilt. 44).

Son yıllarda engellilerin topluma geri kazandırılması ile ilgili birçok gelişmiş ülkelerde özel yaptırımlar ve kanunlar çıkartılmıştır. Bu olumlu değişimde ABD ve İngiltere başta olmak üzere oluşturulan lobi faaliyetleri ve hukuki düzenlemelerin büyük bir payı vardır. ABD'de 1990 yılında çıkan Engelli Amerikalılar Yasası (ADA, The Americans With Disabilities Act) ve İngiltere'de 1995 yılın da kabul edilen Engelliler Ayrımcılık Yasası'nın (DDA, Disability Discrimination Act) olumlu etkileri birçok farklı sektörde gözlemlenmiştir. Belirtilen kanunlarla sunulan hizmetlere engelsizce ulaşabilmeye yönelik yükümlülükler getirilmiştir. (Yaylı, Öztürk 2006). Böylelikle oluşturulan standartları uygulamak yasalarla zorunlu hale gelmiştir. Türkiye'de ise, 8 Eylül 2013 yılına kadar TSE tarafından oluşturulan engelli standartlarını uygulamayı zorunlu kılan herhangi bir yasa bulunmamaktaydı. Var olan özürülüler kanununa sonradan eklenen geçici maddelerle fiziksel koşulların iyileştirilmesine değinilmişti. Fakat bu yasaları kontrol eden bir birim de olmadığı için, Türkiye; uygulamada gelişmiş ülkelerin epeyce gerisinde kalmıştır. Ancak 8 Eylül 2013 yılında çıkarılan 3194 Sayılı imar kanununda, engellilere yönelik standartların uygulanması zorunlu hale getirilmiştir. Engellileri

topluma geri kazandırmaya yönelik çıkarılan bu kanunun hayata geçirilebilmesi için tüm birimlerin denetlenmesi ve güçlü bir kontrol mekanizmasının oluşturulması gerekmektedir. Engellilere yönelik hizmetlerin düzenli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini temin etmek için ise, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak, özürllüer ile ilgili ulusal politikanın oluşmasına yardımcı olmak, engellilerin problemlerini tespit etmek ve bunların çözüm yollarını araştırmak gerekmektedir (Yaylı, Öztürk 2006).

2.3 ENGELLİLERİN YAŞADIKLARI MEKANSAL SORUNLARA GENEL BAKIŞ

Engelli insanların kentsel yaşama katılım alanındaki ihtiyaçları, engelli olmayanlarla farklı olmakla birlikte temelde benzerdir. Engelli bireyleri, toplumun ayrı bir kesimi olarak nitelendirme yerine bütünleşmiş bir parçası olarak algılayabilmek ve mekanda da buna olanak sağlayabilmek amacıyla fiziksel çevreye ulaşılabilirliğini sağlamak gerekmektedir. Tüm insanlar gibi, engellilerin de hizmetlerden eşit fırsatlarda yararlanması gerekmektedir. Herkes, tüm yaşamsal alanlara ulaşmak hakkına sahiptir.

Sağlıklı bir birey yaşamının 2/3'ünü kendi özel alanlarında yani konut ya da onun yakın çevresinde geçirir (Mülayim 2009). Engellilerin ise özel mekanlarda geçirdiği vakit daha fazladır. Bu yüzden konutların ve çevrelerinin niteliği ve niceliği çok önemlidir. Bu alanların, sağlık durumu, sahip olduğu fiziksel ve teknik özelliklerin engellilere uygunluğu yerel yönetimlerin sorumluluğunda olmasına karşın, hane halkının özellikleri, barınan kişi yoğunluğu, odalar içinde kullanılan mobilya ve malzeme seçimi engelli bireyin kendi kontrolü altındaki kararlardır. Bu yüzden, engellilerin sıkça problem yaşadığı alanlar kendi kontrolü altında bulunmayan kamusal alanlardır. Bu alanların engellilerin erişimine olanak sağlayacak şekilde kurgulanması ve tasarlanması toplumsal kararlara gerçekleşmektedir.

Yerel yönetimler, yaptıkları teknik alt yapı yatırımlarıyla, kent mekânının şekillenmesinde önemli role sahiptir. Kentsel ulaşım hizmetlerinin, kentteki her açık

alan ve yapının engelliler için ulaşılabilirliğinin yerel yönetimlerce sağlanıyor olması, onların sosyal yaşama katılmasında en önemli unsurdur. Ulaşılabilirlik ve kullanım açısından; kamusal binalara (kamunun kullanımına açık resmi ve özel tüm yapılar) erişim, açık alanlar (sokak, cadde ve meydanlar, parklar, rekreasyon alanları v.b.), konutlar, toplu taşımacılık ve trafik düzenlemeleri konularında, yerel yönetimler yasal sorumlu ve yetkili olarak çözümleri getirmek zorundadır (Türkiye Sakatlar Derneği 2006).

2.3.1 Engellilerin Mekan Kullanımı ve Algısı

Fiziksel çevrenin, planlama ve tasarım aşamasından itibaren engellilere uygun olarak kurgulanması bu alanların tüm bireyler tarafından kullanılabilir ve ulaşılabilir olmasını sağlar. Bunu yaparken de engelli kullanıcının özünlüğü ne olduğu, hangi hareketleri yapmakta zorlandığı veya hangi hareketleri yapabildiği araştırılmalı, boyutsal yeterlilikleri ve algısal farkındalıkları göz önünde tutulmalıdır. Ancak böyle kapsamlı bir araştırmadan sonra tasarlanan mekanlar kolaylıkla erişilebilir ve algılanabilir olurlar.

Mülayim'e göre (2009, s.31) "Engelli kullanıcı için mekan tasarımlarında, genel kullanıcılar için düşünölen temel gereksinimlerin yanında, bireyin fiziksel veya psikolojik durumu göz önüne alınmalıdır. Özel kullanıcılar için birçok farklı durum olabilir. Bu özel durumun insanların hareketlerini, fiziksel kapasitelerini, psikolojik yapılarını ne kadar etkilediği dikkatle incelenmeli, gerekli inceleme tamamlandıktan sonra, bir hareket planı oluşturularak kişinin ihtiyaç duyduğu gereksinimler yerine getirilmelidir". Aslında özürlü kullanıcı için mekan tasarımı, özürlü durumlarından dolayı kişilerin kısıtlanan hareketlerini, gerek fizyolojik gerekse psikolojik ekipmanlar vasıtasıyla yapabilir hale gelmesi ve tek başına hayatını devam ettirebilmesidir. Özürlü kullanıcı için mekan tasarlanırken, kullanıcının özünlüğü ne olduğu, hangi hareketleri yapmakta zorlandığı veya hangi hareketleri yapabildiği araştırılmalıdır. Asıl amaç bireyin mekanda kimseye ihtiyaç duymadan bağımsız hareket edebilmesidir.

2.3.2 Erişilebilirlik (Ulaşılabilirlik) Kavramının Tanımı

Toplum hayatına tam katılımı, mekana ulaşmak ve mekanı kullanabilmek büyük önem taşımaktadır. Ulaşılabilirlik, mimari çevreyi oluşturan farklı mekanlara ve değişik binalara nasıl ve hangi şartlar altında kavuşabileceğini ifade eden bir deyimdir (T.C Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu 2010). Planlı bir şekilde düzenlendiği iddia edilen modern yerleşim bölgelerinde bile engellilerin çevresel iletişimini ve ulaşılabilirliğini engelleyecek birçok yetersiz ve hatta hatalı tasarım kararları gözlemlenmektedir.

Engelliler için erişilebilirlik, hakları kullanabilmenin bir aracı olmanın yanında, bağımsız yaşamanın, toplumsal yaşamın tüm alanlarına tam olarak katılabilmenin de koşuludur. Engellilerin bağımsız ve insan onuruna uygun bir yaşam sürebilmeleri için toplumun diğer üyeleriyle eşit şekilde fiziksel çevreye, ulaşım, bilgi ve iletişim teknolojisi dahil bilgiye ve iletişime, halka açık diğer tesis ve hizmetlere erişimlerinin sağlanması gerekmektedir (Çağlar 2012). Fiziksel erişilebilirliği sağlamanın en temel yolu antropometrik ölçüleri iyi bilmek ve bunları mekanların kurgusunda doğru şekilde kullanmaktır. Engelliler için oluşturulan standartların da temelini oluşturan bu ölçüler farklı fiziksel özellikleri olan insanların erişebilme uzaklıkları, yürüyüş halindeki ölçüleri veya herhangi bir hareketi yaparken vücut ölçülerinin çıkarılmasıyla oluşturulmuştur. Bu ölçüler paralelinde çıkarılan engelli standartlarına uygun tasarlanan mekanlar kolay erişilebilirdir.

Türkiye’de engelliler için ulaşılabilirliğin sağlanmasına yönelik ilk yasal düzenleme 1997 yılında 572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılmıştır. 8 Eylül 2013 tarihinde yayınlanan 3194 Sayılı İmar Kanunu ile fiziksel çevrenin engelliler için ulaşılabilir ve yaşanabilir kılınması için, imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda Türk Standartları Enstitüsü’nün ilgili standartlarına uyulması zorunlu hale getirilmiştir.

3. KONAKLAMA YAPILARININ ENGELLİLER İÇİN ERİŞİLEBİLİRLİĞİ

Engelli bireylerin dış mekanlardaki etkinliklere erişebilmesi ve oradaki sosyal ortamlara katılabilmesi yerel yönetimlerin üstündeki önemli bir sorumluluktur. Bu kapsamda engelli bireylerin günümüzün sosyal ve kültürel etkinliklerinden birisi olan turizm hareketinin dışında kalması beklenemez. Engelliler için yıllardır ihmal edilmiş etkili yasal düzenlemelerin birçok ülkede (özellikle de gelişmiş ülkelerde) hayata geçirilmesi ve bu yasal düzenlemelerin etkisini göstermesi ile birlikte, engelliler daha fazla seyahat etmeye başlamıştır.

Engellilerin topluma bağımsız dahil edilmesi stratejisi doğrultusunda engelli bireylerin saygın ve eşit muamele ile özgürce tatil yaparak toplumsal yaşama katılma haklarına erişimlerinin sağlanması amacıyla 2010 yılında Türkiye’de Engelsiz Turizm Projesi başlatılmıştır. T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı koordinatörlüğünde hazırlanan bu proje sayesinde herkes için ulaşılabilirliğin sağlanması ve engelsiz turizm geliştirilmesine yönelik yapılacak projelerin uygulanabilmesi için gerekli teknik, kurumsal, ulusal ve uluslar arası tanıtım, pazarlama ve finansal işbirliği için önemli çalışmalar yapılmıştır (Engelliler Platformu). Gelişmiş ülkeler ile kıyaslandığında çok geç bir tarihte başlatıldığı gözlemlenen bu projenin, uygulandığı örnek sayısı da beklenenin altındadır.

Türkiye’de yaşayan veya Türkiye’ye gelen engelli insanların turizm hareketi içerisinde yaşam standartlarını iyileştirmek amacıyla 1991 yılından itibaren Turizm Bakanlığı tarafından çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Halen yürürlükte olan 21.06.2005 tarih ve 25852 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanan Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğe göre; toplam kapasitesi 80 oda ve üzerinde olan oteller ile tatil köylerinde en az 1 oda olması gerekmektedir (Mevzuatı Geliştirme Yayın Genel Müdürlüğü 2011).

Birçok tesis, erişilebilirliği, engelliler için özel odalar düzenleyerek çözdüğünü düşünmektedir. Ancak, sorunların çözümü için böyle bir uygulama asla yeterli olmamaktadır. Engelli insanlar için temel sorun, yardım almaksızın otelin sunduğu tüm

hizmetlerden yararlanabilmek veya gitmek istediği mekana ulaşabilmektir. Otoparktan başlayan sorunlar, yemek salonundan havuza kadar devam etmektedir. Bunu sağlayabilmek için öncelikle engellilerin karşılaştığı zorluklar saptanmalı bunları gidermeye yönelik öneriler çıkarılıp en son olarak tasarıma ve var olan yapıya uygun olan zm uygulanmalıdır.

3.1 KONAKLAMA YAPILARINA VE TÜRLERİNE GENEL BAKIŞ

Dünya tarihinde seyahatin yani turizmin başladığı günden itibaren otelciliğin başladığı sanılmaktadır. Otel sözcüğünün anlamı, Fransızcadaki “Ostel ” sözcüğünden gelir. Latince de ise “Hospitium” (konukların kalacağı yer) sözcüğü ile özdeşleşir. Buna göre; Otel, yolcuların geçici olarak kullandıkları dinlenme, eğlenme, çalışma gibi çeşitli gereksinimlerine yanıt veren geniş programlı bir konut olarak tanımlanabilir (Yolcu,2006).

1983 yılında çıkartılan 2634 sayılı turizm kanununun 67. maddesine göre ise Oteller, temel işlevleri müşterilerinin geceleme ihtiyaçlarını sağlamak olan, bu hizmetin yanında yeme-içme ve eğlence gereksinimleri için yardımcı ve tamamlayıcı birimleri de bünyelerinde bulundurabilen, en az 20 odalı tesislerdir (Mevzuatı Geliştirme Yayın Genel Müdürlüğü 1983).

Oteller türlerine göre farklı işleyiş ve fonksiyona cevap verirler. Mali imkanları veya otelin yapılacağı yerin farklı iklim, imkan ve özelliklere sahip olması, Şehir ve tarihsel doku, deniz, gl, dağ ve sıhhi tabiat kaynak suları, gibi unsurlar otel tipinin saptanmasında önemli rol oynarlar.

Tablo 3.1: Konaklama tesisi türleri

Asli Konaklama Tesisleri	Sağlık ve Spor Tesisleri	Kırsal Turizm Tesisleri	Özel Tesisler
<i>Oteller</i>	Termal tesisler	Çiftlik evi-köy evi	<i>Özel tesisler</i>
Moteller	Sağlıklı yaşam tesisleri	Yayla evi	Butik oteller
Tatil köyleri		Dağ evi	
Pansiyonlar			
Kampinger			
Apart oteller			
Hosteller			

Kaynak: *Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Tebliğ* (Tebliğ No: 2011/1)

Oteller, aslı fonksiyonları müşterilerin konaklama ihtiyaçlarını sağlamak olan, bu hizmetin yanında, yeme-içme, spor ve eğlence ihtiyaçları için yardımcı ve tamamlayıcı birimleri de bünyelerinde bulundurabilen tesislerdir. Oteller; bir, iki, üç, dört ve beş yıldızlı oteller olarak sınıflandırılır (Ek-1).

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü gibi konaklama tesisleri birçok farklı türlere ayrılmaktadır ancak bu inceleme otel (beş yıldızlı) ve özel tesis ile sınırlıdır.

3.2 OTELLERDE ERİŞİLEBİLİRLİĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Engelli bireylerin sosyal yasama katılımı toplumların sundukları olanaklar ölçüsündedir. Ülkenin çağdaşlık düzeyini belirleyen bu olanaklar, farklı ırktan, dinden, milliyetten ve fiziksel yetiden gelen birçok insani bünyesinde toplayan konaklama yapılarında daha da hassas bir konu haline gelmektedir. Engellilerin de diğer tüm özürsüz olmayanlarla aynı koşullarda otellerden yararlanabilmesindeki temel unsurlardan hatta ön koşullardan biri, yapılı çevrenin uygun biçimde, yani özürsüzlerin gereksinimlerini karşılayacak şekilde düzenlenmesidir.

İşleyişi bu kadar özenle analiz edilip sonra uygulamaya geçilmesini sağlamak ise yasal düzenlemelerin yapılması, uygulayıcıların bu düzenlemelerin gerekliliğini benimsemesi

ve toplumun konuyla ilgili bilgi ve bilinç düzeyinin arttırılmasıyla mümkündür. Türkiye’de konaklama yapılarının engelliler için erişilebilirliğini sağlamak adına oluşturulmuş Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Tebliğ’in 20. Maddesi bulunmaktadır (Ek-2).

Bu tebliğ’de özellikle engelli odası standartları üzerinde durulmuştur. Oysaki otel girişinden itibaren sunulan her hizmete ve birime herkes gibi ulaşılabilmesi amaçlanmalıdır. Bugün birçok otel de bu konuyu engelli odası ve göstermelik bir rampa ile geçiştirmektedir. Oysaki otellerin engellilerin için erişebilir bir hale gelmesi öncelikle mekansal kurgunun buna göre tasarlanması ile başlar daha sonra ise bu kurguyu kullanılan malzemeler, mobilyalar ve ekipmanlar destekler.

3.2.1 Mekanların Fiziksel Kurgusu

Otellerin fiziksel kurgusu, inşa edilecek veya var olan binanın biçimini, boyutunu, çevresiyle uyumunu, estetik görünümünü, iç mekanlarının boyutları ile birbiriyle bağlantısını ve her birinin işlevsel niteliğini kapsayan bir olgudur. Tasarlanan mekanlara erişim düşünülürken farklı özür durumları düşünülüp, hangi tip engellinin hangi hareketleri yapmakta zorlandığı veya hangi hareketleri yapabildiği araştırılmalıdır. Asıl amaç bireyin mekanda kimseye ihtiyaç duymadan bağımsız hareket edebilmesidir. (Mülayim 2009). TS 9111’de standartlar göz önünde bulundurularak, kurgusal bağlamda otellere girişin, kullanımın ve tahliyesinin engellilere uygun olması için gerekli hususlar aşağıdaki gibi sıralanabilir

- Ana girişe yakın otopark yeri
- Girişe bağlanan ulaşılabilir bir yol
- Kısa mesafeler
- Dışarıdaki kullanımlar için düzayak giriş ve çıkışlar
- Yalın ve kullanışlı planlar
- Katlarda basamaksız ve engelsiz, düzayak yürüme alanı,
- Danışma masasına, asansörlere ve engelli tuvaletine rahat ulaşım
- Acil durumlarda kullanmak için algılanabilir ve belirgin yangın tahliye yolları
- Acil durumlar için de kullanılabilen ferah asansörler

- Kullanımı rahat, acil durumlarda tahliye/kurtarmaya yardımcı olan ve kolaylık sağlayan güvenli merdivenler
- Geniş kapı açıklıkları ve kolay kapı kullanımı, kapıları tekerlekli sandalye ile açma ve kapatmayı mümkün kılan yeterli alan
- Yeterli manevra alanı (Dünya Engelliler Vakfı)

Otellerin sahip olması gereken başlıca dört ana mekan grubu vardır, bunlar; genel mekanlar, yatak katları, idari bürolar ve servis alanlarıdır. Müşteriyi ilgilendiren mekanlar ise sadece yatak katları ve özel mekanlardır. Genel mekanlar, otel kompleksinin otelde geceleleyen müşterinin dışında, konaklama yapmayan müşterinin de kullanımına sunulan alanlardır. Genel aktivite mekanları dışında konaklama amaçlı yatma çevresinin kişiye özel sunulduğu bölümler ise yatak katlarıdır (Yolcu 2006). Bu alanların hepsi iç mekan plan şemasında yer alır. Oysaki bu alanlar dışında erişilebilirlik açısından dikkat edilmesi gereken diğer alanlar ise; sokak ile otel arasındaki yollar, kaldırımlar ve otoparklardır Kurgusal bağlamda, tüm bu alanların engelliler için erişebilir olması, her bir mekanın kurgusunun uygun standartlar çerçevesinde yapılmasına, birbirleriyle olan bağlantılara ve bu bağlantıyı sağlayan elemanlara bağlıdır.

3.2.1.1 Otele Erişimle İlgili Yaya Yolları ve Kaldırımlar

Konaklama yapılarının engellilere yönelik uygulamaları, engellinin otele gelişinden başlamaktadır. Otel sınırları haricinde olan ancak engellilerin hareket özgürlüğünü kısıtlayan yollardaki, rampalara, seviye farklılıklarına, ızgara ve boşluklara dikkat edilmelidir. Ayrıca bu alanlardan otele erişimi sağlayan yönlendirici elemanlar da göz ardı edilmemesi gereken unsurlardan bir diğeridir.

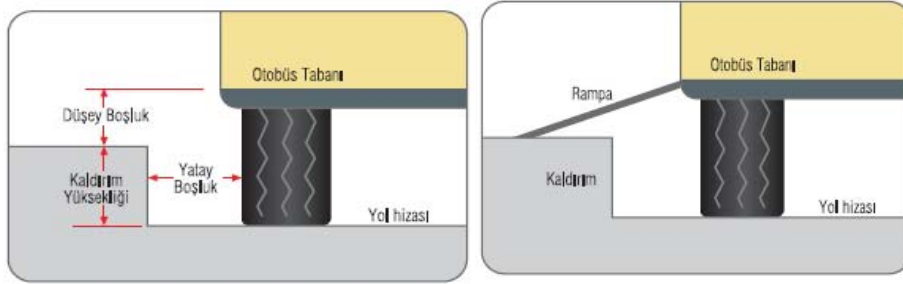
Tüm yayaların serbestçe hareket edebilmeleri için yaya kaldırımı en az net genişlik 1,5 cm olmalıdır. Yaya kaldırımı net ölçüsüne ilaveten mülkiyet yanında en az 25 cm, bordür taşı tarafında bordür taşı dahil 50 cm emniyet şeridi olmalıdır. Ayrıca, özellikle tekerlekli sandalye kullanıcılarının rahat geçişleri için kaldırım kesitinin eğimi %2'den küçük olmalıdır (TS 12576). Kaldırım üzerinde, görme engelliler açısından tehlike ve

sorun teşkil edeceğinden mümkün olduğunca yer ızgarası konulmamalı; konulması gerektiğinde ise yürüyüş güzergahına dik olacak şekilde konumlandırılmalıdır.

3.2.1.2 Otoparklar

Avrupa Birliği Komisyonu ilkelerine göre konaklama mekanlarının genel otopark kısımlarının %6'sı engellilere ayrılmalıdır. Kapalı otoparktan mutlaka bina içerisine asansör ile geçiş sağlanmalıdır. Engellilere yönelik ayrılmış kısımlar girişe ve asansörlere yakın olarak konumlandırılmalı, iki park yeri arasında 1,2 m genişliğinde bir erişim koridoru önerilmeli ve mutlaka engelli işaretleri ile belirtilmelidir (Sayın 2012). Otele ulaşım tur otobüsü ile gerçekleşiyorsa, otobüs ile kaldırım arasındaki ilişki çok önemlidir.

Şekil 3.1: Otobüs ile kaldırım arasındaki bağlantı

Kaynak: Özürlüler Vakfı, Mimari Erişilebilirlik Kılavuzu

Şekil 3,1'de görüldüğü gibi rampa yardımıyla kaldırıma iniş gerçekleşmektedir. Bu noktada kaldırım yüksekliği ve rampanın uzunluğu dikkat edilmesi gereken bir unsurdur.

3.2.1.3 Otel Girişleri ve Kapılar

Engellilerde erişilebilirliği incelerken ilk etapta dikkat edilmesi gereken konu engellinin kolaylıkla mekana girebilmesidir. Otopark ya da nizamiyeden, binanın giriş kapısına kadar olan alanı kapsamayan bu alanda her türlü engelli göz önünde tutularak tasarlanmalıdır. Burada önemli olan aynı girişin herkes tarafından eşit kullanabilmesidir. Bunun için girişlerin yerinin kolayca belirlenmesi, basamaksız ve

geniş açıklıklarla tasarlanması, iyi işaretleme, aydınlatma ve görsel zıt renklendirme yapılması gerekmektedir.

Otel giriş kapısına kadar geçen güzergah ile birlikte dikkat edilmesi gereken bir diğer konu ise otel giriş kapılarıdır. Döner kapılar engelliler için çok zor geçiş alanları yarattığından dolayı mutlaka alternatif 90 derece açılan kapılar yapılmalıdır. Döner kapılarda ise engellilere uygun olarak tasarlanmış döner kapı yavaşlatıcı sistemler düşünülebilir. Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin, Bedensel Özürlü Düzenlemelerine İlişkin Esaslarında “ Tesis giriş kapısı temiz genişliği en az 90 cm olmalıdır” denilmektedir. Giriş alanlarında basamak gibi kademe olması halinde giriş kaldırımının rampayla desteklenmesi gerekmektedir (Sayın 2012).

3.2.1.4 Genel Mekanlar, Oda Katları ve Islak Hacimler

Otele girişten sonra müşterinin ilk karşısına çıkan lobi alanı aynı zamanda bir otelin diğer tüm hacimler ile olan ilişkisinin merkezidir. Müşteri kabul, müşteri kayıt, bilgi alma gibi ön büro hizmetlerini sağlayan bankoları ve bekleme mekanını da bünyesinde bulundurur. Bu alanın ve bu alandan diğer mekanlara erişimi sağlayan dolaşım hatlarının engelli standartlarına uygun olarak tasarlanmış olması çok önemlidir.

Şekil 3.2: Lobi ve diğer mekanlar organizasyon şeması

Kaynak: Yolcu 2006, *Şehir Otelleri, Çevre, Mekan, Tasarım İlkeleri Üzerine*

Fiziksel kurguda dikkat edilmesi gereken bir diğer konu ise engelli odasına erişimin lobiden kolaylıkla sağlanabiliyor olmasıdır. Hatta giriş ile aynı katta olması özellikle görme ve fiziksel engelliler için erişimi oldukça kolaylaştırır. Diğer hacimlerde olduğu gibi odalarda da Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin Bedensel Özürlü Düzenlemelerine İlişkin Esaslarında bazı standartlar yer almaktadır. Bunlardan ilki, bedensel engellilerin rahatça hareket edip odayı kullanabileceği şekilde, uygun büyüklük ve konumdaki eşyalarla tefriş ve dekore edilmesi, dengesiz duran, sivri köşeli eşyalar bulundurulmamasıdır.

Bedensel Özürlü Düzenlemelerine İlişkin Esaslarında oda giriş kapısı ise “ genişliği en az 85 cm olmalıdır ve kapılara eşik yapılmaması tavsiye edilmekle birlikte, yapılması halinde en az 1,5 cm yüksekliğinde ve pahlı olarak yapılmalıdır” denilmektedir. Görme zorluğu çeken müşteriler için kapı numarası kapı ile kontrast renkte olacak şekilde planlanmalıdır. Tekerlekli sandalye kullanana bireye uygun olarak kapı üzerine yerleştirilmiş dürbünde düşünülmesi gereken önemli bir ayrıntıdır.

Oda içinde geçiş alanları için yatak yanında tekerlekli sandalyenin girebileceği alanların oluşturulması önemlidir. Ayrıca oda da tekerlekli sandalyenin dönebileceği 152,5 cm’lik alanların düşünülmesi gerekmektedir. Oda içinde balkon varsa dışarı çıkmak için eşikler rampalarla desteklenmelidir (Belir 2009).

Özel olarak engellilere uygun tasarlanması gereken bir diğer alan ise ıslak hacimlerdir. Kapısı içerdeki mekandan kazanım ve acil çıkış emniyeti açısından dışa açılmalıdır. İçeride tekerlekli sandalyenin dönebileceği kadar mekan bırakılmalıdır. Bu alanda kullanılan ekipmanların tasarımı ve fiziksel özellikleri engellilere uygun olmalıdır.

Sosyal mekanlarda engelli tuvaleti lobi, konferans salonları ve dış mekanda bulunan kafe, restoran veya havuz bölümlerinde olması gereken bir alandır. Fiziksel kurguda engelli tuvaleti, bu mekanlara yakın bir şekilde konumlandırılmalı ve mutlaka engelli sembolleriyle işaretlenmelidir.

Otelde bulunan diğer hizmet alanlarını (restoran, kafe, Spa, balo salonu, vb.) tasarlarken de engellilerin yetilerini ve erişimlerini kolaylaştıran standartları göz önünde tutmak gerekmektedir. Otelin engellilere uygun olabilmesi sadece engelli tuvaleti ve engelli odası yapmakla bitmemektedir, tüm alanların aynı titizlikte kurgulanıp herkes tarafından kullanılabilir hale getirilmesi gerekmektedir.

3.2.1.5 Yatay ve Dikey Sirkülasyon Elemanları

Mekanlar arası erişimi sağlayan yatay ve dikey elemanların fiziksel özellikleri engellilerin erişimini etkileyen temel faktörlerden biridir. Standart olarak rahat geçiş için 81,5 cm'lik bir genişlik gereklidir (81,5 cm'ye her iki taraftan kolun sallanma açıklığı olan 5,1 cm ve objelerle veya diğer yürüyenlerle uygun açıklık mesafesi olan 2,5 cm (her iki taraftan) dahildir (Belir 2009). Tekerlekli sandalye kullananlarla yürütme cihazı kullananlar için kısa mesafelerde 81,5 cm'lik genişlik yeterli ise de, bu en az 91,5 cm olmalıdır. Eğer iki yönlü geçiş varsa rahat bir ulaşım için 1,625 m gereklidir. Böyle yerlerde genişlik en az 1,525 m olmalıdır. 1,525 m'den daha dar olan yerlerde iki tekerlekli sandalye yan yana geçemeyebilir. Yürüyebilen bir kişinin yürüyemeyen veya kısmen yürüyebilen bir kişi ile yan yana geçebilmesi için en az 1,2 m genişlik gereklidir (TS 9111).

Şekil 3.3: Yatay Sirkülasyon Engelli Standartları

Kaynak: Dünya Engelliler Vakfı

Katlar arası düşey dolaşım elemanları; rampa, asansör ve merdivenlerdir. Rampaların net genişliği en az 90 cm, tercihen 1 m olmalıdır. Rampa eğimi ise yüksekliklerine göre farklılık göstermektedir.

- 15 cm ve daha az olanlar 1:12 yani 8%
- 16 cm - 50 cm arası olanlar 1:14 yani 7%
- 51 cm - 100 cm arası olanlar 1:16 yani 6%
- 100 cm üzeri olanlar 1:20 yani 5%'dir (Belir 2009).

Korkuluklar rampaların her iki tarafında en az 900 mm ve en fazla 1000 mm yükseklikte yapılmalıdır. Korkuluklar 100 mm den daha fazla rampa içine çıkıntı yapmamalıdır; başlangıç ve sonlarda 300 mm daha uzamalıdır. Küpeştelerin ebatlarının çok küçük ya da gereğinden fazla büyük olması kavranmasında tutulmasında sorun yaratır, 40 mm ile 45 mm arasında yuvarlak olması tercih edilmelidir (Dünya Engelliler Vakfı).

Asansörlerin ise kabin içi ölçüleri tekerlekli sandalye girişine uygun ve manevra yapabilecek şekilde olmalıdır. Asansör kabinin ölçüsü binadaki insan yüküne göre tespit edilmelidir. Tekerlekli sandalye ve diğer kişilerle birlikte olabilecek kabin ölçüsü 2000 mm genişlik ve 1400 mm derinliktir. Tekerlekli sandalyeli kişi ve refakatçisinin kullanabileceği en az ölçü ise 1100 mm x 1400 mm'dir (Dünya Engelliler Vakfı).

Asansör kabini önünde, kullanım amacına uygun yeterli alan bırakılmalıdır (Örneğin, 8 kişilik asansör önünde en az 1,525 m x 1,525 m'lik bir alan yeterlidir). Otellerde genelde tasarlanmış en doğru alanların asansör olduğu görünmektedir. Bunun sebebi de Braille alfabesinden tutamak yüksekliklerine, asansör kabin genişliklerinden kapı açıklıklarına kadar belirli bir standarda bağlanmış olmalarından ileri gelmektedir (Sayın 2012).

Merdivenler, onları kullanacak engelli insanlar için basit şekillenmelidir. Korkuluklar merdivenin her iki tarafında yer almalıdır, 900 mm yüksekliğinde ve ilk basamaktan sonra en az 300 mm daha uzamalıdır. Basamaklar 250 mm ila 300 mm arasında tercihen 300 mm, rıhtlar ise 150mm ila 170 mm arasında yapılmalıdır (TS 9111). Yürümede güçlük çeken engelliler için merdiven rampa kullanımı zor olduğundan mümkün olduğunca düzayak mekanlar tasarlamak en ideal olanıdır.

3.2.2 Mekanlarda Bulunan Donatı Öğeleri

Bir yapının biçimi, çevresiyle uyumu, estetik görünümü, iç mekanlarının boyutları ve birbiriyle olan bağlantısı engellilerin erişimine uygun tasarlanmış ve kurgulanmış olsa da, bu mekanları zenginleştiren, karakter ve fonksiyon veren donatıların yanlış seçilmesi engellilerin erişimini olumsuz yönde etkiler. O yüzden genel mimariyi, iç mekansal kurguyu ve dekorasyonu birbirinden ayırmamak gerekmektedir. Mekansal donatı elemanları, zemin ve yüzeylerde kullanılan malzemeler, mekanları fonksiyonlarına göre karakterleştiren hareketli mobilyalar ve ekipmanlar ve son olarak algıyı artırmaya yönelik kullanılan elemanlardır (işaretler, levhalar, semboller, vb). Her ne kadar genel kurgunun yanında ikincil önem derecesine sahip gibi görünse de bu unsurların doğru kullanılması bazı durumlarda erişime uygun olmayan bir kurguyu bile iyileştirdiği gözlemlenmektedir. Bu yüzden bu kavramları birbirinden ayırmamak, engellilere yönelik standartları göz önünde tutarak, bunlara uygun tasarlanması ve kararların bu standartlara uygun olarak verilmesi gerekmektedir.

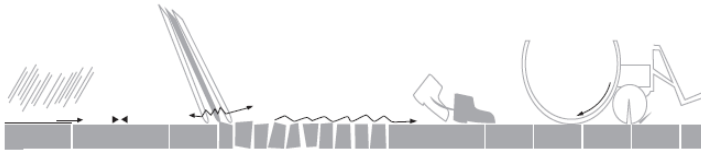
3.2.2.1 Yüzey ve Zemin Özellikleri

Yüzey ve zeminlerde kullanılan malzemelerin özellikleri engelli kullanıcının erişimini etkileyen önemli bir unsurdur. Kullanılan malzeme kaymayı önleyici, dolaşımı kolaylaştırıcı olması gerekmektedir. Bunun yanında mekan içinde kullanılan aydınlatmaların yüzeylerle olan ilişkisi de düşünülerek kullanılacak malzemeye karar verilmelidir. Örneğin, parlak yüzeyler ışığı yansıtarak görme alanını olumsuz yönde etkileyebilir. Bu sebeple her mekanı kendi içinde, tüm tasarım elemanlarının birbirleriyle olan ilişkilerini analiz edip, karara bunun paralelinde ulaşmak en doğrusudur.

Oteller bulunan yüzey ve zemin kaplamalarının erişilebilirlik üzerine etkisi sadece iç mekanları ilgilendiren bir konu değildir, otele ulaşana kadar engellinin kullandığı çevrenin zemin özelliklerini bireyin hareketlerini kısıtlamadan hatta erişimini destekler şekilde tasarlanması çok önemlidir. Ulaşılabilir güzergahların yüzeyi tekerlekli sandalye

kullanan veya güçlükle yürüyen insanlar için güvenli ve kullanılabilir nitelikte olmalıdır. Ulaşılabilir güzergahlar boyunca zemin ve döşeme yüzeyleri sert, sabit, sağlam, dayanıklı ve kaymayan özellikte olmalıdır. Örneğin, yaya kaldırımları, ani seviye değişiklikleri olmadan sürekli veya aynı seviyede zemin oluşturulmalıdır (Dünya Engelliler Vakfı). Yoldaki basamaklara ya da çıkıntılı rögar kapakları erişimi olumsuz yönde etkiler. Asfalt ve beton yüzeyler her ne kadar çok kullanılan yüzeyler de olsa, birçok yürüme yolu tuğla veya paket taşı tasarlanmıştır. Bu tür yüzeyler dekoratif olsa da hareket için gerekli çabayı arttırmaktadır. Ayrıca bu malzemeler zeminde doğal seviye farklılıkları nedeni ile sendelemeye neden olmaktadır. Tuğla zemine alternatif olarak renkli, baskı ile yapılan tuğla benzeri yüzeyleri elde ettiği beton zeminler tercih edilebilir. Ayrıca yaya kaldırımında yol güzergahının görme engelliler tarafından baston ile kolaylıkla algılanması sağlanmalı, bunun için duyumsanabilir (hissedilebilir) yüzeylerden oluşan kılavuz izlerden faydalanılmalıdır.

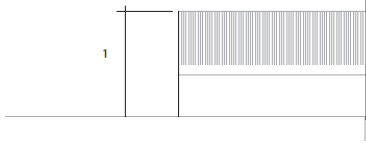
Şekil 3.4: Ulaşılabilir güzergah zemin ve döşeme yüzeyleri

Kaynak: (Dünya Engelliler Vakfı)

İç mekanlarda da dikkat edilmesi gereken temel unsurlar hemen hemen aynıdır. Burada da zeminlerin kaydırmaz ve dolaşımı kolaylaştırıcı olması gerekmektedir. Ayrıca mekan içinde cam duvarlar var ise görme engelliler için kontrast renkte bordur ya da şeritler yapıştırılması önerilir. Çünkü cam yüzeyleri algılamak kısmi görme engelli için oldukça zordur. Zemin kaplaması olarak odalar ve koridorlara çoğunlukla halı kullanıldığı gözlemlenmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta halının güvenli biçimde yere sabitlenmesi ve dokuma yönünün, tekerlekli sandalyenin ve görme engellilerin hareketine engel olmayacak şekilde düzenlenmesidir. Halı kalınlığı 1,3 cm'yi geçmemelidir (TS 9111).

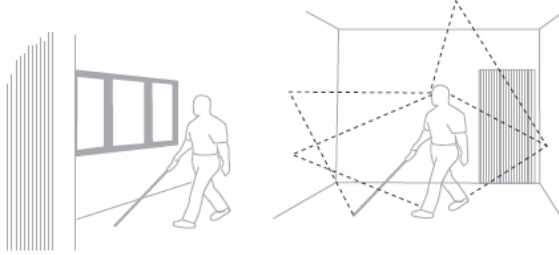
Şekil 3.5: Halı kalınlığı

Kaynak: (Dünya Engelliler Vakfı).

Zeminde kullanılan malzemenin doku özelliği dışında akustik etkisi de bulunmaktadır. Diğer bir deyişle zemindeki ses yansıtıcı yüzeyler, görme engellilerin yön bulmalarına yardımcı olmaktadır. Bu sebepten, gerektiğinde, gürültü ve titreşim yalıtımına uygun yer kaplaması kullanılmalıdır (Dünya Engelliler Vakfı).

Şekil 3.6 Yer kaplamasının akustik etkisi

Kaynak: (Dünya Engelliler Vakfı)

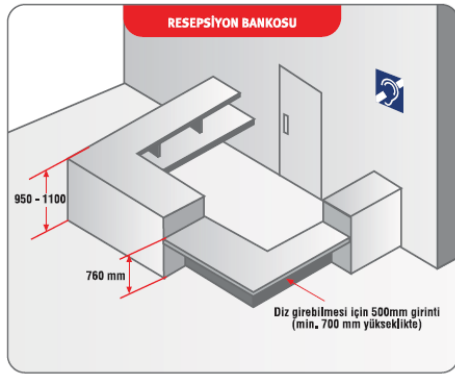
Islak hacimlerin döşemesi tekerlekli sandalyelinin hareketine engel olmayacak biçimde, seviye farksız düzenlenmelidir. Girişte seviye farkı varsa 0,6 cm'den fazla olmamalıdır. 0,6 cm ile 1,3 cm arasındaki seviye farklılıkları 1/2'den fazla olmayan bir eğimle bağlanmalıdır. Banyo ve tuvalet giderleri kapı önünde su birikmesini önleyecek biçimde tasarlanmalıdır (Dünya Engelliler Vakfı). Zemin malzemesi olarak çoğunlukla doğal taş ya da seramik kullanılmaktadır. Fakat bu malzemeleri seçerken kaydırmaz, pürüzlü, honlu ya da dokulu olmasına özen gösterilmesi gerekmektedir. Islak hacimlerde seçilen yanlış malzeme sonucu olabilecek kazaların sonucu çok ağır olabilir. Bu sebeple önlemi baştan almak en doğrusudur.

3.2.2.2 Hareketli Mobilyalar ve Ekipmanlar

Bir mekanın fiziksel kurgusu, kullanılan malzemelerin seçimi engellilerin erişimine uygun yapılsa da eğer içinde kullanılan mobilyalar doğru kararlar çerçevesinde seçilmezse tüm başta gösterilen hassasiyet ve çaba boşa gitmiş olur. Bu nedenle, hareketli mobilyaları seçerken de engellilerin erişimi göz önünde bulundurulmalıdır.

Otele girişten sonra, müşterinin ilk karşısına çıkan alan resepsiyon ve bekleme alanıdır. Bu alanların, engellilerin kolaylıkla hizmet alabileceği şekilde tefriş edilmesi gerekmektedir. Lobi, müşteri kabul, müşteri kayıt, bilgi alma gibi ön büro hizmetlerini sağlayan bankoları ve bekleme mekanını da bünyesinde bulunduran, otele girer girmez müşterinin karşılaştığı mekandır. Burada bulunan resepsiyon bankosu ayakta duran ve oturan ziyaretçilere ve aynı zamanda da duymayı arttıran sistemde tasarlanmalıdır.

Şekil 3.7 Yatay sirkülasyon engelli standartları

Kaynak: Belir 2009

Resepsiyonun yanında bilgileri yazmak üzere mutlaka tekerlekli sandalye yüksekliğine uygun masa bulunmalıdır. Çünkü resepsiyon bankosu tekerlekli sandalye kullananlar için yüksek kalmaktadır. Masanın alt temiz boşluğu tekerlekli sandalyenin girebilmesi için 70 cm olmalıdır. Ayakta duran kişiler için ise banko yüksekliği 95 cm ila 110 cm arasında olmalıdır (Dünya Engelliler Vakfı). Bu alanda engellinin telefon, faks ve e-mail gibi araçları nasıl kullanacağına yönelik bilgi içeren broşürler verilmeli ve otelde engellilere yönelik hizmetler ve alanlar tanıtılmalıdır.

Bekleme alanları ise farklı fiziksel özellikteki insanlar düşünülerek tek tip değil alternatifli tasarlanmalıdır. Diğer bir deyişle hareketi zor olan ağır kanepeler ve masalar yerine alternatif olarak hafif ve ayarlanabilir mobilyalarda bulundurulmalıdır. Resepsiyon bankosu ve bekleme alanı aynı kotta olmalıdır aradaki basamaklar erişimi güçleştirdiği için bu tip tasarımlardan kaçınılmalıdır.

Mekanlar arası sirkülasyonu sağlayan koridorlarda bulunması gereken ekipmanların geçişi engellemeyecek şekilde tasarlanması erişilebilirlik açısından önemlidir. İdeal olanı, radyatör ve yangın alarmı, vb ekipmanları gömme yapılmalarıdır.

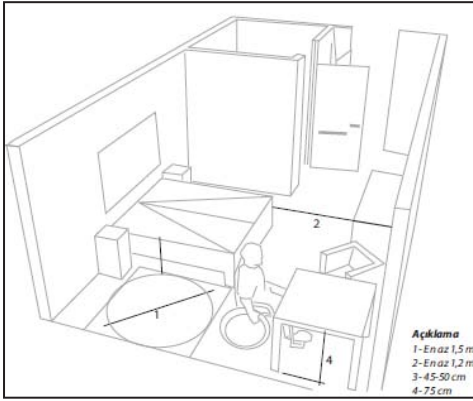
Engelli odaları otellerde dikkat edilmesi gereken en önemli alanlardan biridir. Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin Bedensel Özürlü Düzenlemelerine İlişkin Esaslarında oda da kullanılan mobilyalarla ilgili bazı standartlar belirtilmiştir. Bunlar,

- Oda giriş kapısı genişliği en az 85 cm olmalıdır ve kapılara eşik yapılmaması tavsiye edilmekle birlikte, yapılması halinde en az 1,5 cm yüksekliğinde ve pahlı olarak yapılmalıdır” denilmektedir.
- Gardırop ve elektrik düğmeleri tekerlekli sandalyedeki bireyin oturum yüksekliği olan 90-140 cm aralığında olması gerektiği vurgulanmaktadır.
- Dolap kapakları sürgülü ve askı yüksekliği en fazla 140 cm olacak şekilde düzenlenmelidir.
- Elektrik düğme ve prizleri zemin döşemesinden en fazla 120 cm en az 40 cm olacak şekilde olmalıdır.
- Yatak başucunda merkezi aydınlatma düğmesi bulunmalıdır” denilmektedir.

Yatma bölümü aslında odanın en önemli alanı olmasına rağmen bu kısım ile ilgili net bir standart yoktur. Bazı otellerde ayarlanabilir yatak kullanılırken bazılarında sadece yatak kenarlarına monte edilen tutana barları kullanılmıştır. Yaygın olan kullanım ise king size yatak ile titreşimli yastıklardır. Bu bölümde dikkat edilmesi gereken unsur refakatçinin de düşünülmesidir. Bu yüzden engelli odalarının bağlantılı odalardan oluşması tercih edilen bir konudur. Eğer bu olamıyorsa oda da ek yatak olmalı ya da

yatak olabilir kanepeler kullanılmalıdır. Oda içinde geçiş alanları için yatak yanında tekerlekli sandalyenin girebileceği alanların oluşturulması önemlidir. Ayrıca oda da tekerlekli sandalyenin dönebileceği 152,5 cm'lik alanların düşünülmesi gerekmektedir. Oda içinde balkon varsa dışarı çıkmak için eşikler rampalarla desteklenmelidir (Belir 2009).

Şekil 3.8 Tekerlekli sandalyeli kişinin kullanımına yönelik oda

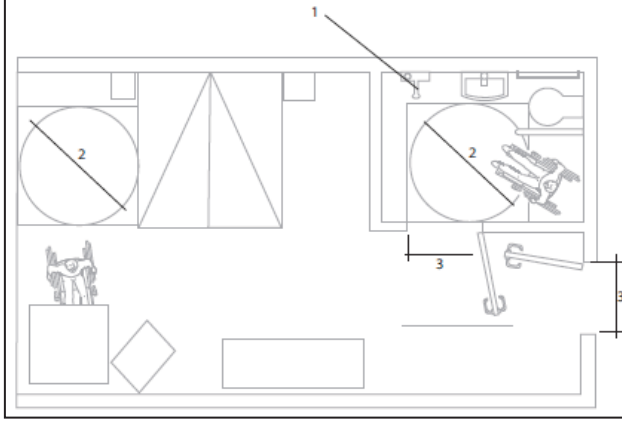

Kaynak: TS 9111 Engelli Yönetmeliği

Engellilere yönelik tasarlanmış otel odalarında mutlaka banyo da engellilere uygun olarak planlanmış olmalıdır. Kapısının dışa, koridora açılması gerekir ki ıslak hacimde mekan kazanılsın. Aksi halde tekerlekli sandalyede ki kişi banyo hacmi darsa kapıyı kapatamaz. Burada amaç herhangi bir yardım almadan tuvalet veya duş bölümünden faydalanmalarını mümkün kılmaktır. Lavabonun yerden yüksekliği altına tekerlekli sandalye girebileceği ölçüde en az 70 cm olmalıdır. Buradaki bataryalar el becerisi yetersiz kişiler için kolay açılır kapanır şekilde olmalıdır. Engelli tuvaletinde otomatik sistemli açılır kapanır batarya sistemleri düşünülebilir. Lavabo üzerinde bulunan ayna eğimli bir şekilde yerleştirilmelidir. Sabunluk saç kurutma makinesi ve havluluk çok yükseğe monte edilmemelidir (Dünya Engelliler Vakfı). Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin Bedensel Özürlü Düzenlemelerine İlişkin Esaslarında “Aynalar göz hizasında veya inip çıkan ayarlı öne doğru 10-15 derece eğik olmalıdır. Aynaların alt kenarı bitmiş döşemeden en az 100 cm yükseklikte olmalıdır” ibaresi bulunmaktadır Klozetin kenarlarında tutamak olması ve tekerlekli sandalyeyi koyacak kadar alan olması gerekmektedir. Klozetin yüksekliği minimum 45 cm ideali ise 50 cm olmalıdır (T.C Avrupa Birliği Başkanlığı 2004),

Ayrıca duş bölümü mümkünse küvetsiz ve eşiksiz olarak planlanmalıdır. Bununla birlikte duşu içinde katlanır bir oturak ve tutamaklar bulunmalıdır.

Şekil 3.9: Tekerlekli sandalyeli kişinin kullanımına yönelik oda ve banyo

Kaynak: TS 9111 Engelli Yönetmeliği

Sosyal mekanlarda engelli tuvaleti lobi, konferans salonları ve dış mekanda bulunan kafe, restoran veya havuz bölümlerinde olması gereken bir alandır. Kapısı içerdeki mekandan kazanım ve acil çıkış emniyeti açısından dışa açılmalıdır. İçeride tekerlekli sandalyenin dönebileceği kadar mekan bırakılmalıdır. Engelli odasındaki banyo için belirtilen tüm standartlar sosyal mekanlarda kullanılan tuvaletler içinde geçerlidir

Yeme içme alanları ise sabit oturma elemanları şeklinde düzenlenmemelidir. Dış mekana çıkış var ise kapı altı eşiksiz olarak düşünülmelidir. Masa altında ise engelli aracının girebileceği en az 70 cm boşluk bulunmalıdır (Belir 2009). Mümkünse kapıya en yakın geçiş için ferah masalarda engelliler ağırlanmalıdır. Erişim yollarında engeller bulunmamalı, duvardan çıkıntı yapan objelerin de ön kenarı 68,5 cm-203 cm arasında olmalıdır.

Otelde bulunan diğer alanlarda da engellilerin erişimi düşünülerek mobilya ve ekipmanlar alınmalıdır. Örneğin, havuzlarda ise fiziksel engelliler için havuz asansörleri ya da rampayla suya ulaşım sağlanmalıdır. Rampa kullanıldığında tutunarak inebilmeleri için bir yana tutamaklar yapılmalıdır. Otellerin ek alanları içerisinde bulunan butik, hediyelik eşya dükkanları, mücevher dükkanları ya da destekleyici

hizmet alanları içinde bulunan vestiyer, çalışma alanı ve güzellik salonu vb. mekanlar, sundukları hizmetlerden yukarıda belirtilen standartlar uygun herkes yararlanabilecek şekilde tasarlanmalıdır. Tüm bu alanlarla ilgili bilgiler otele girişleri yapıldığı sırada engelli müşterilere tanıtılmalıdır.

3.2.2.3 Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar

Otellerde, mekanların kurgusu, malzemelerin kullanımı, mobilyaların seçimi mekana girişte engellinin fiziksel hareketini ve erişimini etkileyen temel faktörlerdir. Ancak, mekandan aldığı hizmet kalitesini arttırmak ve erişimini kısa sürede fazla emek harcamadan sağlamak ve acil durumlarda mekandan kolaylıklar ayrılabilmesi sağlamak mekan algısı ve doğru yönlendirmelere bağlıdır. Mekanlarda algıya yönelik kullanılan farklı elemanlar vardır. Bunlar,

- Yazılı levhalar ve hissedilebilir semboller,
- Hissedilebilir yüzeyler,
- Kabartmalı ve Braille işaretler,
- Bilgilendirme ekranları,
- Rehber köpeklerle ilgili donanımlar,
- Ses yükseltici ile donatılmış telefonlar veya acil ağrı donanımları,
- Yardımcı dinleme sistemleri,
- Alarmlardır (Dünya Engelliler Vakfı).

Otopark ya da otel ana girişinden, binanın giriş kapısına kadar olan alandan itibaren yönlendirme işaretleri kullanılmalıdır. Yazılar kolay okunabilir olmalı ve harf y ksekligi, görüş mesafesindeki her metre için 2- 3 cm arasında büyütülerek uygulanmalıdır. Aynı zamanda bu alanda özellikle görme engelliler için kauçuk-paslanmaz hissedilebilir zemin kullanılmalıdır. Renk olarak kontrast oluşturacak renkte olup görme  z rl ler, az görenler, renk k rleri ve aynı zamanda normal gören insanlar için yönlendirme amacı ile yapılmalıdır (Dünya Engelliler Vakfı).

Yazılı levhalar dışında mekanları kodlama ve algıyı artırmak amaçlı sembollerde kullanılır. Bu semboller,

- Çevresi ile yüksek derecede kontrast sağlamalı ve uygun biçimde aydınlatılmalıdır,
- Hissedilebilmelidir,
- Kılavuzlar ve yön işaretlemelerinde kullanılmalıdır.

Asansörlerdeki kontrol panelleri üzerinde, otellerde odaların oda numaralarında, umumi tuvaletlerin kapılarında ve buna benzer yerlerde işaretler kabartmalı ve Braille alfabesi kullanılarak sağlanmalıdır. Kabartmalı hissedilebilir bilgilendirme panolarının yerden yüksekliğinin 1,2 m-1,6 m arasında olması önerilir. Daha düşük bir yükseklikte bulunan hissedilebilir bilgilendirme işaretleri, eğimli olarak monte edilmelidir (tercihen 20° - 30°, maksimum 45°). 1,5 cm - 5,5 cm büyüklüğünde ve 0,1 cm- 0,15 cm arasında kabartma yüksekliğine sahip harfler tercih edilmektedir (Dünya Engelliler Vakfı).

Bazı otellerde, sunulan hizmetler otel girişi veya lobi alanında müşterilere ekrandan tanıtılır. Engellilerin oteli tanınması açısından yararlı olan bu ekranlar uygun yükseklikte konumlandırılmalı ve kullanılan harfler vb. yukarıdaki önerilerle uyumlu olmalıdır. Bir tamamlayıcı ses bilgilendirme sistemi sağlanmalıdır.

Az gören kişileri otellerde yönlendirmek amaçlı özel eğitilmiş servis köpekleri de kullanılmaktadır. Çok sık uygulanan bir öneri olmasa da engellilerin hayatlarını kolaylaştırmada kullanılan bir yöntemdir. Eğer müşteri oda da köpeği ile kalmak istenirse servis köpeklerine yönelik oda içinde bir bölüm ayrılmalıdır. Servis köpekleri ile ilgili yasaklarda otel rezervasyonu sırasında müşterilerle görüşülmelidir (T.C Avrupa Birliği Başkanlığı 2004).

Özellikle duyma engelliler için sesi odaklayan ‘induction loop’ sistemleri önerilebilir. Bu sistemler çoğunlukla resepsiyon bankosunda ya da konferans salonlarında kullanılmaktadır (Belir 2009). Aynı zamanda görme engellilerin algısı için dudak okuma yöntemi çok önemlidir. Bunu yapabilmeleri için resepsiyon alanı veya bilgi bankolarında çalışanların yüzünün iyi aydınlatılmış olması gerekmektedir.

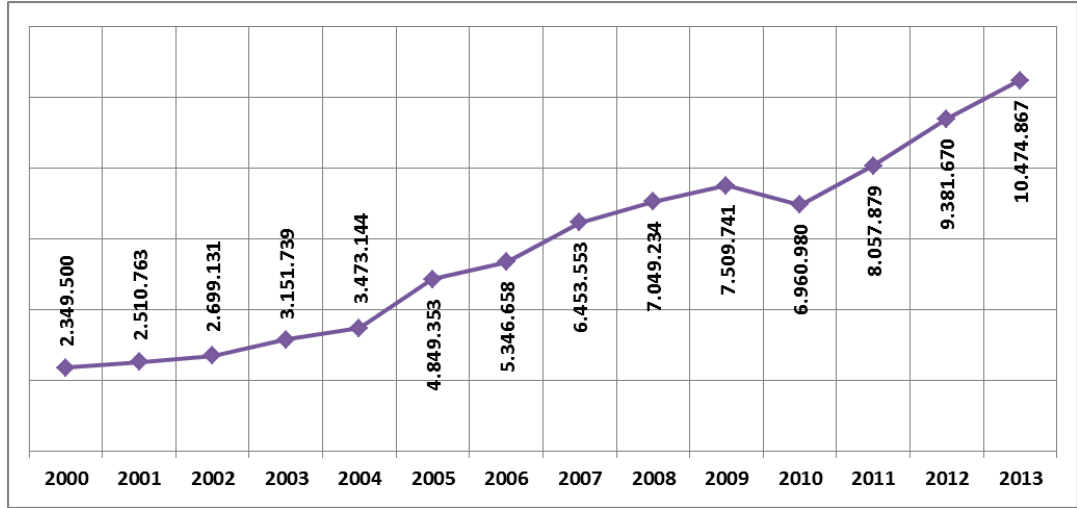
Engelliler için hayati bir önem taşıyan diğer bir konu ise alarmlardır. Alarmlar, acil durumlarda engelli bireyin bunu algılayıp mekanı anında terk edebilmesini sağlar. Oda içerisine yerleştirilecek, yangın tehlikesine karşı, resepsiyon alanı ile irtibatlı acil yardım düğmesi odalarda olması gereken diğer bir araçtır. Oda içine yerleştirilen düğmeler konusunda otel yönetiminin engelli müşterilerini önceden bilgilendirmesi gerekmektedir. Ayrıca duyma engellilere yönelik yangın alarmı sistemlerinin de odalarda kurulması gerekmektedir. Kişi uyanırken flaşör gibi yanan sistemler (flashing lights) uyurken de yastık altına yerleştirilen vibrasyonlu padlerle (vibrating pads) tehlikelere karşı uyarılabilmektedir. Yine duyma engellilere yönelik kapı çalındığı zaman içeride yanıp sönen bir ışığın bulunması gerekmektedir. Odadan kaçış prosedürlerinin anlatıldığı en az 14 punto ile aynı zamanda Braille alfabesiyle yazılmış bilgilendirme yazılarının da odalara yerleştirilmesi gerekmektedir (Dünya Engelliler Vakfı).

Mekan tanımlamada yeni çıkan elektronik gelişmelerde engellilerin yararına sunulabilir. Görme engellilere yönelik elektronik mekan tanıma sistemi, cep telefonu sistemi ile entegre GPS desteği otelin yeri ve dış mekanlar için telefona yüklenen uyulmamalarla desteklenebilir. GPS tanıma sistemleri bugünkü teknoloji ile sadece dış mekanda kullanılabilirdi için iç mekanlar içinde radyo frekansı sistemler önerilebilir. Kulaklıkla çalışan bu sistemde alıcı verici yerleştirilerek mekanlar tanımlanabilir. Örneğin “ Şu anda restorana girmiş bulunmaktasınız. Restoranımıza girince sol tarafta bulunan masalar size ayrılmıştır. Restoranımız açık büfe yemek servisinden ve alakart menüsünden yararlanabilirsiniz.” gibi bilgilendirme mesajları içerebilir. Ayrıca bu sistemde görevli çağırma butonu da düşünülmeli. Görme engelli bir müşteri otele girer girmez bu cihaz ile tüm gezintisini rahatlıkla yapabilmelidir. Bunu kısaca görme engellilere yönelik “Navigasyon sistemi” olarak tanımlanabilir.

4. İSTANBUL İLİ İÇİNDEKİ OTELLERİN ERİŞİLEBİLİRLİK AÇISINDAN DURUMU

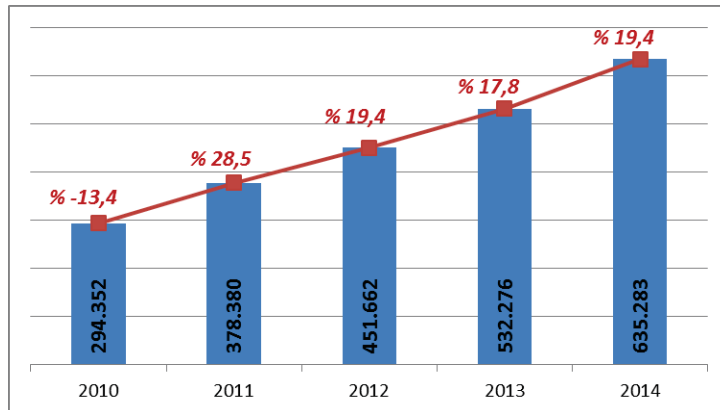
İstanbul, tarih boyunca birçok devlete başkentlik yapmıştır, Boğaz, Adalar, Tarihi Yarımada gibi hem kültürel hem de doğal güzellikleri ile yurt içinden ve yurt dışından birçok turist çekmektedir. Yapılan araştırmalara göre 2013 yılında toplam 10.474.867 adet yabancı turist İstanbul'a gelmiştir. Uluslararası en çok ziyaretçi çeken şehirler arasında 9.sırada yer almaktadır (Kültür Turizm Müdürlüğü 2013).

Tablo 4.1: 2000-2013 yılları İstanbul'a gelen yabancı sayıları

Kaynak: *İstanbul Turizm İstatistikleri, 2014* (İstanbul Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü)

Tablo 4.2: Son beş yıl Ocak ayı gelen yabancı sayıları

Kaynak: *İstanbul Turizm İstatistikleri, 2014* (İstanbul Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü)

Yerel ve yabancı ziyaretçileri çeken bu şehirde toplam 449 tesis bulunmaktadır. Avrupa ve Anadolu yakasını kapsayan, özel tesis, butik otel, beş yıldızlı otel, dört yıldızlı otel, üç yıldızlı otel, iki yıldızlı otel, tek yıldızlı otel, apart otel, golf tesisleri, pansiyon, motel ve hostellerden oluşan bu tesislerin tamamının yatak kapasitesi toplamı 82.874'tür. İstanbul'da ayrıca Belediye belgeli konaklama tesisleri de bulunmaktadır. Bunların toplam yatak kapasitesi ise tahmini 70.000 civarındadır. Toplam olarak bakıldığında, İstanbul'daki yatak kapasitesinin 150.000 yatağın üzerinde olduğu söylenebilir. Bunların yanı sıra yatırım belgesi almış olan ve inşaatı devam eden 100 tesis daha bulunmaktadır (Kültür Turizm Müdürlüğü 2013).

Tablo 4.3: Kültür ve Turizm Bakanlığı "İşletme Belgeli"

YERİ	Avrupa	Anadolu	Avrupa	Anadolu	Avrupa	Anadolu	TOPLAM
TÜRÜ	Tesis Sayısı		Oda Sayısı		Yatak Sayısı		Yatak S.
Özel Tesis	89	9	3287	355	9064	719	9783
Butik Otel	10	2	576	39	1168	82	1250
Beş Yıldızlı Otel	48	13	13418	3065	27507	6120	33627
Dört Yıldızlı Otel	88	8	10227	715	20427	1409	21836
Üç Yıldızlı Otel	87	13	5134	693	10008	1326	11334
İki Yıldızlı Otel	41	5	1353	170	2587	342	2929
Tek Yıldızlı Otel	7	1	309	19	587	38	625
Apart Otel	2	1	49	36	128	72	200
Golf Tesisleri	1	-	340	-	990	-	990
Pansiyon	3	1	26	9	52	18	70
Motel	1	-	32	-	64	-	64
Hostel	1	-	123	-	166	-	166
	378	53	34874	5101	72748	10126	82874

Kaynak: *İstanbul Turizm İstatistikleri, 2014*(İstanbul Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü)

Tablo 4.4: Kùltür ve Turizm Bakanlığı “Yatırım Belgesi”

YERİ	Avrupa	Anadolu	Avrupa	Anadolu	Avrupa	Anadolu	TOPLAM
TÜRÜ	Tesis Sayısı		Oda Sayısı		Yatak Sayısı		Yatak S.
Özel Tesis	13	1	317	183	517	501	1018
Butik Otel	8	1	312	15	566	30	596
Beş Yıldızlı Otel	40	13	10058	2998	21665	6578	27835
Dört Yıldızlı Otel	46	11	6032	1544	11712	3160	14872
Üç Yıldızlı Otel	26	3	1676	229	3347	450	3797
İki Yıldızlı Otel	2	1	52	11	90	22	112
Tek Yıldızlı Otel	2	1	20	16	40	32	72
Apart Otel	1	-	345	-	1058	-	1058
Hostel	1	-	30	-	60	-	60
	139	31	18842	4996	39055	10365	49420

Kaynak: *İstanbul Turizm İstatistikleri, 2014* (İstanbul Kùltür ve Turizm İl Müdürlüğü)

Türkiye’de özellikle sayıca İstanbul’da fazlalık gösteren Özel Tesisler, tarihî değer veya doğaya ait özellik gibi özelliklerden en az birer adedini taşıyan, ÷lke turizmine katkı sağlayan ve Bakanlıkça desteklenmeleri uygun gör÷len tesislerdir (Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü 2011). Maliye bakanlığının son zamanlarda, hazine arazileri üzerinde imar yetkisi alması taşınmazlar üzerinde farklı projeler için değerlendirilmesinin önünü açmıştır. Turizm amaçlı değerlendirilen bu tarihi yapılar özel tesisi olarak geçmektedir.

İstanbul şehri gördüğü yoğun ilgiye karşı sunduğı konaklama yapıları ile sayıca ihtiyacı karşılar düzeydedir. Ancak burada önemli olan sayıca yeterli gelmesinin yanında herkese aynı hizmeti sunabiliyor olmasıdır. Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğine göre 80 oda ve üzeri otellerde, toplam oda kapasitesinin en az %1’i kadar engelli odası bulundurması yükümlülüğü olmasına rağmen birçok işletme bunu minimum düzeyde tutmaktadır. İstanbul’daki engelli oda

sayısı 147'dir (TURSAB 2013). Genele bakıldığında bu sayının çok düşük olduğu hemen gözlemlenmektedir.

Konaklama yapılarının engelliler için erişebilir olması engelli odasının sayısını yeterli olmasıyla bitmemektedir. Sunduğu her hizmetten yararlanabilmek, sahip olduğu her mekana erişebilmek asıl amaçtır. Bunu detaylı olarak inceleyip İstanbul'daki otellerin engellilerin erişilebilirliği açısından nasıl bir düzeyde olduğunu gözlemleyebilmek için sayıca fazlalık gösteren ve delüks kategorisinde bulunmasından ötürü engellilerin erişim faktörünün daha çok irdelendiği 5 yıldızlı oteller ile özel tesislerden örnekler seçilmiştir. Bunlar, 5 yıldızlı sıfır yapı örneği Le Meridien Hotel, 5 yıldızlı restorasyon örneği olan Crown Plaza Lalel Hotel ve Özel Tesis rekonstrüksiyon örneği olan Four Seasons Sultanahmet Hotel'dir.

4.1 OTEL OLARAK KULLANILAN ÜÇ FARKLI YAPI STOĞUNUN ERİŞİLEBİLİRLİK AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Araştırma kapsamında seçilen otellerin hepsinin Avrupa yakasında olmasının nedeni, yukarıdaki (Tablo 4.3, Tablo 4.4) tablolardan da anlaşıldığı gibi Avrupa yakasındaki otellerin sayıca Anadolu yakasından fazla olmasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 4.1 Seçilen otellerin harita üstünde yerleşimi

Kaynak: www.googlemaps.com 25 Temmuz, 2014

Materyal olarak özellikle bu üç otelin seçilmiş olması, her birinin sahip olduğu konum ve özgün karakteristik özelliklerden kaynaklanmaktadır. Örneğin, 5 yıldızlı oteller içinden Crown Plaza Laleli Hotel'in bulunduğu alanın (old city) tarihi bir değer taşıması ve bu alanda bulunan, beş yıldızlı tek otel olması bu oteli diğer otellerden farklı kılmaktadır (Türkiye Turizm). Sahip olduğu konum dışında, yapının karakteristik özelliği de oldukça özgündür. Tarihi bir yapının restorasyonu sonucu olan Crown Plaza Laleli Hotel koruma tüzüğüne göre, konaklama amaçlı yeniden işlevlendirilmiş tarihi yapılar içinde iyi örneklerden biri olarak kabul edilmesidir. Otelin bu özellikleri, her yıl çok sayıda turist gelmesine sebep olmaktadır. Örneğin 2013 yılında toplam 31. 091 turist gelmiştir (Demet. E, kişisel görüşme, 25 Temmuz, 2014). Bu kadar yoğun talebe karşı sunduğu hizmetlerin herkese uygunluğunu sorgulamak için özellikle bu seçilmiş ve engelliler için erişilebilirliği incelenmiştir.

Tablo 4.5: Crown Plaza Laleli Hotel'i temel bilgiler

Günümüzdeki İşlevi	OTEL
Kültür Dönemi	OSMANLI
Mahalle	BALABANAĞA
Adres	ORDU CADDESİ - NO:1-11
Mimari Üslup	BAROK
Yapım Tarihi	1919-1922
Tescil Durumu	Tescilli
Fiziksel Özgünlük	Özgün

Kaynak: Düünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını

Bir diğer otel olarak Four Seasons Sultanahmet Hotel'in seçilmesinin nedeni, konum itibariyle "İstanbul'un en kalbi" olarak nitelendirilen tarihi yarımada da olmasıdır. Topkapı Sarayı, Aya Sofya, Kapalı Çarşı ve Yere Batan Sarnıcı gibi tarihi yapılara sadece birkaç metre uzaklıkta bulunan otel bu özelliği sayesinde birçok turist çekmektedir. Otelin bulunduğu konum dışında sahip olduğu karakteristik özelliklerde onu benzer otellerden farklılaştırmaktadır. Osmanlı döneminde hapisane binası olarak kullanılan yapı, sonradan dışının korunup içinin bugünün şartlarına göre yeniden inşa edilmesi sonucu oluşmuştur. Hem konumu, hem karakteristik özelliği, hem de sunduğu

hizmet sayesinde Conde Nast Traveler dergisi tarafından Avrupa'nın en iyi oteli unvanını almıştır (Kezer 2009). Otelin gerek konum, gerek yapı özelliği açısından bu kadar özel olması ve dünyaca ünlü bir turizm dergisinde en iyi otel unvanına layık görülmesi, 2013 yılında toplam 7.931 turist bu oteli tercih etmiştir (Ünal. M, kişisel görüşme, 25 Temmuz, 2014). Bu kadar özgün özelliklere sahip olan bir otelin engellilerin erişimine yönelik nasıl özel kararlar aldığını incelemek için özellikle bu otel seçilmiştir.

Tablo 4.5: Four Seasons Sultanahmet Hotel'i temel bilgiler

Günümüzdeki İşlevi	OTEL
Kültür Dönemi	OSMANLI
Mahalle	CANKURTARAN
Adres	TEVKİFHANE SOKAĞI, SULTANAHMET
Mimari Üslup	OSMANLI REVİVALİST
Yapım Tarihi	1919
Tescil Durumu	Tescilli
Fiziksel Özgünlük	Değişmiş

Kaynak: Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını

Materyal olarak incelenen üçüncü otel ise 2012 yılında hizmete açılan Le Meridien İstanbul Hotel'dir. Diğer iki örneğin aksine Le Meridien Hotel, İstanbul'un yeni gelişen modern bir mimari dokusu olan ve eğlence merkezlerinin bulunduğu Etiler semtinde bulunmaktadır. Bulduğu konum dışında özellikle bu otelin seçilmesinin diğer bir nedeni yapının sıfırdan ileri teknoloji kullanılarak inşa edilmiş olmasıdır. International Hotel Awards jürisi tarafından yapılan kapsamlı inceleme ve oylama sonucu Le Meridien İstanbul Etiler, Türkiye ve Avrupa'da "En İyi Otel İnşa ve Tasarımı" ödülü, "Türkiye'nin En İyi Oteli" ödülü ve "En İyi Otel Yapı ve Tasarımı" ödülüne layık görülmüştür (The International Hotel Awards 2013). 2013 yılında otele gelen turist sayısı 27.550 olmuştur (Eryoner. A, kişisel görüşme, 25 Temmuz, 2014). Uluslararası düzeyde, tasarımı, inşası ve yapısıyla bu denli ödüle layık görülmesi, otelin engellilerin

erişimine uygun olarak tasarlandığını düşündüğünden araştırmada özellikle bu otel seçilmiştir.

Şekil 4.2 Seçilen otellerin uydu görüntüleri

Kaynak: www.googlemaps.com ,2014 (Sırasıyla, Crown Plaza Laleli, Four Seasons Sultanahmet, Le Meridien Etiler)

Yukarıda belirtilen sebepler doğrultusunda incelenen, Crown Plaza Laleli Hotel, Four Seasons Sultanahmet Hotel ve Le Meridien İstanbul Etiler Hotel'in engelliler için erişilebilirliği; Dünya Engelliler Vakfınca hazırlanan "Engelliler için Evrensel Standartlar" kılavuzunda belirtilen standartlara göre analiz edilmiştir. Her otelin ulaşılabilirlik derecesini bulmak için kullanılan yöntem, mekanların erişilebilirliği ile ilgili sorulardan oluşan kontrol listelerine dayanmaktadır. Bu listelerde kullanılan sorular yine aynı kılavuzda yer alan, başlıkların, mekanların fiziksel kurgusu ve donatı öğeleri çerçevesinde ayrılması sonucunda oluşturulmuştur. Her otel için çıkan sonuç yapının özgün karakteristik özelliği çerçevesinde incelenerek analiz edilmiştir.

4.1.1 Restorasyon Örneği - Crown Plaza Laleli

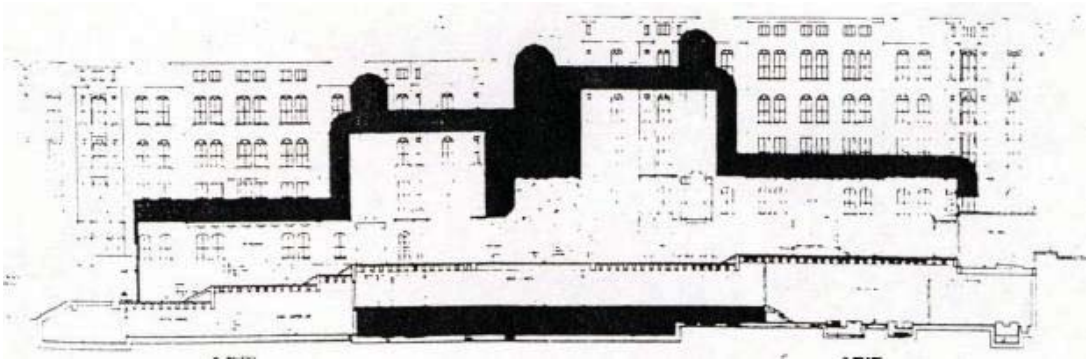
Harikzedegan Apartmanları, Kemaleddin Bey'in İstanbul'da gerçekleştirdiği son binalar topluluğudur. Binaların tasarımına 1919'da başlanmıştır. 25 dükkan 124 daire ve bunlara bağlı olarak ortak kullanıma açık kapalı teras, çamaşırılık, kömürlük gibi servisleri içeren bir konut topluluğu olan yapı, Laleli camisinin bitişiğinde birbirini dik kesen iki iç sokağın çevresinde inşa edilmiş 6'şar katlı ortalarında ortak olarak kullanılan avluları bulunan 4 bloktan oluşmuştur. Dört blokta yinelenen ve üçlemelerinden oluşan bir plan ve cephe sistemi kurgulanmıştır. Harikzedegan apartmanları cumhuriyetin ilanından kısa bir süre sonra gelir sağlamak amacıyla yeni kurulan Türk Hava Kurumuna devredilmiş bu dönemde "Tayyare Apartmanları" olarak anılmıştır. Uzun yıllar bu kurumun denetiminde kaldıktan sonra 1980'li yıllarda Ramada Oteli, sonradan Merit Oteli, günümüzde ise dört yıldızlı 265 odalı Crown Plaza olarak kullanılmaktadır (Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi 1994).

Şekil 4.3 Harikzedegan Apartmanları

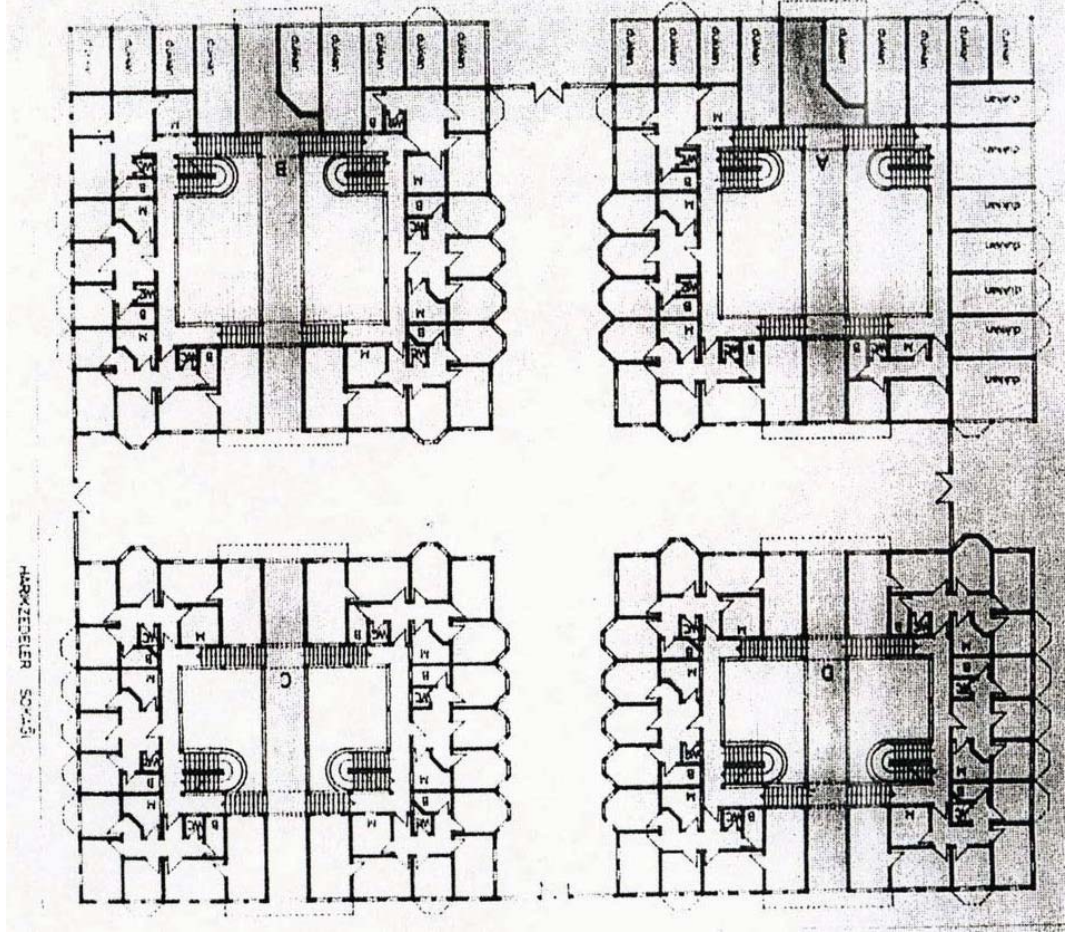

Kaynak: Harikzedegan Apartmanları (istanbulkulturenvanteri.gov.tr)

Şekil 4.4 Harikzedegan Kat Evleri röleve kesit ve zemin kat planı

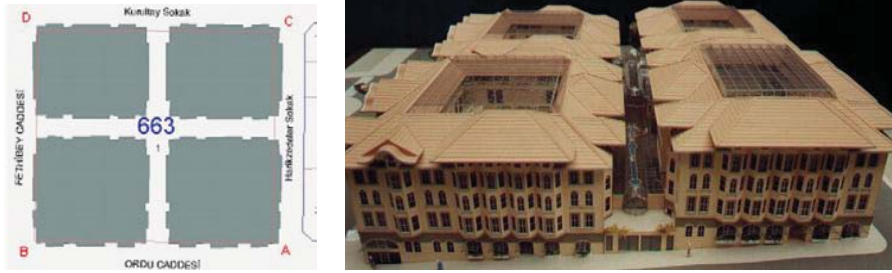
Kaynak: Yıldırım, 1999, Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi

Kaynak: Yıldırım, 1999, Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi

Restorasyon, tarihi değeri olan bir yapının zamanla veya başka bir nedenle zarar görmüş kısımlarını, yapının tarihi değerini ve eski formuna zarar vermeden yenilemektir (Avşar 2009). Bu bağlamda Crown Plaza Laleli Hotel, koruma tüzüğüne göre, otel olarak yeniden işlevlendirilmiş tarihi yapılar içinde iyi örneklerden biri olarak kabul edilmektedir. Yapıda müdahale gören alanlar, otel girişi, oda katları ve bodrum katıdır. Eskiden dört apartmanın arasından geçen sokak, iptal edilmiş ve yapıya kazandırılmıştır. Bu sokakların üzerleri cam tonozlarla örtülerek bloklar birbirine bağlanmıştır. Tarihi yapıda müdahale gören diğer bir alansa daire içleridir. Bu alanlar tümüyle elden geçirilerek banyolu konuk odalarına dönüştürülmüştür. Yapının temellerini güçlendirmek, tesisatı gizlemek ve diğer mekanik hizmetlerin karşılanması için 4 bloğu birleştirerek bir bodrum katı oluşturulmuştur. Bu ihtiyaçlar haricinde oluşan mekanlar Spa merkezi olarak değerlendirilmiştir.

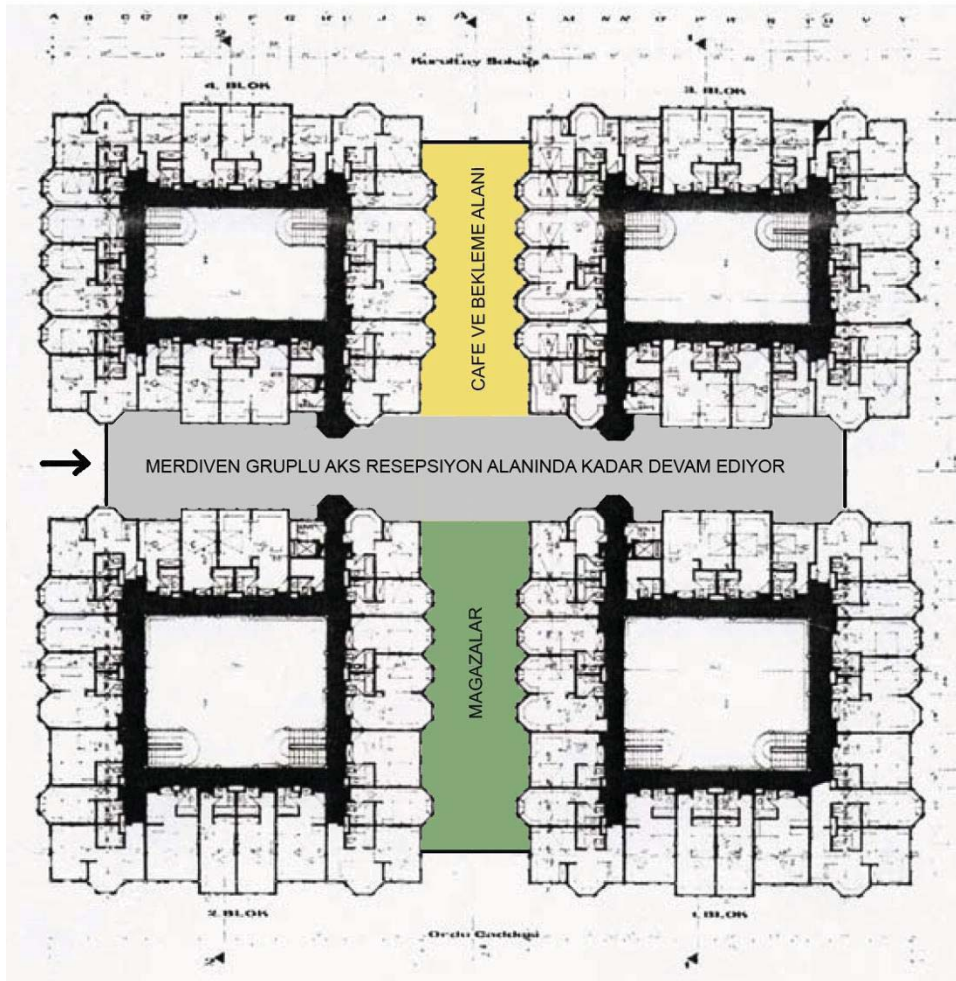
Şekil 4.5 Çatı müdahalesi

Kaynak: Envanter

Yapının formunu ve sahip olduğu mesajı kaybetmemesi adına müdahaleleri minimumda tutmanın engelliler için erişilebilirliği ne yönde etkilediği aşağıda detaylı olarak incelenmiştir.

Şekil 4.6 Giriş Kat Planı

4.1.1.1 Mevcut Durum

Tablo 4.7 Crown Plaza Laleli Hotel genel mevcut durum

Mekanlar	Fiziksel Kurgusu	Zemin Yüzey Özellikleri	Hareketli Mobilyalar	Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar	Fotoğraflar
Giriş	Giriş kotunun, dış çevreden yüksekte olması erişimin sadece merdivenle gerçekleşmesine sebep olmuştur. Engellilere uygun değildir	Zemin kaplaması olarak doğal taş kullanılmış, görme engelliler için özel hissedilebilir kullanılmamış	Bu alanda hareketli mobilya kullanılmamıştır	Girişte bu alanı vurgulayan yönlendirici levha, sembol ya da kodlama bulunmamaktadır	
Resepsiyon Alanı	Bu alana erişim merdiven gruplarından sonra olduğu için erişime uygun değildir.	Resepsiyon alanına kadar devam eden alanda merdivenler halı ile kaplanmıştır. Kullanılan halı standartlara uygundur	Kullanılan resepsiyon bankosu tekerlekli sandalyelere uygun değildir (70cm boşluk gerekir, h:110 max)	Bu alanda da algıya yönelik özel levhalar ya da semboller kullanılmamıştır. Duyma engellilerin algısına yönelik ekipman yoktur	
Bekleme Alanı	Bu alana da erişim sadece merdiven ile olduğundan erişime uygun değildir.	Zeminde doğal taş kullanılmıştır. Kayma tehlikesi olduğu için engellilere uygun değildir.	Bu alanda kolay hareket ettirilebilir hafif mobilyalar kullanılmıştır erişime uygundur	Bu alanda da algıya yönelik özel levhalar, semboller ya da kodlamalar kullanılmamıştır.	

Mekanlar	Fiziksel Kurgusu	Zemin Yüzey Özellikleri	Hareketli Mobilyalar	Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar	Fotoğraflar
Yemek Salonu	Bu alana erişim merdiven gruplarından sonra olduğu için erişime uygun değildir.	Zeminde doğal taş kullanılmıştır. Kayma tehlikesi olduğu için engellilere uygun değildir.	Bu alanda kolay hareket ettirilebilir hafif mobilyalar kullanılmıştır erişime uygundur	Restoranın girişinde bu alanın restoran olduğunu vurgulayan levha bulunmaktadır.	
Merdivenler	Merdivenlerin fiziksel kurgusu ve ölçüleri standartlara uygun tasarlanmıştır	Doğal taş kaplı olan merdiven basamakların kenarlarına kaydırmaz bantlar yapışturulmuştur	Bu alanda hareketli mobilya kullanılmamıştır	Bu alanda algıyı arttırmaya yönelik her hangi bir levha, kodlama ya da sembol kullanılmamıştır	
Asansörler	Asansör kabinin iç ölçüleri ve açıldığı alandaki boşluk standartlara uygundur	Asansör kabinin içi taş kaplanmıştır ve açıldığı kat ile kabin arasında eşik kullanılmıştır	Bu alanda hareketli mobilya kullanılmamıştır	Kontrol paneli Braille alfabesi ile yazılmıştır. Gidilen katı belirten ışıklı levha ve sesli ikaz bulunmaktadır.	

Mekanlar	Fiziksel Kurgusu	Zemin Yüzey Özellikleri	Hareketli Mobilyalar	Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar	Fotoğraflar
Koridorlar	Koridorların genişliği bir tekerlekli sandalyeli ve bir sağlıklı bireyin aynı anda geçebileceği ölçüdedir.	Zemin kaplaması olarak halı kullanılmıştır. İpliklerin yükseklığı ve yoğunluğu standartlara uygundur	Bu alanda hareketli mobilya kullanılmamıştır	Oda numaraları ve acil kaçış güzergahları doğru kodlanmıştır	
Engelli Odası	Engelli odasının iç ölçüleri tekerlekli sandalyelinin manevra yapabileceği şekildedir	Zemin kaplaması olarak halı kullanılmıştır. İpliklerin yükseklığı ve yoğunluğu standartlara uygundur	Oda da bulunan gardırobun iç ölçüleri, elektrik prizlerin yükseklikleri tekerlekli sandalyeliye uygun değildir	Engelli odası kapı numarası ve sembolü doğru olarak işlenmiş, odada ki alarm sistemleri doğru kodlanmıştır	
Engelli Odası Banyosu	Ekipmanların yerleşimi erişime uygun tasarlanmış ve manevra için yeterli alan bırakılmıştır.	Zeminde doğal taş kullanılmıştır. Fakat kaymayı engellemek için honlanmış	Kullanılan armatürler engelli standartlara uygundur.	Oda ki alarm sistemleri doğru kodlanmıştır. Acil durumlarda çekilen alarm sistemi bulunmaktadır	

Mekanlar	Fiziksel Kurgusu	Zemin Yüzey Özellikleri	Hareketli Mobilyalar	Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar	Fotoğraflar
Spa Alanı	Temeli güçlendirmek ve tesisatı gizlemek için sonradan oluşan kata entegre edilmesi erişimin kısıtlanmıştır	Güzergah üzerinde bulunan hali engelli standartlarına uygundur	Bu alanda kullanılan ekipmanlarda engelliler için özel tedbirler alınmamıştır	Bu alanda algıyı arttırmaya yönelik her hangi bir levha, kodlama ya da sembol kullanılmamıştır	
Balo Salonu ve Fuaye	Erişimi merdiven ile olan balo salonun engellilere yönelik rampa yapılmış olsa da eğimi standarda uygun değildir	Balo salonunun içi engelli standartlarına uygun özellikte hali ile kaplanmıştır	Bu alanda kolay hareket ettirilebilir hafif mobilyalar kullanılmıştır erişime uygundur	Bu alanda algıyı arttırmaya yönelik her hangi bir levha, kodlama ya da sembol kullanılmamıştır	
Genel Tuvaletler	Ekipmanların yerleşimi erişime uygun tasarlanmış ve manevra için yeterli alan bırakılmıştır.	Zeminde doğal tas kullanılmış fakat kaymayı engellemek için honlanmış	Kullanılan armatürler engelli standartlara uygundur.	Kapısında bu alanın engellilere ait olduğunu belirten semboller kullanılmıştır	

Otelin restorasyonu sırasında dört apartmanın arasından geçen sokağın iptal edilip yapıya kazandırılması girişin sokak kotundan yüksekte kalmasına bu yüzden ulaşımın merdiven ile olmasına sonuç olmuştur. Her ne kadar döner kapıya alternatif, engellilere uygun 90 derece açılır kapı kullanılsa da bu alana engellinin ulaşımı oldukça zordur.

Şekil 4.7 Crown Plaza Hotel giriş kapısı

Eğimli sokakların mekanın içine dahil edilmesi, sadece otel girişinde değil, girişten itibaren resepsiyon alanına kadar olan aks boyunca merdiven yapılmasına sebep olmuştur. Engellilerin erişimini ciddi derecede kısıtlayan bu tasarım, ana aksa bağlanan yan mekanlara da ulaşımı zorlaştırmaktadır.

Şekil 4.8 Crown Plaza Hotel girişte bulunan merdivenler

Farklı seviyelerde bulunan merdiven gruplarından sonra resepsiyon bankosunun bulunduğu alana ulaşmak için de çıkılması gereken son merdiven grubu bulunmaktadır. Ancak, burada bulunan merdiven de engelliler için rampa düşünülmüştür. Detaylı olarak

incelendiğinde var olan rampanın gerekli eğimin çok üstünde olduğu için engellilere yönelik hiçbir avantaj sağlamadığı anlaşılmaktadır. Zaten art arda merdivenlerin sonrasında bir rampa uygulaması görmek sadece göstermelik bir çözüm olarak algılanmaktadır.

Şekil 4.9 Crown Plaza Hotel resepsiyon alanı

Giriş aksının sonunda bulunan resepsiyon bankosu (Şekil 4.9), 5 metre uzunluğunda altın varaklı ve ahşap kaplamalıdır. Otelin genel tasarımıyla uyumlu olan banko engellilerin erişimine uygun değildir. Yerden 110 cm yüksekliğinde olan resepsiyon bankosu özellikle tekerlekli sandalyelilerin yanaşabilmesi için gereken 70 cm yüksekliğinde boşluğu olan alternatif bir banko uzantısından yoksundur.

Sokak aksının bir kısmı resepsiyona ayrılırken diğer kısımlar kafeterya, giriş holü, yemek salonu, alışveriş merkezi gibi işlevlere ayrılmıştır. Bekleme alanı, yaygın kullanılan kanepeler ve tekli koltuk grupları yerine sandalye ve masadan oluşmaktadır. Hem kafeterya hem de bekleme alanı olarak kullanılan bu alan aslında seçilen mobilyalar açısından engellilere uygundur. Ağır, hareket imkanı kısıtlı olan koltuk gruplarının aksine bu sandalyeler hafif ve etrafında hareket edebilmek için gerekli mesafeleri barındırmaktadır. Ancak bu alanın ara kotta bulunması erişilebilirliği kısıtlamaktadır. Resepsiyon alanına ve otel çıkışına ulaşabilmek isteyen engellinin basamakları aşması gerekmektedir.

Bu alandaki bir diğer eksiklik ise yönlendirici levhalardır. Otelde içeri giren müşteriye lobiye ya da resepsiyon alanına yönlendirecek herhangi bir levha ya da kodlama

yapılmamıştır. Algıya yönelik kullanılan tek eleman, ana aks üzerindeki kırmızı halıdır. Kullanılan bu malzeme, insanları ana merkeze yönlendiriyor olsa da görme engellilerin algısına yönelik özel bir tasarım değildir.

Şekil 4.10 Bekleme alanı

Yemek salonunun, geniş ve esnek tasarımı engellilerin erişimini ve hareketini olumlu yönde etkilemektedir. Seçilen masa ve sandalyeler hafif ayarlanabilir ve tekerlekli sandalyelinin rahatlıkla yemek yiyebileceği şekildedir. Burada ki sorun restorana ulaşımıdır. Çünkü sokak aksı üstünde olduğu için buraya da ulaşım sadece merdivenle olmaktadır ve bu alanın rahat bulunmasını sağlayacak levhalar bulunmamaktadır.

Şekil 4.11 Otel restoranı

Restorana yakın mesafede bulunan tuvaletler kadın, erkek ve unisex engelli tuvaletinden oluşmaktadır. Engelli tuvaletinin tasarımı istenilen standartları karşılamaktadır. Geniş

ve tekerlekli sandalyelinin hareket özgürlüğünü kısıtlamamakta, klozetin, pisuarın ve lavabonun yanlarında tutunma barları barındırmaktadır. Lavabo altında ise 70cm'lik açıklık bulunmaktadır. Ancak engelli tuvaletlerinde sıkça karşılaşılan sorun burada da bulunmaktadır, kadın engelli, erkek engelli ayırımı yoktur. Engelli portalları incelendiğinde sıkça karşılaşılan şikayetlerden biri de budur.

Şekil 4.12 Engelli tuvaleti

Oda katlarına çıkan merdivenlerin sahanlıkları ve basamak ölçüleri standartlara uygundur. Her iki yanında bulunan korkuluklar ve küpeşte kavraması kolay ve kullanışlıdır. Basamaklarda görme engellilerin algılarını kolaylaştırmak ve kayganlığı azaltmak için kullanılması önerilen bantlar bulunmamaktadır.

Şekil 4.13 Dikey sirkülasyon elemanlarından merdiven

Asansörler ise önceden çöp kovası olan boşluk değerlendirilerek oluşturulmuştur. Dört blok için dört ayrı panoramik asansör bulunmaktadır. Bu asansörler engellilere uygun

olarak tasarlanmıştır. İç ölçüleri 140x200 cm'dir ve kontrol panelleri Braille alfabesiyle yazılmıştır. İstenilen kata varıldığında ikaz sesi çıkarması, görsel olarak bulunduğu katları göstermesi hem işitsel hem de görsel engellere hitap etmesini sağlar. Asansörün ulaştığı tüm katlarda tekerlekli sandalyelinin manevra yapabilmesi için gerek mesafe bulunmaktadır.

Şekil 4.14 Dikey sirkülasyon elemanlarından asansör

Oda katlarında, yatay dolaşım için kullanılan koridorlar 150 cm'dir. Bu ölçü bir tekerlekli sandalyelinin çok rahat geçebilmesi ve hatta manevra yapabilmesi için gereken alanı sağlamaktadır. Kolonların bulunduğu alanlarda 120 cm'e kadar daralsa bile yine de gereken minimum ölçülerin altına düşmemektedir. Oda kapılarının koridor ana hattından 50 cm içeride olması, misafirlerin kapılarını açmaya çalıştıkları sırada, dolaşım trafiğini etkilememektedir. Bu alan fiziksel engellilere uygun fakat görme engellilere yönelik her hangi bir donanım yoktur.

Şekil 4.15 Yatay sirkülasyon elemanları

Otelde toplam 3 adet engelli odası bulunmaktadır. Kartlı giriş sistemiyle çalışan bu odaların kapı genişlikleri 1 m olup oda numarasının yanında özel levhası bulunmaktadır. Kilidin kartla açılması kullanılabilirliği kolaylaştırması açısından önemlidir. Kapı kolunun da rahat kavranabilir ve kapının da çok ağır olmaması yine engellilerin erişimini olumlu etkilemektedir. Giriş ile oda arasında eşğin olmaması görme ve fiziksel engellilerin ulaşımını olumlu yönde etkiler.

Şekil 4.16 Oda kapıları

Şekil 4.17 Engelli odası girişi

Odaya girdikten sonra yatma alanı ile kapı arasında bulunan koridorun 120 cm olması tekerlekli sandalyelinin hareketine uygundur. Ayrıca mini bar ve gardırobun koridordaki duvarlara gömme olarak tasarlanması koridor hattı üstünde girinti-çıkıntı olmasını engellemektedir. Ancak askı yükseklikleri önerilen standardın üstündedir.

Çoğunlukla seyahate çıkan engellilere yanlarında refakatçi eşlik etmektedir. Ancak birçok otel, engelli odalarında sadece engelli bireyi düşünüp refakatçiye yönelik bir düzenlemek yapmamaktadır. Aslında tercih edilen, engelli odalarının aynı zamanda bağlantılı odalar olarak seçilmesi ve engellinin yanındaki refakatçinin diğer odada konaklayabilmesidir. Crown Plaza Laleli Hotel’de engelli odaları bağlantılı odalardan seçilmemiş refakatçi için yatak olabilir kanepeler önerilmiştir

Yatma alanında ise, yatağın önünde 150 cm'lik manevra alanı olması çok önemlidir. Manevra alanı dışında bu alanda yatağın yüksekliği de tekerlekli sandalyelinin rahatça ulaşabileceği ölçüde, diğer tip odaların yataklarından farklıdır. Komodinlerin üstünde bulunan acil durum ipleri, engelli misafir bir problem yaşadığında kullanılan ekipmanlarındandır. Böylece problem anında resepsiyona aktarılıyor ve müdahale kısa zamanda yapılıyor.

Acil durumlar için engelli odasında bulunan bir diğer donanım ise titreşimli yastık ve flaşörlerdir. Çalışma masasının yüksekliğinin 80 cm olması Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair çıkartılan tebliğde belirtilen ölçülere uygundur. Ancak, kullanılan kontrol panelleri ve prizlerin yerden yüksekliğinin 125 cm olması erişimi güçleştirmektedir, olması gereken maksimum ölçü 120 cm olmalıdır.

Şekil 4.18 Engelli odası yatma alanı

Engelli odasının ıslak hacmine bakıldığında, engellilere yönelik bazı standartların doğru uygulandığı görülmektedir. Klozet, lavabo ve duşun birbirine yakın olması engellinin tutunma barlarıyla bu alanlara erişimini kolaylaştırmaktadır. Şekil 4.14'te de görüldüğü gibi klozetin iki yanında bulunan tutunma barları, lavabonun önünde bulunan havluluk aynı zamanda tutunma barı ve duşun içinde bulunan tutamaçlar engellinin bu hizmetlerden, kimseden yardım almadan yararlanabilmesi içindir. Ancak, burada kullanılan klozetin yerden yüksekliğinin 40 cm olması tekerlekli sandalyelilerin erişimini kısıtlamaktadır. Duşun içinde bulunan katlanabilir oturak ve acil durum ipi

yine engelli standartlarında yazılan ve otelde uygulanan diğer örneklerdendir. Duşun içinde bulunan havluluğa oturmakta oturan engelli, ayağa kalkamadığı için ulaşamaz.

Şekil 4.19 Engelli odası banyosu

Binanın bodrum katında bulunan Spa alanına inen asansörün olmayışı engelliler açısından sorun oluşturmaktadır. Merdivenler, 110 cm bir tarafı sadece küpeştili diğer tarafı ise korkuluk ve küpeştilidir. Basamakların uçlarında bulunan kaydırmaz bantlar hem kaymayı engeller hem de malzemeyle tezat renkte olduğu için kısmi görme engellilerin basamakları net algılamalarını sağlar. Ancak merdiven genişliğinin 110 cm olması buraya fiziksel engellilere yönelik kullanılabilir donanım alternatifini kısıtlamaktadır.

Şekil 4.20 Spa merkezi girişi

Aşağıya ulaştıktan sonra Spa bekleme alanı ve resepsiyonu bulunmaktadır. Burası için seçilen mobilyalar engellilere uygun hareketlerini kısıtlamayacak tasarımlardır. Ancak fitness, yüzme havuzu, masaj odaları, sauna, hamam ve buhar odasına gitmek için kullanılan koridor hem çok karanlık hem de kot farkları sebebiyle iki-üç basamaklı merdivenlerden oluşmaktadır.

Şekil 4.21 Spa merkezi koridorlar

4.1.1.2 Değerlendirme

Tablo 4.8 Mekansal erişilebilirliğe dair sorular

Mekanlar ve Sorular		Evet	Hayır
1	Otel Çevresi		
2	Kaldırımlar, yollar engellilere uygun mu?		√
3	Yüzey kaplamaları kaymayı önleyici ve dolaşımı kolaylaştırıcı mı?		√
4	Görme engelliler için hissedilebilir yüzeyler var mı?		√
5	Otel girişini belirten yazılı levha ya da hissedilebilir semboller kullanılmış mı?		√
6	Otopark veya Araç Girişi		
7	Engellilere ayrılmış özel alan var mı?		√
8	Otele erişim kolay mı?		√
9	Engelli park yeri kodlanmış mı?		√
10	Otel Girişi		
11	Giriş güzergahı engellilere uygun mu?		√
12	Giriş kapısı engellilere uygun mu?	√	
13	Yüzey kaplamaları kaymayı önleyici ve dolaşımı kolaylaştırıcı mı?	√	
14	Resepsiyon ve bilgi bankosu engellilere uygun mu?		√
15	Bekleme alanı engellilere uygun olarak mı tefriş edilmiş	√	
16	Otelin engellilere yönelik bu alanlarda sunduğu özel tedbirler veya donanımlar var mı?		√
17	Mekan algısını artırmak için yazılı levhalar ya da semboller kullanılmış mı?		√
18	Bilgilendirme ekranları var mı?		√
19	Ses yükseltici özel ekipmanlar var mı?		√
20	Genel Mekanlar		
21	Mekanalara erişim kolaylıkla sağlanıyor mu?		√
22	Kapılar standartlara uygun mu?	√	
23	Engelli tuvaleti standartlara uygun mu?	√	
24	Kullanılan zemin kaplaması standarda uygun mu?	√	
25	Seçilen mobilyalar engelli standartlarına uygun mu?		√
26	Mekan algısını artırmak için yazılı levhalar ya da semboller kullanılmış mı?	√	
27	Otelin engellilere yönelik bu alanlarda sunduğu özel tedbirler veya donanımlar var mı?		√
28	Ses yükseltici özel ekipmanlar var mı?		√

Mekanlar ve Sorular		Evet	Hayır
29	Engelli Odası		
30	Sayısı yeterli mi?	√	
31	Refakatçi düşünülmüş mü?		√
32	Giriş kapısı ve banyo kapısı standarda uygun mu?	√	
33	Oda içinde manevra alanı var mı?	√	
34	Acil durumlar için alarm sistemi var mı?	√	
35	Kullanılan zemin kaplaması standarda uygun mu?	√	
36	Gardırop, çalışma masası, yatak ve elektrik düğmeleri rahat erişebilir şekilde tasarlanmış mı?	√	
37	Lavabo, duş ve klozetin yanında tutunma barları var mı?	√	
38	Banyo armatürleri engelli standartlarına uygun mu?	√	
39	Özel alarm sistemleri kullanılmış mı?	√	
40	Engelli odası kapı numarası ve sembolü doğru işlenmiş mi?	√	
41	Yüzey kaplamaları dolaşıma uygun mu?	√	
42	Yatay ve Dikey Sirkülasyon Elemanları		
43	Koridorların genişliği engellilerin rahat geçişine uygun mu (min. 91,5 cm.)	√	
44	Rampa kullanılmış ise, eğimi standarda uygun mu?		√
45	Asansör kabinin ölçüsü ve donanımları standarda uygun mu?	√	
46	Asansörün önünde manevra alanı var mı?	√	
47	Merdivenin iki tarafında korkuluk var mı?	√	
48	Basamak ve rıht ölçüleri standarda uygun mu?		√
49	Kullanılan zemin kaplaması standarda uygun mu?	√	
50	Koridorlarda kullanılan ekipmanlar geçişi engellemeyecek şekilde kurgulanmış mı?	√	
51	Mekan algısını artırmak için yazılı levhalar ya da semboller kullanılmış mı?		√
52	Asansördeki kontrol panelinde kabartmalı Braille alfabesi kullanılmış mı?	√	

Tablo 4.9 Mekansal erişilebilirlik sonuçları

Engellilerin Erişilebilirliğine Dair Değerlendirme		Erişebilirlik
1	Otel Çevresi	0%
2	Otopark	0%
3	Otel Girişi	33,30%
4	Genel Mekanlar	50,00%
5	Engelli Odası	91,60%
6	Yatay ve Dikey Sirkülasyon Elemanları	70%
ERİŞİLEBİLİRLİK		40,80%

Tarihi yapının restore edilip dört yıldızlı bir otele dönüştürülmesiyle oluşan Crown Plaza Laleli Hotel'in engelliler için erişilebilirliğinin oldukça zor olduğu yukarıdaki tablolardan çok net anlaşılmaktadır. Erişilebilirliğin en fazla, engelli odası ve sirkülasyon elemanlarında olmasının nedeni Intercontinental Hotel Grups'a (IHG) ait zorunlu standartlardan kaynaklanmaktadır. Crown Plaza bu grubun altında yer aldığı için bir takım kurallara ve standartlara sahip olmak zorundadır. Örneğin, engelli odasının, asansörlerin ya da engelli tuvaletlerinin TS 9111 yer alan standartlara uygun tasarlanmıştır. Ancak genel kurguya bakıldığında, tasarımın başında erişilebilirliğin ayrı bir kriter olarak ele alınmadığı gözlemlenmektedir. IHG standartlarını sağlamak adına uyguladığı standartlar ise, sadece göstermelik olup tasarımla bütünleşmemektedir. Örneğin giriş aksında bulunan üç merdiven grubunun yanında alternatif rampa düşünülmemesi fakat ortalarda yanlarına rampa uygulanmış olması bunun bir çözüm olarak değil sadece göstermelik, istenilen kriterleri sağlıyormuş gibi gösterilmesinden ibarettir.

Engellilerin erişim ile ilgili yaşadıkları problemler binanın girişinden başlayıp, genel mekanlara kadar devam etmektedir. Bu yüzden bu yapının engelliler için erişebilir hale gelmesi şu aşamada mekana sonradan eklenen ekipmanlarla ya da alternatif yollarla ancak gerçekleştirilebilir. Bu öneri tercih edilen bir yaklaşım olmasa da yapının baştan kurgulanıp, inşa edilmesi mümkün olmayacağından ancak bu şekilde engellilerin erişimi sağlanabilir. Asıl olması gereken engellileri ayırıp, ekipmanlarla ya da alternatif yollarla mekana dahil etmek değil herkesin kullandığı şekilde ayrı muamele göstermeksizin sunulan hizmetten yararlanmasını sağlamaktır.

4.1.1.3 Öneriler

Tablo 4.10 Problemler alanlar ve öneriler

Mekanlar	Olumsuzluk	Öneri
<u>Giriş</u>	Merdivenli ulaşım, yönlendirici levha eksikliği	Merdivenler yerine önerilen standarda göre rampa kullanımı ya da merdiven asansörü. Kısmi görme engellilerin rahat algılayabileceği şekilde tasarlanmış yönlendirici levhalar bulunmalıdır.
<u>Resepsiyon Alanı</u>	Merdivenli ulaşım, levha eksikliği, uygunsuz banko seçimi,	Merdivenler yerine önerilen standarda göre rampa kullanımı ya da merdiven asansörü. İşitme engellilere göre özel ses sistemleri, tekerlekli sandalyelinin rahat yaşayabileceği ölçüde tasarlanmış resepsiyon bankosu.
<u>Bekleme Alanı</u>	Merdivenli ulaşım, yönlendirici levha eksikliği	Merdivenler yerine önerilen standarda göre rampa kullanımı ya da merdiven asansörü, kısmi görme engellilerin rahat algılayabileceği şekilde tasarlanmış yönlendirici levhalar bulunmalıdır.
<u>Yemek Salonu</u>	Merdivenli ulaşım, akustik izolasyon eksikliği	Burası rampa için gerekli alana sahip olmadığı için sadece merdiven asansörü önerilebilir. Kısmi görme engellilerin rahat algılayabileceği şekilde tasarlanmış yönlendirici levhalar bulunmalıdır.
<u>Merdivenler</u>	Görme engelliler için kaydırmaz bantlar	Kısmi görme engellilerin algısını arttıran kaydırmaz bantlar.
<u>Asansörler</u>	İç ölçüler minimum 1700x2030'un altındadır	Önerilen standartlara uygun olarak asansör iç ölçüsü minimum 1700x2030 olmalıdır.
<u>Engelli Odası</u>	Kontrol düğmeleri ve elbise askıları önerilen standardın üstündedir	Kontrol düğmelerinin ve elbise askılarının yüksekliği maksimum 120cm olmalıdır.
<u>Engelli Odası Banyosu</u>	Havluluk ve klozet yüksekliği önerilen standardın üstündedir	Klozet yüksekliği 43cm'in altında olmamalıdır, havlulukların yüksekliği ise 120cm geçmemelidir.
<u>Spa Katı</u>	Merdivenli ulaşım, loş ,dar ve kot farkı bulunan koridorlar	Bu kata inen asansör yapılmalıdır, koridorlardaki kot farkları kot farkı profilleri ya da rampalarla kapatılmalı, görme engellilerin algısını arttırmak için zemine lineer aydınlatma elemanları eklenmelidir.

Mevcut durum incelendiğinde engellilerin erişiminin kısıtlılığı olduğu alanların çoğunlukla genel mekanlar olduğu görülmektedir. Otelin girişinden resepsiyona kadar devam eden aks ve onu 90 derece kesen yemek salonuna ve bekleme alanına doğru uzanan aksın merdivenlerden oluşması ve alternatif bir erişimin düşünülmemesi birinci problem alanını oluşturmaktadır. Bir diğer problemler alan ise Spa katıdır. Sonradan oluşturulan bodrum katında kurgulanan bu alanlar dar ve kot farkı olan koridorlardan oluşmaktadır, ayrıca erişim sadece merdiven ile gerçekleşmektedir. Otelin diğer mekanlarında olan eksiklikler ufak müdahalelerle düzeltilebilir niteliktedir.

Birinci problem alanı diye nitelendirdiğimiz, otel girişi ve resepsiyon ile restorana çıkan akslar eskiden sokak olan alanların, otel içine dahil edilmesi sonucu oluşturulmuştur. Radikal bir müdahale sonrası ortaya çıkan bu mekanlarda beklenen bugünün tasarım beklentilerini karşılaması iken ortaya çıkan sonuç bunun tam tersi olmuştur. Tamamen merdivenlerle erişimin sağlandığı bu alanlarda engellilere yönelik hiçbir donanım bulunmamaktadır. Yapı özgünlüğü ve engelliler için erişilebilirlik bir arada düşünüldüğünde en doğru çözüm sokağın kapatılmamış olduğu düşünülmektedir. Böylece eğimli düz sokaklar ile hem erişim sağlanmış hem de 4 apartmanın mimari karakteri bozulmamış olurdu. Ancak şuan ki haliyle bunu yapmak çok mümkün olmadığından bu alanlara daha pratik çözümler bulunmalıdır. Bunun için ilk olarak rampa yapımı önerilebilir, ancak önerilen 1:16 eğimin sağlanabilmesi için 180 derece dönüşlü rampa kullanılmalıdır. Sonradan merdivene entegre edilen ekipmanlar yerine bu çözüm daha doğrudur.

Şekil 4.22 180 derece dönüşlü rampa

Kaynak: Öztürk, Engelliler için Evrensel Standartlar Kılavuzu

Bu alana önerilebilecek bir diğer çözüm ise merdiven platformudur. Böylece tekerlekli sandalyesiyle gelen fiziksel engelli ya da görme engelli bu ekipmanı kullanarak yukarı çıkabilir. Ancak merdiven asansörleri kendi içlerinde değişiklik göstermektedir. Örneğin, Şekil 4.18’de görünen platform için merdivenin minimum 1 metre genişliğinde olması ve merdiven başlamadan 1,5 metre alan olması gerekmektedir.

Şekil 4.23 Merdiven platformu önerisi

Kaynak: archiexpo.com , 2014

Otel girişinde ve içeride bulunan merdivenler için önerilebilecek bir diğer çözüm ise asansör platformdur. Asansör platformu için merdivenin yanında 120x100 cm bir boşluk bırakılmalı, asansör buraya yerleştirilmelidir (Şekil 4.24).

Şekil 4.24 Asansör platformu önerisi

Kaynak: archiexpo.com, 2014

Bu alanlarda engellilerin erişimini kısıtlayan tek faktör merdivenler değildir. Otelden içeri girildiğinde resepsiyon veya bilgi bankosuna ulaşmak için ciddi bir mesafe kat etmek gerekmektedir. Bu rota üstünde engelli müşterileri yönlendirecek levhalar bulunmalıdır. Bu levhalarda yazılar Braille alfabesiyle de yazılmalı ve doğru aydınlatılmalıdır. Levhaların üstündeki yazılar ve işaretler TS 9111’de belirtildiği şekilde görme engelli müşterilerin mekan algısını sağlamaya yönelik olmalıdır. Resepsiyon alanında kullanılan mobilyalarda engellilere uygun olarak tasarlanmalıdır.

Bankolar tekerlekli sandalyelini yanaşabileceği şekilde, masanın alt temiz boşluğu tekerlekli sandalyenin girebilmesi için 70 cm olmalıdır. Ayakta duran kişiler için ise banko yüksekliği 95 cm ila 110 cm arasında olmalıdır (Engelliler İçin Evrensel Standartlar Kılavuzu, s:56). Bu alanda engellinin telefon, faks ve e-mail gibi araçları nasıl kullanacağına yönelik bilgi içeren broşürler verilmeli ve otelde engellilere yönelik hizmetler ve alanlar tanıtılmalıdır. İşitme engeli olanlar içinde “induction loop” sistemi önerilebilir. Bu sistem sesi odaklayarak duyma kaybı olan kişilerin daha net işitmelerini sağlar.

Diğer bir problem alanı ise otelin bodrum katında bulunan Spa alanıdır. Sadece merdiven ile erişimin gerçekleşmesi, koridorların dar ve kat farkı olması erişimi engelleyen temel unsurlardır. Dar ve dik merdivenler özellikle fiziksel ve görme engellilerin bodrum katına ulaşmasını imkansız hale getirmektedir. En doğru ve kesin çözüm asansör yapılmasıdır. Bu alan için önerebilecek diğer bir alternatif ise katlanabilir sandalye tip merdiven asansörüdür. Alanın dar ve döner merdiven olması merdiven asansörü ya da platformunun kullanımını zorlaştırmaktadır. Katlanabilir sandalye tip merdiven asansörleri duvara monte edilerek çalışan bir sistemdir, kullanılmadığı durumlarda katlanarak alan kaybına neden olmaz. Ancak, bu ekipmanı kullanmak asansör ihtiyacını ortadan kaldırmaya yetmez sadece ikincil bir alternatif olarak önerilebilir.

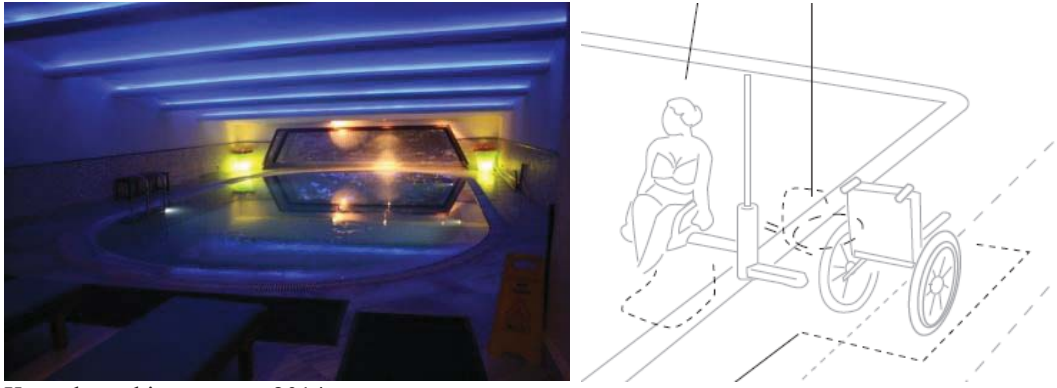
Şekil 4.25 Asansör platformu önerisi

Kaynak: archiexpo.com, 2014

Koridorlardaki tek basamaklar için ise rampalar ya da kot farkı eşikler önerilebilir. Koridor üstünde bulunan kapıların eşiksiz ve yine yönlendirici levhalarla donatılmış olmalıdır. Spa hizmetleri içinde bulunan yüzme havuzu, fitness, buhar odası ve sauna yine engellinin de erişebileceği şekilde tasarlanmalı örneğin, fitness ekipmanların yanında tekerlekli sandalyenin sığabileceği boşluk bırakılmalı, görme engellilere uygun dokulu yüzeyler oluşturulmalıdır. Kapalı havuzda ise fiziksel engellilerin kullanabileceği havuz asansörü bulunmalıdır.

Şekil 4.26 Kapalı havuz ve havuz asansörü

Kaynak: archiexpo.com, 2014

Otelde engelliler için çok problemlili bu iki alan dışında diğer mekanlarda da onların hayatlarını kolaylaştıracak bazı düzenlemeler önerilebilir. Örneğin, özellikle görme engellilere GPS sistemli ekipmanların verilmesi, refakatçi ile gelen engellilere bağlantı odası bulunan engelli odası seçeneği oluşturulması, engeli odalarında ayarlanabilir yatak, gardırop sistemleri kullanılması, merdivenlerde görme engellilerin algısını artıracak bantların kullanılması, klozetlere yükseklik ayarlayabilen kapaklar kullanılması vb.

4.1.2 Rekonstrüksiyon Örneği – Four Seasons Sultanahmet Hotel

Sultanahmet Cezaevi, İstanbul'da çağdaş anlamda yapılmış ilk hapisane binasıdır. Girişin üzerinde yer alan “Dersaadet Cinayet Tevkifhanesi 1337” şeklindeki kitabede belirtilen tarihe göre 1918/19 yılında yapılmıştır. Yapının mimari kesin olarak bilinmemekle beraber kimi metinlerde Mimar Kemaleddin Bey'in, kimilerinde ise mimar Vedat Tek'in adlarından söz edilmektedir.

1880 yılında hükümlü ve tutukluların günlük yaşamları ve dışarıyla ilişkilerini düzenlerken çalışma zorunluluğu getiren, “Memalik-i Mahrusa-i Şahane” bulunan “Tevkifhane ve Hapishanelerin İdare-i Dahiliyelerine Dair Nizamname” ilkeleri ışığında inşa edilen yapı 1970'li yıllara kadar hizmet vermiştir. Yapı, geçen süre içerisinde kapasite ve kullanım farklılaşmaları nedeniyle çeşitli eklentilere ve değişikliklere uğramıştır. 1994 yılında binayı delüks bir otele dönüştürme projesi geliştirilmiştir. Eski Eseler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun iznine göre dış cephe aslına sadık kalınarak olduğu gibi korunmuştur. 1996 yılında yenileme projesinin tamamlanmasıyla bina 65 odalı özel tesis olarak hizmete açılmıştır (Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi 1994). Özel tesisi olmasının nedeni yapının bir kültür varlığı olması ve yüksek kalitede hizmet vermesidir.

Şekil 4.27 Sultanahmet Cezaevi

Kaynak: Sultanahmet Cezaevi (envanter.gov.tr)

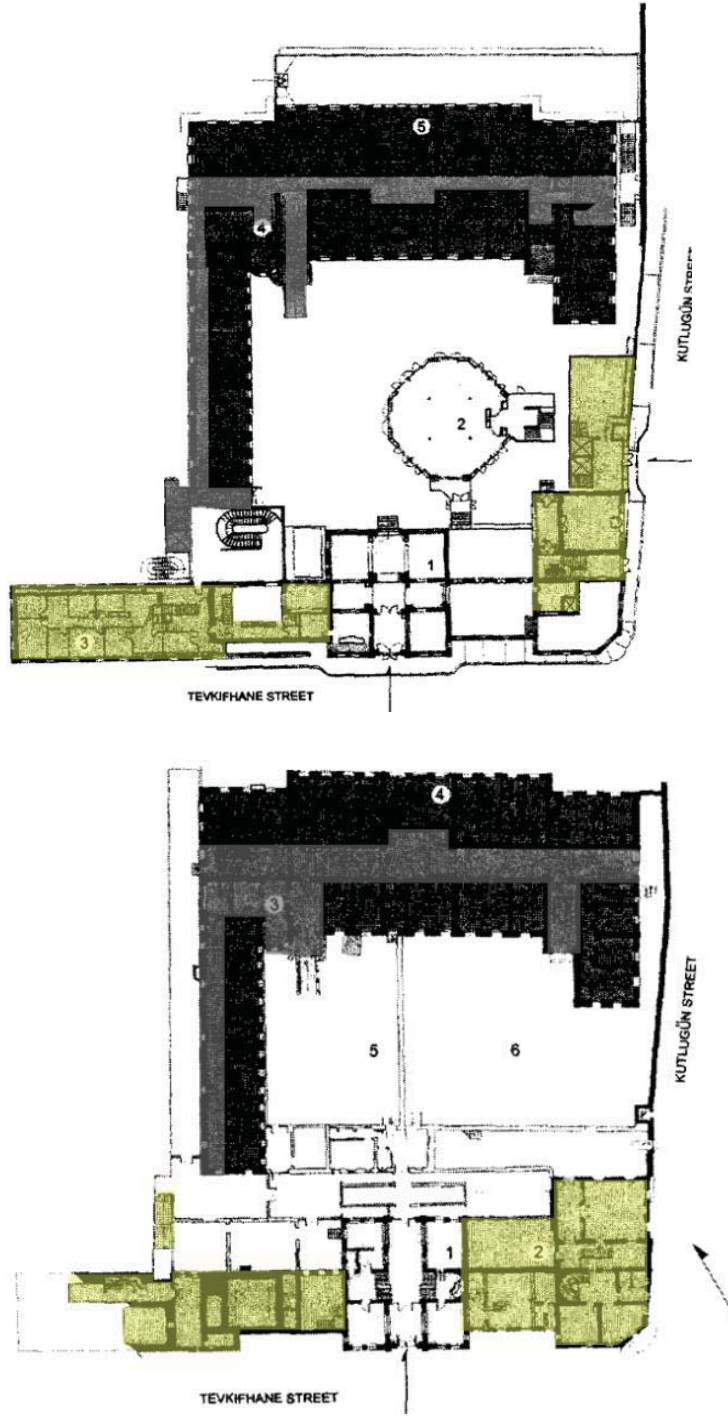
Rekonstrüktif bir yapı olan Four Seasons Sultanahmet Hotel'in en belirgin karakteristik özelliği, yapının boş bir kütle olarak aslına sadık kalınması için ise özgün kurgu, malzeme ve işçiliğe bağlı kalınmaksızın baştan inşa edilmiş olmasıdır. Bu tip bir yapının bağlayıcı unsurları restore edilmiş bir yapıdan daha az olmasına rağmen, cepheler korunduğu için yine bir miktar kısıtlayıcı faktörler bulunmaktadır. Böyle bir yapının engeliler için erişilebilirliği aşağıda detaylı olarak incelenmiştir.

Şekil 4.28 Sultanahmet Cezaevi'nin tarihi yarımadaadaki yeri

Kaynak: Özkan, 2002

Şekil 4.29 Four Seasons Sultanahmet Hotel kat planı

- Odalar
- Servis Koridoru
- Yönetim ve Servis Alanı
- Dolaşım ve Genel Alanlar

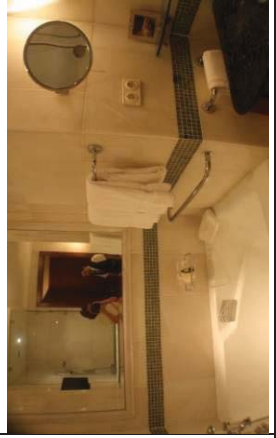
Kaynak: Kezer Zeynep 2009

4.1.2.1 Mevcut Durum

Tablo 4.11 Four Seasons Hotel genel mevcut durum

Mekanlar	Fiziksel Kurgusu	Zemin Yüzey Özellikleri	Hareketli Mobilyalar	Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar	Fotoğraflar
Giriş	Girişin düz ayak ve çift kanat kapı ile olması erişimi olumlu etkilemektedir.	Zemin kaplaması olarak doğal taş kullanılmıştır, görme engelliler için özel yüzeyler bulunmamaktadır	Bu alanda hareketli mobilya kullanılmamıştır	Girişte 7/24 bulunan görevliler insanları gerektiğinde yönlendirmektedir . Ancak levha, sembol ya da kodlama yoktur	
Resepsiyon Alanı	Geniş koridorları geçtikten sonra bulunana resepsiyon alanı erişime uygundur	Resepsiyon alanın kadar devam eden koridorlar doğal taş kaplıyken resepsiyon alanında halı bulunmaktadır. Engellere uygundur	Kullanılan resepsiyon bankosu tekerlekli sandalyelilere uygun değildir (70cm boşluk gerekir, h:110 max	Bu alanda algıya yönelik özel levha ya da semboller kullanılmamıştır. Duyma engellilerin algısına yönelik ekipman da bulunmamaktadır	
Bekleme Alanı	Bekleme alanı resepsiyon bankosuna kadar olan alana dağılmıştır. Farklı alternatifler içermesi erişimi kolaylaştırmaktadır	Diğer alanlarda olduğu gibi doğal taş kullanılmıştır. Ancak pürüzlü olması kaymayı engellemektedir	Bu alanda kolay hareket ettirilebilir hafif mobilyalar kullanılmıştır, erişime uygundur	Bu alanda da algıya yönelik özel levhalar, semboller ya da kodlamalar kullanılmamıştır	

Mekanlar	Fiziksel Kurgusu	Zemin Yüzey Özellikleri	Hareketli Mobilyalar	Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar	Fotoğraflar
Yemek Salonu	Bu alana erişim içeriden merdiven ile yapılmaktadır. Ancak tekerlekli sandalyeliler için dışarıdan rampa ile de geçiş sağlanmaktadır	Zeminde doğal taş kullanılmıştır. Kayma tehlikesi olduğundan engellilere uygun değildir	Bu alanda kolay hareket ettirilebilir hafif mobilyalar kullanılmıştır, erişime uygundur	İçeriden olan girişte alanı belirleyen yönlendirici levhalar olmasına rağmen alternatif yolda böyle bir levha bulunmamaktadır	
Merdivenler	Merdivenlerin fiziksel kurgusu ve ölçüleri standartlara uygun tasarlanmıştır	Oda katlarına çıkan merdivenler doğal taş ile kaplıyken, balo salonun inen halı kaplıdır. Halı yüzeyler erişime uygun ancak tas yüzeylerde kayma tehlikesi vardır	Bu alanda hareketli mobilya kullanılmamıştır	Bu alanda da algıya yönelik özel levhalar, semboller ya da kodlamalar kullanılmamıştır	
Asansörler	Asansör kabinin iç ölçüleri ve açıldığı alandaki boşluk manevraya ve engelli standartlarına uygundur	Asansör zemini doğal taş kaplanmıştır. Ancak seçilen taşın pütürlü oluşu kayma tehlikesini ortadan kaldırmaktadır	Bu alanda hareketli mobilya kullanılmamıştır	Kat numaralarının Braille alfabeti ile yazılmamış olması görme engellilerin erişimini zorlaştırmada sesli ve ışıklı uyarılar erişimi kolaylaştırmaktadır	

Mekanlar	Fiziksel Kurgusu	Zemin Yüzey Özellikleri	Hareketli Mobilyalar	Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar	Fotoğraflar
Koridorlar	Koridorların genişliği tekerlekli sandalyeli bir bireyin manevra yapabileceği ölçüdedir.	Zemin kaplaması olarak halı kullanılmıştır. İpliklerin yüksekliği ve yoğunluğu standartlara uygundur.	Bu alanda hareketli mobilya kullanılmamıştır.	Acil kaçış güzergahları doğru kodlanmış olsa da engelli odası standartlara uygun olarak kodlanmamış standart oda ile aynı görünmektedir.	
Engelli Odası	Engelli odasının iç ölçüleri tekerlekli sandalyelinin manevra yapabileceği şekildedir. Bulunduğu kata erişim asansörleedir.	Zemin kaplaması olarak halı kullanılmıştır. İpliklerin yüksekliği ve yoğunluğu standartlara uygundur.	Oda da bulunan bütün mobilyalar standart oda ile aynıdır. Engellilere yönelik özel tasarımlar bulunmamaktadır.	Oda da algıya yönelik her hangi bir eleman bulunmamakla birlikte özel alarm sistemleri de gözlemlenmemektedir.	
Engelli Odası Banyosu	Ekipmanların yerleşimi erişime uygun tasarlanmış ve manevra için yeterli alan bırakılmıştır.	Zeminde doğal taş kullanılmış fakat kaymayı engellemek için honlanmışdır.	Kullanılan armatürler engelli standartlara uygundur.	Oda da olduğu gibi banyoda da alarm sistemi bulunmamaktadır.	

Mekanlar	Fiziksel Kurgusu	Zemin Yüzye Özellikleri	Hareketli Mobilyalar	Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar	Fotoğraflar
Spa Alanı	Asansörle erişimi oldukça kolay olan alanın yer yer merdivenlerden oluşması erişimi kısıtlamaktadır	Güzerğah üzerinde bulunan halı engelli standartlarına uygundur	Bu alanda kullanılan ekipmanlarda engelliler için özel tedbirler alınmamıştır	Bu alanda algıyı arttırmaya yönelik her hangi bir levha, kodlama ya da sembol kullanılmamıştır	
Balo Salonu ve Fuaye	Erişimi asansör ile olan balo salonun engellilere uygun olarak tasarlanmıştır	Balo salonunun içi engelli standartlarına uygun özellikte halı ile kaplanmıştır	Bu alanda kolay hareket ettirilebilir hafif mobilyalar kullanılmıştır erişime uygundur	Bu alanda algıyı arttırmaya yönelik her hangi bir levha, kodlama ya da sembol kullanılmamıştır	
Genel Tuvaletler	Ekipmanların yerleşimi erişime uygun tasarlanmış ve manevra için yeterli alan bırakılmıştır.	Zeminde doğal taş kullanılmış fakat kaymayı engellemek için honlanmıştır	Kullanılan armatürler engelli standartlara uygundur.	Kapısında bu alanın engellilere ait olduğunu belirten semboller kullanılmıştır	

Binanın bulunduğu Tevkifhane Sokağı arnavut kaldırımlı, dar ve araba trafiğine açık bir alandır. Yokuş üstünde yer alması ve girintili çıkıntılı yüzeyden oluşması görme ve fiziksel engellilerin hareketlerini oldukça kısıtlamaktadır. Kaldırımlarda ise saksı, tabure ve masa konması buranında kullanımını güçleştirmektedir. Ayrıca burada bulunan tek basamaklar tekerlekli sandalyeli ve görme engelinin erişimini engellediği gibi, sağlıklı kişiler tarafından da görünmeyip kazalara sebep olabilmektedir. Otel alanının dışında kalsa da buradaki problemler otele gelen engelli turisti doğrudan etkilemektedir. Otel yetkilileri bu problemi çözmek için, engelli müşterileri buldukları yerden alıp otele getirmeyi ücretsiz olarak yapmaktadır Böylelikle bu sokakları yürümek durumunda kalmamaktadır.

Şekil 4.30 Tevkifhane sokağı

Otelin girişi ise basamaksız ve düzayaktır. Böylelikle engelli bu alana direk ulaşabilmektedir. Otel giriş kapısı sadece 1 adettir. Ancak çift kanat kapı ve kanatların 1'er metre genişliğinde olması ayrıca yanında 7/24 otel görevlisinin bulunması engelliler için kullanımı kolaylaştırmaktadır.

Şekil 4.31 Four Seasons Hotel girişi

Kapıdan içeri girdikten sonra eğer düz devam edilirse hapishanenin avlusuna yani otelin iç bahçesine ulaşılmaktadır. Sol tarafta ise bilgi alanı devamında da resepsiyon bankosu vardır. Bu alanda sirkülasyonun geniş ve basamaksız olması engellilerin erişimi açısından çok önemlidir. Ancak kullanılan bankoların tasarımı özellikle tekerlekli sandalyeli engelliye uygun değildir. Bankonun 110 cm yüksekliğinde olması ve tekerlekli sandalyenin yanaşabileceği bir alanın olmayışı engellinin rahat hizmet alamamasına sebep olmaktadır.

Şekil 4.32 Bilgi & Resepsiyon alanı

Girişten itibaren bilgi alanı ve resepsiyon alanı aynı düzlemde yer alırken sağ tarafta yer alan bekleme alanlarına ise merdivenle ulaşılmaktadır. Ancak bu alanlar dışında etrafa kanepe ve masaların konması engellinin aşağıya inmesini zorunlu kılmamaktadır. Alternatif çözümlerle bu hizmetten yararlanması sağlanmıştır. Seçilen mobilyaların da hafif ve çok yer kaplamaması yine engellilerin erişimini kolaylaştırmaktadır.

Şekil 4.33 Bekleme alanı

Oda katlarında koridorların genişliği ise tekerlekli sandalyeli ve sağlıklı bireyin yan yana rahatça geçebileceği şekildedir. Oda kapıları 90 cm açıklığında ve zeminde koridor ile oda arasında kot farkı yoktur.

Şekil 4.34 Kat koridorları

Dikey sirkülasyon elemanları da engellilere uygundur. Her şeyden önemlisi merdivenin ulaştığı her alana asansörle de ulaşılabilir. Asansörler ise tekerlekli sandalyelinin manevra yapabilmesi için gereken ölçülere sahip, dört tarafı küpeştelidir. Burada olması gereken ancak bulunmayan tek unsur, Braille alfabesiyle yazılmış kat numaralarıdır. Görme engelliler için kontrol panelinde kabartmalı yazı kullanılmamıştır.

Şekil 4.35 Asansörler

Otele dönüştürülen tarihi yapı da 1 adet engelli odası bulunmaktadır. Zaten toplamda 65 odası olduğu için bu sayı normaldir. Crown Plaza’da olduğu gibi bu otelde de kapılar kartlı giriş sistemli ve 90 cm genişliğindedir. Kilidin kartla açılması kullanılabilirliği kolaylaştırması açısından önemlidir. Koridor ile oda arasında bulunan mermer eşik iki mekan ile aynı düzlemde olduğu için problem oluşturmamaktadır. Ancak oda numaralarını gösteren levhaların kabartmalı yazı veya Braille alfabesiyle yazılmış olmaması ve engelli odası olduğunu belirten bir işaretin bulunmaması engellilerin odayı bulmasını zorlaştırmaktadır.

Şekil 4.36 Engelli odası girişi

Odanın içinde ise engellilere yönelik özel donanımlar bulunmamaktadır. Standart oda ile çok benzeyen engelli odası, diğer tipik odalarla aynı özellikleri taşımaktadır. Buradaki tek avantaj tipik odaların tasarımının zaten engelli için gereken standartları taşıyor olması, yatağın önünde 150 cm’lik bir alanın bulunması, koridorların geniş

olması ve dolapların sirkülasyonu bozmayacak şekilde konumlandırılması genel olarak oda da engellinin erişimini kolaylaştırmaktadır. Ancak, çalışma masası ve elbise aksılarının yüksekliği önerilen standartlara uygun değildir. Ayrıca, duyma engelliler için flaşörler, komodinlerin üstünde acil durum ipleri bulunmamaktadır.

Şekil 4.37 Engelli odası

Odanın banyosunda ise engellilere yönelik; klozetin yanında tutunma barı, eşiksiz düzayak duş, duşun içinde tutamaç, alternatif küvet ve tutunma barları, bulunmaktadır. Ancak lavabo tekerlekli sandalyenin yanaşabilmesi için gereken ölçüye sahip değildir. Bir diğer konu ise klozet lavabo ve duş üçlüsü birbirlerine yeteri kadar yakın değildir. Bu alanları sadece tutunma barları yardımıyla engelli kişi, yardım almadan tek başına kullanamayacağı gözlemlenmektedir. Diğer bir eksiklik ise bu alanda da acil durumda müdahaleyi sağlayacak herhangi bir ekipmanın olmayışıdır. Bu çok ciddi bir eksikliklerdir.

Şekil 4.38 Engelli odası banyosu

Oda katlarına çıkan merdivenlere alternatif asansör imkanı olması erişilebilirliği artırırken bazı genel mekanlarda bulunan merdivenlerde ise böyle bir olanak bulunmamaktadır. Örneğin, restorana ulaşmak için merdiveni kullanmak gerekmektedir. Otel yetkilileri buna çözüm olarak, avluya inen merdivene rampa ekleyip özellikle tekerlekli sandalyeliler için avludan, restorana giriş imkanı sağlamaktadır.

Şekil 4.39 Merdivenler

Hem içeriden hem de avludan girişi olan restoranın, geniş ve esnek tasarımı engellilerin erişimini ve hareketini olumlu yönde etkilemektedir. Seçilen masa ve sandalyeler hafif, ayarlanabilir ve tekerlekli sandalyelinin rahatlıkla yemek yiyebileceği şekildedir. Masaların bulunduğu yerin halı, sirkülasyon alanının ise mermer kaplanmış olası görme engellilerin algısını artırmaktadır. Malzeme farkını hissederek yn tayininde bulunabilmektedir. Restoranın girişinde bulunan merdivenlerde, kaydırmaz zemin ile kontrast bantların bulunması yine görme engellilerin erişimine yardımcı olurdu, ancak merdivenlerde böyle bir uygulama görülmemektedir.

şekil 4.40 Restoran girişi

Balo salonu ve toplantı alanları girişin bir alt katında bulunmaktadır. Bu alana ulaşım hem merdiven hem de asansör ile gerçekleşmektedir. Ancak oda katlarından direk asansör ile ulaşım yoktur. Resepsiyon katında sadece bu alana tahsis edilmiş başka asansör bulunmaktadır. Oda katlarına çıkan asansör ile bu alana inen asansör arasında çok mesafe olmaması, bu alanın düzayak ve geniş olması engellilerin erişimi zorlaştırmamaktadır. Bu katta bulunan balo salonunun geniş ve esnek tasarımı, eşiksiz çift kanat kapıları engellilerin ulaşılabilirliğine uygundur. Ancak koridorlarda olduğu gibi burada da kullanılan halının ipliklerinin uzun ve yumuşak olması tekerlekli sandalyenin gömülmesine ve hareketinin zorlaşmasına sebep olabilir.

Şekil 4.41 Balo salonu

Balo salonu ve toplantı odalarının katında bulunan tuvaletler Crown Plaza’da olduğu gibi kadın, erkek ve unisex engelli tuvaletinden oluşmaktadır. Engelli tuvaletinin tasarımı istenilen standartlara uygundur. Hacim olarak geniş ve tekerlekli sandalyelinin manevra yapabileceği alana sahiptir. Klozetin iki yanında tutunma barlarının olması ve lavabo altında tekerlekli sandalyelinin yaklaşabileceği 70 cm’lik açıklığın bulunması erişimi kolaylaştırmaktadır. Ancak burada kullanılan klozetin yüksekliğinin 40 cm olması kullanımı zorlaştırmaktadır.

Şekil 4.42 Engelli tuvaleti

Spa katına da, balo salonunda olduğu gibi hem merdiven hem de asansörle erişilebilmektedir. Alan darlığı nedeniyle sadece fitness salonu, hamam, sauna ve buhar odası hizmetleri bulunan alanda mekanlar arasında bulunan iki basamaklı merdivenler erişimi kısıtlamaktadır.

Şekil 4.43 Spa Katı

4.1.2.2 Değerlendirme

Tablo 4.12 Mekansal erişilebilirliğe dair sorular

Mekanlar ve Sorular		Evet	Hayır
1	Otel Çevresi		
2	Kaldırımlar, yollar engellilere uygun mu?		√
3	Yüzey kaplamaları kaymayı önleyici ve dolaşımı kolaylaştırıcı mı?		√
4	Görme engelliler için hissedilebilir yüzeyler var mı?		√
5	Otel girişini belirten yazılı levha ya da hissedilebilir semboller kullanılmış mı?	√	
6	Otopark veya Araç Girişi		
7	Engellilere ayrılmış özel alan var mı?		√
8	Otele erişim kolay mı?	√	
9	Engelli park yeri kodlanmış mı?		√
10	Otel Girişi		
11	Giriş güzergahı engellilere uygun mu?		√
12	Giriş kapısı engellilere uygun mu?	√	
13	Yüzey kaplamaları kaymayı önleyici ve dolaşımı kolaylaştırıcı mı?	√	
14	Resepsiyon ve bilgi bankosu engellilere uygun mu?		√
15	Bekleme alanı engellilere uygun olarak mı tefriş edilmiş	√	
16	Otelin engellilere yönelik bu alanlarda sunduğu özel tedbirler veya donanımlar var mı?	√	
17	Mekan algısını artırmak için yazılı levhalar ya da semboller kullanılmış mı?	√	
18	Bilgilendirme ekranları var mı?	√	
19	Ses yükseltici özel ekipmanlar var mı?		√
20	Genel Mekanlar		
21	Mekanlara erişim kolaylıkla sağlanıyor mu?	√	
22	Kapılar standartlara uygun mu?	√	
23	Engelli tuvaleti standartlara uygun mu?	√	
24	Kullanılan zemin kaplaması standarda uygun mu?	√	
25	Seçilen mobilyalar engelli standartlarına uygun mu?		√
26	Mekan algısını artırmak için yazılı levhalar ya da semboller kullanılmış mı?	√	
27	Otelin engellilere yönelik bu alanlarda sunduğu özel tedbirler veya donanımlar var mı?		√
28	Ses yükseltici özel ekipmanlar var mı?		√

Mekanlar ve Sorular		Evet	Hayır
29	Engelli Odası		
30	Sayısı yeterli mi?	√	
31	Refakatçi düşünülmüş mü?		√
32	Giriş kapısı ve banyo kapısı standarda uygun mu?	√	
33	Oda içinde manevra alanı var mı?	√	
34	Acil durumlar için alarm sistemi var mı?		√
35	Kullanılan zemin kaplaması standarda uygun mu?	√	
36	Gardırop, çalışma masası, yatak ve elektrik düğmeleri rahat erişebilir şekilde tasarlanmış mı?		√
37	Lavabo, duş ve klozetin yanında tutunma barları var mı?	√	
38	Banyo armatürleri engelli standartlarına uygun mu?	√	
39	Özel alarm sistemleri kullanılmış mı?		√
40	Engelli odası kapı numarası ve sembolü doğru işlenmiş mi?		√
41	Yüzey kaplamaları dolaşıma uygun mu?	√	
42	Yatay ve Dikey Sirkülasyon Elemanları		
43	Koridorların genişliği engellilerin rahat geçişine uygun mu (min. 91,5 cm.)	√	
44	Rampa kullanılmış ise, eğimi standarda uygun mu?	√	
45	Asansör kabinin ölçüsü ve donanımları standarda uygun mu?	√	
46	Asansörün önünde manevra alanı var mı?	√	
47	Merdivenin iki tarafında korkuluk var mı?	√	
48	Basamak ve rıht ölçüleri standarda uygun mu?	√	
49	Kullanılan zemin kaplaması standarda uygun mu?	√	
50	Koridorlarda kullanılan ekipmanlar geçişi engellemeyecek şekilde kurgulanmış mı?	√	
51	Mekan algısını artırmak için yazılı levhalar ya da semboller kullanılmış mı?		√
52	Asansördeki kontrol panelinde kabartmalı Braille alfabesi kullanılmış mı?		√

Tablo 4.13 Mekansal erişilebilirlik sonuçları

Engellilerin Erişilebilirliğine Dair Değerlendirme		Erişilebilirlik
1	Otel Çevresi	25%
2	Otopark	33,30%
3	Otel Girişi	66,60%
4	Genel Mekanlar	62,50%
5	Engelli Odası	58,30%
6	Yatay ve Dikey Sirkülasyon Elemanları	80%
ERİŞİLEBİLİRLİK		54,30%

Tarihi yapının dış cephesinin korunup içinin bugünün şartlarına göre yeniden kurgulanmasıyla oluşan Four Seasons Sultanahmet Hotel'in engellilerin erişilebilirliğine dair olan problemler Crown Plaza Laleli Hotel kadar olmasa da yine de bulunmaktadır. Yukarıdaki listede de görüldüğü gibi sıkıntılı alanların başında otel çevresi ve otopark gelmektedir. Bunun sebebi ise otelin bulunduğu lokasyondur. Tarihi yarımada içinde yer alması ve bu çevrede dokuyu bozmamak için getirilmiş sınırlar otel çevresindeki yolların genişletilmesini ya da otopark eklenmesini engellemektedir. Ancak bu alanlardan sonra erişilebilirlik yüzdesi en düşük alan engelli odasıdır. Bu, Four Seasons Hotel gibi sektöründe iyi kabul edilen bir otelde olmaması gereken beklenmedik bir sonuçtur. Çünkü aynı Crown Plaza Laleli Hotel gibi Four Seasons Sultanahmet Hotel'de genel bir yönetime bağlıdır. İnşa edilen otelin Four Seasons ismini alabilmesi için belli standartlara uyması zorunludur. Fakat bu örnekte, odadaki eksikler ve hatalar bu denetim iyi yapılmadığını açıkça göstermektedir.

Four Seasons Hotel'in iç mekanlarında bulunan, engellilerin erişimini zorlaştıran faktörler genellikle mekanların fiziksel kurgularından dolayı değil, kullanılan sabit ve hareketli mobilyanın yanlış tercihi ya da kullanılması gereken donatı öğelerinin eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Durum böyle olunca mekanı erişebilir kılmak için sunulan öneriler, daha yapılabilir ve genel tasarımı etkilemez niteliktedir. Diğer bir deyişle, Crown Plaza Hotel de önerilen, yapıya sonradan entegre edilen ve tasarımla bütünleşmeyen ekipmanlara bu otelde ihtiyaç yoktur. Yapılması gereken mobilyaların ve donatı elemanlarının tekrar gözden geçirilmesidir.

4.1.2.3 Öneriler

Mevcut durum incelendiğinde engellilerin erişiminin kısıtlı olduğu alanlar, otel girişi, restoran, engelli odası ve Spa katı olarak özetlenebilir. Otel yetkilileri otel girişi ve restorana alternatif çözümler getirmiş olsa da, Spa katı ve odalarda ciddi eksikler bulunmaktadır.

Tablo 4.12 Problemler alanlar ve öneriler

Mekanlar	Olumsuzluk	Öneri
<u>Giriş</u>	Girişin yeterli aydınlatılmış olmayışı	Girişin algılanabilirliğinin sağlayabilmek için minimum 300lx aydınlatılmalıdır(bknz-Tablo 3.4).
<u>Resepsiyon Alanı</u>	Uygunsuz banko seçimi	Resepsiyon bankosunun tekerlekli sandalyelinin rahat yanaşabileceği şekilde 70cm boşluklu, max 85cm yükseklikte tasarlanmış bir bölümü olmalıdır, ayrıca işitselliği arttıran ekipman olmalıdır(bknz-Tablo 3.4).
<u>Bekleme Alanı</u>	Yönlendirici levha eksikliği	Müşterileri yönlendiren kolay algılanabilir levhalar ile yönler belirtilmelidir.
<u>Yemek Salonu</u>	Merdivenli ulaşım, alternatif girişin dışarıdan sağlanması	Asansör yapılmalıdır, ayrıca merdivenlere kısmi görme engellilerin algısını arttıran kaydırmaz bantlar eklenmelidir.
<u>Merdivenler</u>	Görme engellilere yönelik kaydırmaz bantların ve yönlendirici levhaların eksikliği	Kısmi görme engellilerin algısını arttıran kaydırmaz bantlar yapılmalıdır
<u>Asansörler</u>	Braille alfabesiyle kat numaralarının eksikliği	Kontrol paneli görme engellilerin algılayabileceği şekilde olmalıdır.
<u>Engelli Odası</u>	Standart oda ile aynıdır	Engelli odasında önerilen standartlar eklenmelidir.
<u>Engelli Odası Banyosu</u>	Kullanılan fiş türler standartlara uygun değildir	Klozet yüksekliği 43cm'in altında olmamalıdır, havlulukların yüksekliği ise 120cm geçmemelidir. Lavabo, klozet ve duş bir birine yakın olmalıdır.
<u>Spa Katı</u>	Loş ,dar ve kot farkı bulunan koridorlar	Koridorlardaki kot farkları kot farkı profilleri ya da rampalarla kapatılmalı, görme engellilerin algısını arttırmak için zemine lineer aydınlatma elemanları eklenmelidir.

Otelin tek bir girişinin bulunması ve bunun da işlek ve dar bir sokak üstünde olması erişimi zorlaştırmaktadır. Otel yetkilileri gelen engelliler için ücretsiz vale hizmeti ve görevli personel bulundursa da bunlara ilaveten bazı donanımlarında eklenmesi gerekmektedir. Örneğin, dokulu yüzeylerin zemine işlenmesi, otele giriş rotasının daha belirginleşmesini sağlar aynı zamanda levhalar ve yönlendirici işaretler ve doğru aydınlatma kullanımı erişimi daha da kolaylaştırır. Aynı bilgi eksikliği otelden içeri girince de devam etmelidir.

Bekleme alanının ve resepsiyonun bulunduğu alanlar engelli standartlarına uygun levhalarla belirtilmelidir. Bu alanlarda kullanılan bankoların yükseklikleri ve tasarımları da tekerlekli sandalyeli müşterilere uygun değildir. Minimum 70 cm'lik boşluklu bir alan bulunmalı ve yüksekliği 85 cm geçmemelidir, ancak bu sayede engelli bankoya yaklaşabilir. İşitme engeli olanlar içinde “induction loop” sistemi önerilebilir.

Otelin restoranına ulaşım merdivenle sağlanmaktadır. Avluda belli bir alanın kapatılmasıyla oluşan bu kısım, tarihi yapıya müdahale sonrası oluşturulmuştur. Engellilerin restorana erişimi ise dışarıdan rampayla sağlanmaktadır. Her ne kadar, alternatif yollarla erişim sağlanmış olsa da, engellileri, kışın sert hava koşullarında odalarından dışarıya çıkartıp öyle restorana sokmak doğru bir çözüm değildir. Zaten müdahaleler sonrası oluşturulan bu alana erişim için asansör aslında en doğru çözümdür. Ancak, inşai bir çalışma gerektiren bu çözüme alternatif olarak merdiven asansörü de önerilebilir. Böylece dışarı çıkmadan restorana erişim sağlanmış olur. Görme engellilerin erişimini kolaylaştıracak, tasarıma çok ters düşmeyecek şekilde, dokulu yüzeyler, işaretler ve yönlendirici levhalar da önerilebilir.

Otel de bulunan engelli odası, standart oda ile aynı özellikleri taşımaktadır. Tek farkı banyoya sonradan eklenen tutunma barlarıdır. Oda giriş kapısının 90 cm olması TS 9111'e uygun olmasına rağmen önerilen ölçünün altındadır. Kapını 100 cm olması tekerlekli sandalyelinin rahatlıkla giriş yapmasını sağlar. Odasının tam teçhizatlı bir hale gelebilmesi için öncelikle odaya alarm sistemi entegre edilmelidir. Böylece acil bir durum olduğunda anında müdahale gerçekleşir. Bir diğer konuda odaya flaşörlerin takılmasıdır. Bu özellikle duyma engelliler için bulundurulmalıdır. Acil durumlarda sesli ikazın yanında flaşörlerin yanıp sönmesi durumun duyma engelliler tarafından da algılanmasını sağlar. Acil duruma yönelik oda da hiçbir ekipmanın olmayışı aslında çok ciddi bir eksikliklerdir. Bunun dışında odanın yatma bölümü ve banyosu engellilere uygun tefriş edilmemiştir. Çalışma masasının ve askıların yüksekliği tekerlekli sandalyelinin erişebileceği şekilde maksimum 120 cm yüksekliğinde baştan tasarlanmalıdır.

Engelli odası banyosunda ise klozet lavabo ve tutunma barları arasındaki mesafenin fazla olması yardım almalarını zorunlu kılmaktadır. Ayrıca kullanılan klozetin

yüksekliği standart odalar ile aynı yanı 40 cm'dir, oysaki bu ölçü minimum 43 cm olmalıdır. Lavabonun yüksekliği önerilen standarda uygun olsa da altında tekerlekli sandalyelinin yanaşabileceği 70 cm'lik bir boşluk yoktur. Crown Plaza'da olduğu gibi bu otelde de refakatçilerin konaklamasına uygun bağlantılı odaların, engelli odası olarak kullanılması ve uyandırma servisine ek olarak titreşimli yastıklar önerilebilir.

Spa katına erişim asansörle kolaylık yapılsa da sonradan koridorların basamaklardan oluşması erişimi engellemektedir. Ortamın karanlık ve dar olması görme engellilerinde erişimini kısıtlamaktadır. Bu alana öncelikle yönlendirici levhalar eklenmeli ve iki-üç basamaktan oluşan koridora rampa eklenmelidir. Rampa için gereken alan mevcuttur. Konsept gereği karanlık ve loş bir havası olan Spa da görme engellilere yönelik dokulu yüzeyler ya da tasarıma ters düzmeyecek şekilde yol rotasını belirginleştirecek bordur aydınlatmalar önerilebilir. Yapını özel tesisi olmasından dolayı 5 yıldızlı otelde bulunması gereken tüm tesisler zaten bulunmamaktadır. Bu yüzden var olan hizmetlerin herkese eşit hitap edebiliyor olması çok önemlidir.

1996 yılında yeniden işlevlendirilen, özel tesis Four Seasons Sultanahmet Hotel'in araştırma sonucu engelliler için erişilebilirliğinin Crown Plaza Laleli Hotel kadar problemlili olmadığı ama bazı temel alanlarda ciddi eksikliklerin olduğu gözlemlenmiştir. Diğer bir deyişle bu otelde problem, genel kurgu da değil kullanılan donatı elemanların eksikliği ya da yanlış seçiminden kaynaklanmaktadır. Durum böyle olunca öneri olarak sunulan elemanlar tasarımın fiziksel kurgusunu değiştirmedeğinden daha uygulanabilir niteliktedir, örneğin, yönlendirici levhaların eklenmesi, mobilyaların engellilerin kullanımına uygun olarak değiştirilmesi ya da engellilere uygun alarm sisteminin adapte edilmesi gibi.

4.1.3 Yeni Yapı Örneği – Le Meridien Hotel İstanbul

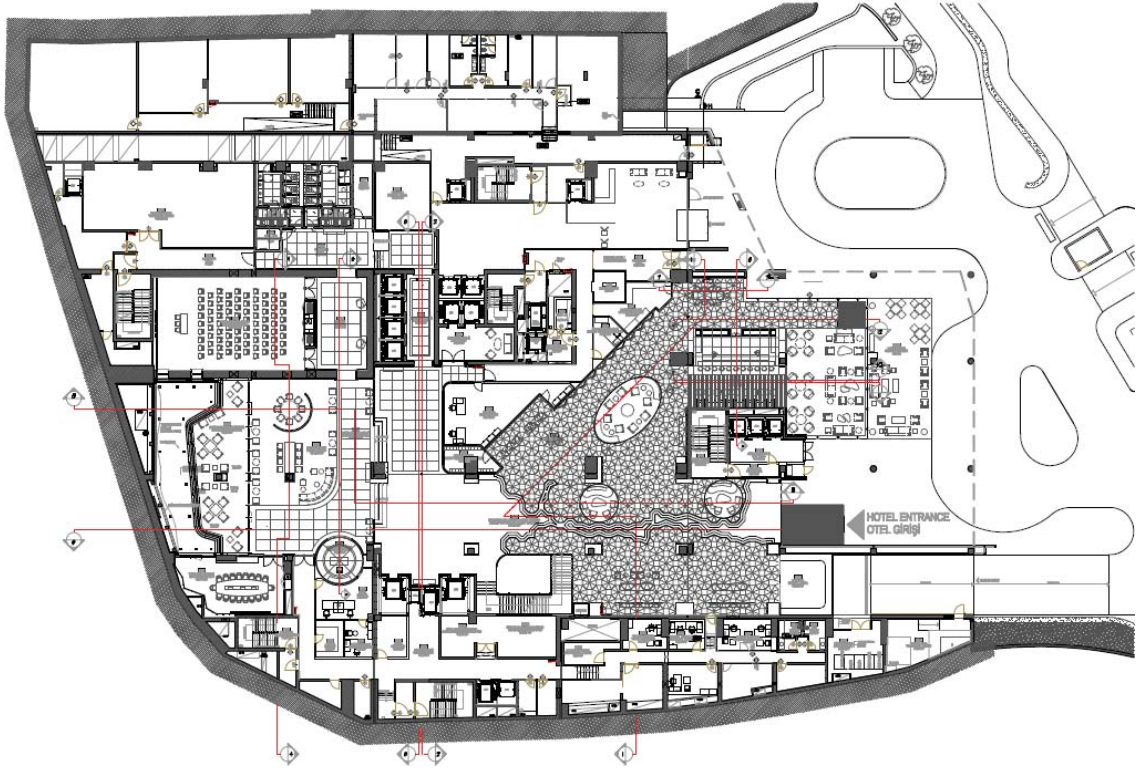
İstanbul'un Avrupa yakasında Etiler semtinde, 2006 yılında inşasına başlanan Le Meridien Hotel'in mimarisi Emre Arolat tarafından tasarlanırken, iç mekanları Metex Tasarım tarafından kurgulanmıştır. 2012 yılında müşteriye açılan 34 katlı otelde 18 rezidental süit, 259 konuk odası bulunmaktadır. Yapının, ileri teknolojiden yararlanarak sıfırdan inşa edilmiş olası ve bulunduğu çevrenin de yapıyla beraber yenilenmesi bugünün beklentilerini ve ihtiyaçlarını karşılar bir yaklaşım içinde olduğunu düşündürmektedir. Sahip olduğu özellikler ve sunduğu hizmetlerle 5 yıldız alan bu otel dikey-istiflenmiş, yükseldikçe saydam bir görünüm kazanan, üç farklı bloktan oluşmaktadır. Aynı zamanda 2012 yılında International Hotel Awards jürisi tarafından yapılan kapsamlı araştırma sonucu Türkiye ve Avrupa'da "En İyi Otel İnşa ve Tasarımı" ödülüne layık görülmüştür.

Şekil 4.44 Le Meridien Hotel İstanbul

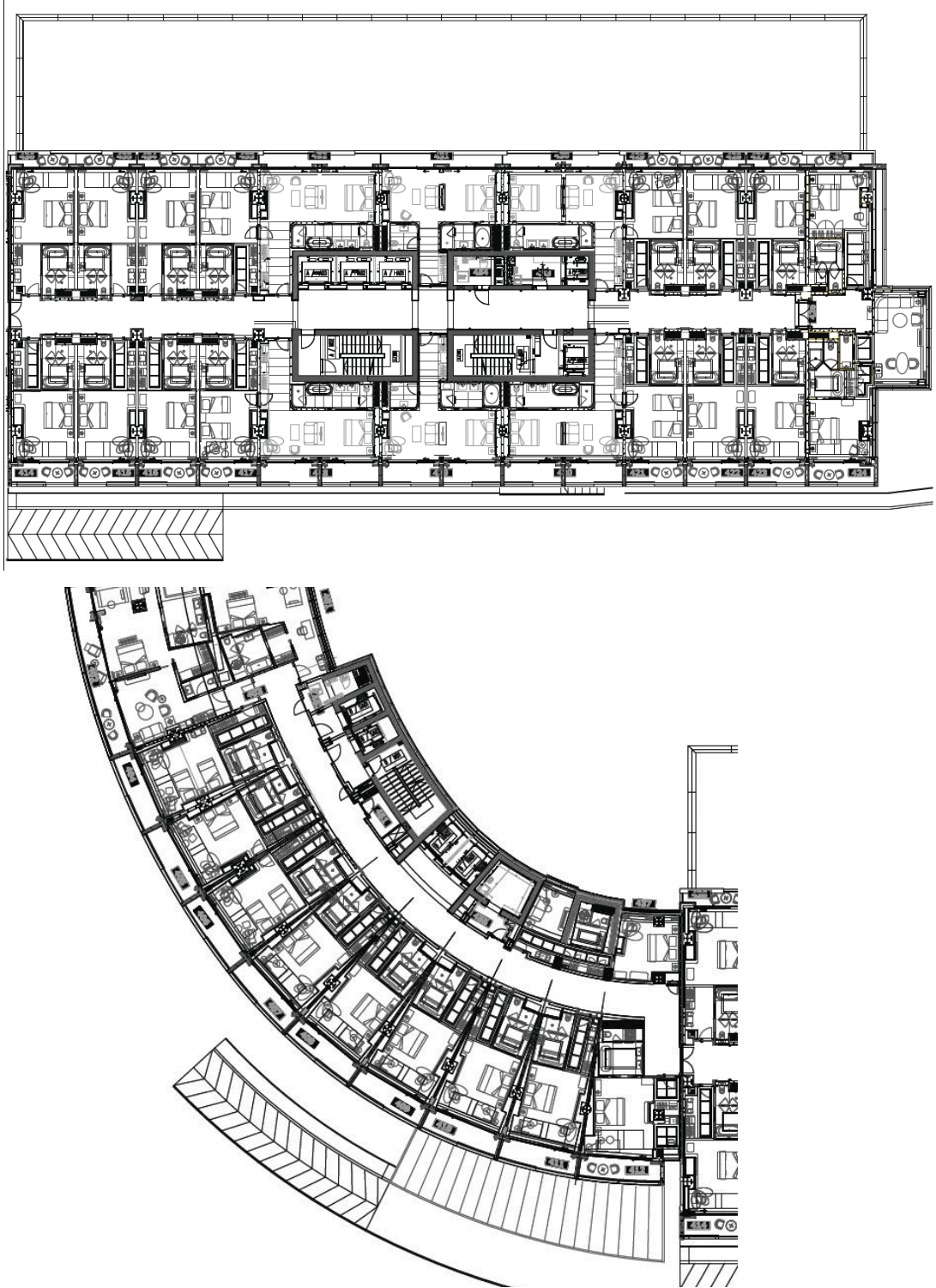
Kaynak: Metex tasarım

Şekil 4.45 Le Meridien Hotel giriş kat planı

Kaynak: Metex Tasarım

Şekil 4.46 Le Meridien Hotel oda katları planı (A-B Blok)

Kaynak: Metex Tasarım

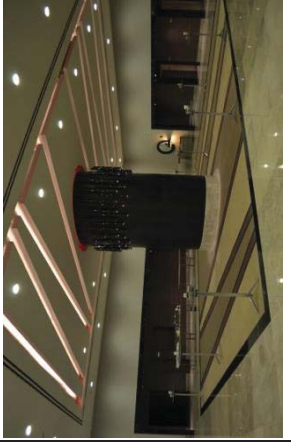

4.1.3.1 Mevcut Durum

Tablo 4.15 Le Meridien Hotel mevcut durum

Mekanlar	Fiziksel Kurgusu	Zemin Yüzey Özellikleri	Hareketli Mobilyalar	Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar	Fotoğraflar
Giriş	Girişin düzayak ve otomatik çift kanat kapı ile olması erişimi olumlu etkilemektedir. Acil durumlar için ayrı bir kapı da bulunmaktadır	Zemin kaplaması olarak doğal taş kullanılmış ancak taşın cinsi kaymayı engeller niteliktedir.	Bu alanda hareketli mobilya kullanılmamaktadır	Sokaktan başlayıp otel kapısına kadar devam eden alanda levhalar ve kodlar ile giriş rotası belirtilmiştir	
Otopark	Otoparka erişim ve otoparktan otele erişim oldukça rahat gerçekleşmektedir. Engellilere ayrılmış olan park alanı otel girişine çok yakındır	Zemin beton kaplanmış ve park alanları kolay fark edilen sarı renk ile sınırlandırılmıştır.	Bu alanda hareketli mobilya kullanılmamaktadır	Engelli park alanı kolay fark edilecek büyüklükte ve renkte doğru bir biçimde kodlanmıştır. Otel girişine kadar levhalar müşteriyi yönlendirmektedir	
Resepsiyon ve Bekleme Alanı	Bekleme alanı resepsiyon bankosuna kadar olan alana dağılmıştır. Farklı alternatiflerden oluşması erişimi kolaylaştırmaktadır	Zemine doğal taslardan İstanbul boğazı islenmiştir. Malzemenin kaydırmaz oluşu erişimi engellememektedir	Bu alanda kolay hareket ettirilebilir hafif mobilyalar kullanılmıştır, erişime uygundur	Bu alanda algıya yönelik kullanılan levhalar ve kodların yanında birde LCD ekranlarla otelin genel tanıtımı yapılmaktadır	

Mekanlar	Fiziksel Kurgusu	Zemin Yüzey Özellikleri	Hareketli Mobilyalar	Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar	Fotoğraflar
Yemek Salonu	Erişimi asansörle kolaylıkla olan bu alanın genel tasarımı engelli standartlarına uygundur	Zemin kaplaması olarak ahşap kullanılan bu alanda erişimi olumsuz yönde etkileyen bir faktör yoktur	Bu alanda iki tip oturma grubu vardır bunlardan biri sabit oturma grubu iken diğer hareketlidir. Engellilere daha uygun olan hareketli hafif mobilya grubudur	Restoranın girişinde bulunan yönlendirici levhalar müşterinin bu alanı kolaylıkla algılamasını sağlamaktadır	
Merdivenler	Merdivenlerin fiziksel kurgusu ve ölçüleri standartlara uygun tasarlanmıştır.	Merdivenler doğal tas kaplanmıştır. Ancak otelde asansörün her kata ulaştırıyor olması merdivenlerin fazla kullanılmamasına sebep olmuştur	Bu alanda hareketli mobilya kullanılmamaktadır	Katlara çıkan merdiven ve yangın anında kullanılan yangın kaçış merdivenleri her katta kodlanmıştır.	
Asansörler	Asansör kabinin iç ölçüleri ve açıldığı alandaki boşluk manevraya ve engelli standartlarına uygundur	Diğer alanlarda olduğu gibi burada da zemin doğal tas kaplanmıştır. Engellilerin erişimine ve standartlara uygundur.	Bu alanda hareketli mobilya kullanılmamaktadır	Hissedilebilir rakamlardan oluşan asansör paneli yazılı, sesli ve ışıklı uyarıların hepsine sahiptir.	

Mekanlar	Fiziksel Kurgusu	Zemin Yüzey Özellikleri	Hareketli Mobilyalar	Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar	Fotoğraflar
Koridorlar	Koridorların genişliği tekerlekli sandalyelinin kolaylıkla geçebileceği ölçüdedir	Zemin kaplaması olarak hali kullanılmıştır. İpliklerin yükseklığı ve yoğunluğu standartlara uygundur	Asansör hollerinde dekor amaçlı konsol bulunmaktadır. Ancak erişimi etkilememektedir.	Acil kaçış güzergahı, engelli odası ve standart odalara standartlara uygun kodlanmıştır	
Engelli Odası	Engelli odasının iç ölçüleri tekerlekli sandalyelinin manevra yapabileceği şekildedir. Bulunduğu kata erişim asansörle sağlanmaktadır	Zemin kaplaması olarak hali kullanılmıştır. İpliklerin yükseklığı ve yoğunluğu standartlara uygundur	Oda da bulunan neredeyse her mobilya engelli standartlarına uygun, özel olarak tasarlanmıştır	Oda bulunan yazılı kodların dışında alarm amaçlı renkli flaşörler ve titreşimli yastıklar bulunmaktadır	
Engelli Odası Banyosu	Ekipmanların yerleşimi erişime uygun tasarlanmış ve manevra için yeterli alan bırakılmıştır	Zeminde kaymayı engelleyen honlu doğal taş kullanılmıştır	Kullanılan armatürler engelli standartlarına uygundur	Oda da olduğu gibi bu alanda da acil durumlara yönelik özel alarm sistemi bulunmaktadır. Küvetin ve klozetin yanında bulunan acil durum ipleri bu amaç içindir	

Mekanlar	Fiziksel Kurgusu	Zemin Yüzey Özellikleri	Hareketli Mobilyalar	Algıya Yönelik Kullanılan Elemanlar	Fotoğraflar
Spa Alanı	Asansör ile erişilen alanda engellilerin erişimini kısıtlayan bir etken gözlenmemektedir	Doğal tas, abşap ve halinin kullanıldığı Spa katında standartlara aykırı bir malzeme bulunmamaktadır	Engelli odasındaki gibi, engellilere özel olarak tasarlanmış mobilyalar bu katta bulunmamaktadır	Spa katında bulunan aktivite ve hizmetlere levhalar yardımı ile kolaylıkla erişilebilmektedir	
Balo Salonu ve Fuaye	Erişimi asansörle olan balo salonun fiziksel kurgusu engellilere uygundur	Zemin kaplaması olarak hali kullanılmıştır. İpliklerin yüksekliği ve yoğunluğu standartlara uygundur	Bu alanda kolay hareket ettirilebilir hafif mobilyalar kullanılmıştır. Erişime uygundur	Lobi katından başlayan yönlendirici levhalar müşterileri balo salonuna yönlendirmektedir	
Genel Tuvaletler	Ekipmanların yerleşimi erişime uygun tasarlanmış ve manevra için yeterli alan bırakılmıştır	Zeminde kaymayı engelleyen honlu doğal tas kullanılmıştır	Kullanılan armatürler engelli standartlarına uygundur	Kapısında bu alanın engellilere ait olduğunu belirten standartlara uygun semboller kullanılmıştır	

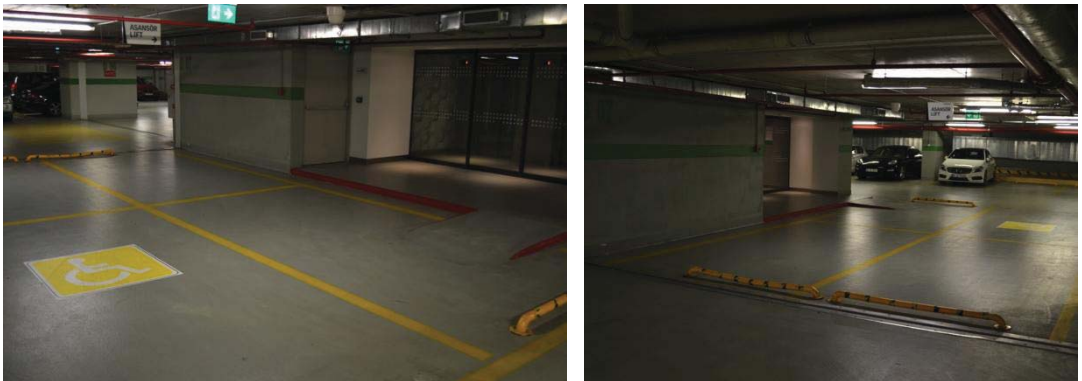
Otelin vadi içinde yer alması erişimini zor olacağını düşündürse de, otel girişinin düz arazide konumlandırılması ve eğimli alanlardan bu alana rampalarla erişimin sağlanması engellilerin otele ulaşmasını destekler niteliktedir. Girişin hemen önünde araba ile gelen müşterileri karşılama ve arabalarını park etme hizmeti sağlamak için geniş bir alan bulunmaktadır.

Şekil 4.47 Le Meridien Hotel girişi

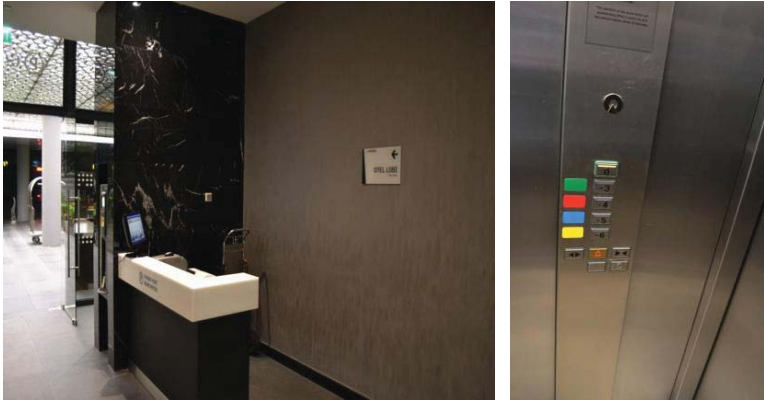
Bu alanda arabalarını valeyeye teslim etmek istemeyen müşteriler kendileri de otoparka park edebilmektedir. Otoparkta, engellilere ayrılmış 3 arabalık alan vardır. Bu alanlarda standartlarda belirtilen tekerlekli sandalyeli için 150 cm'lik geçiş alanları bulunmakta ve asansörlerin bulunduğu alana erişim rampalarla gerçekleştirilmektedir. Aynı zamanda bu alanların, engellilere ait olduğu doğru biçimde kodlanmış ve başka arabaların parkına kesinlikle izin verilmediği söylenmiştir.

Şekil 4.48 Le Meridien Hotel engelli otoparkı

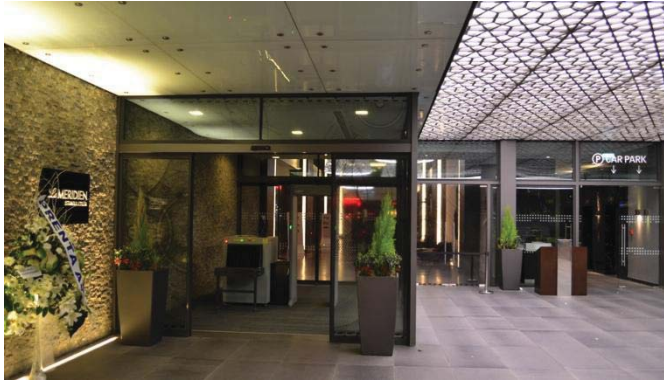
Otoparka araçlarını park eden engellilerin otele erişimi, bulunduğu alana 1 metrelik mesafede bulunan asansörlerle gerçekleştirilmektedir. Bu asansörler standartlara uygun bir biçimde tasarlanmış ve görme engellilere yönelik Braille alfabesi kullanılmıştır. Lobi katına direk ulaşan müşteri asansörden iner inmez yönlendirici levhalar ve bilgi bankosuyla karşılaşmaktadır. Otelin ana lobisine buradan aldığı destek ile kolaylıkla ulaşabilmektedir.

Şekil 4.49 Otopark alanından otele geçiş

Ana girişi kullanarak otele giren engelli müşteriye yönelik ise alternatifli giriş tasarlanmıştır. Ana giriş otomatik açılık kapılardan oluşan vestibülden sağlanmaktadır. Fakat burada güvenlik amaçlı kullanılan ekipmanlar özellikle tekerlekli sandalyelinin geçişine uygun değildir. Bu sebeple bu alanın hemen yanına çift kanatlı alternatif kapı önerilmiştir. Bu kapıyı kullanarak engelli birey rahatlıkla içeri girebilmektedir. Kullanılan kapılarda dikkat edilen bir diğer konu ise camların üzerinde görme engellilerin algısını artırmaya yönelik kullanılan “sticker” desenlerdir. Bunun dışında otelin dışından başlayıp lobiye kadar devam eden yönlendirici levhalar ulaşılması gereken alanı müşterilerin kısa sürede bulmasını sağlamaktadır. Zeminin honlu granit kaplanması ve düz ayak oluşu erişimi kolaylaştıran bir diğer faktörlerdir.

Şekil 4.50 Otel ana girişi

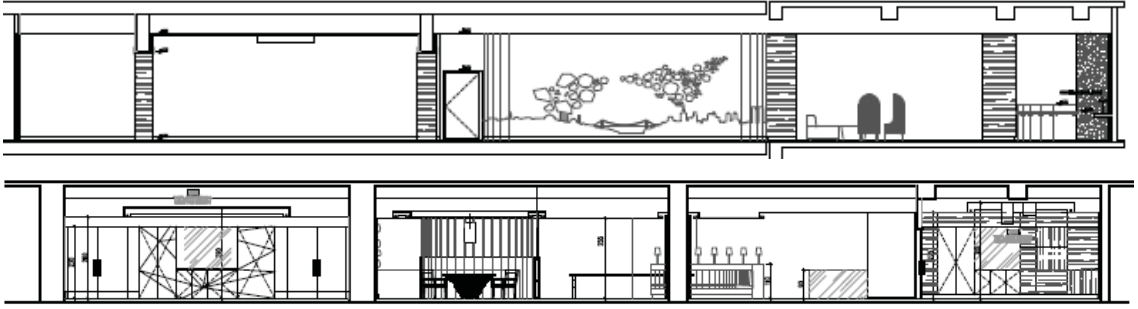

Otelden içeri girdikten sonra düz ve geniş bir alan müşterinin karşısına çıkmaktadır. Bu alanda farklı tasarımlı oturma grupları yerleştirilmiştir. Genel olarak modern bir tasarıma sahip olan otelin son zamanlarda yapılmış olması birçok önemli konularda daha bilinçli bir tutum içinde olmasını sağlamıştır. Örneğin, girişte bulunan büyük ekranlar otelde sunulan hizmetlerin bir ön tanıtımını oluşturmaktadır. Gelen engelli müşteri bekleme alanında otururken bir taraftan otel hakkında genel bir bilgiye sahip olmaktadır.

Şekil 4.51 Bekleme alanları

Şekil 4.52 Bekleme alanları kesiti

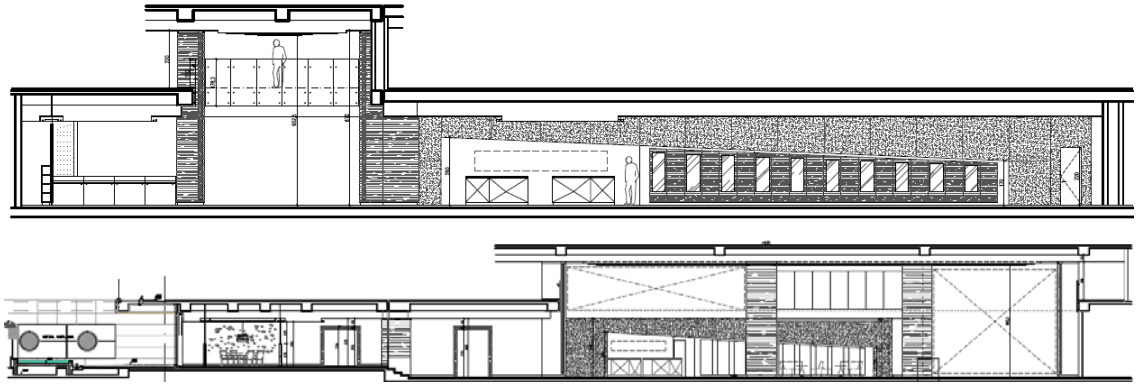
Kaynak: Metex Tasarım

Giriş aksının sonunda bulunan resepsiyon bankoları (Şekil 4.43), 3 metre uzunluğunda ve iki adettir. Otelin genel modern tasarımıyla uyumlu olan bankolar engellilerin erişimine uygun değildir. Yerden 112 cm yüksekliğinde olan resepsiyon bankoları özellikle tekerlekli sandalyelilerin yanaşabilmesi için gereken 70 cm yüksekliğinde boşluğu olan alternatif bir banko uzantısından yoksundur. Ancak bankoların bulunduğu alana ulaşım oldukça rahattır özellikleri yönlendirici levhalar ve semboller erişimi kolaylaştırmaktadır.

Şekil 4.53 Lobi Alanı, Resepsiyon Bankosu

Şekil 4.54 Lobi alanı kesiti

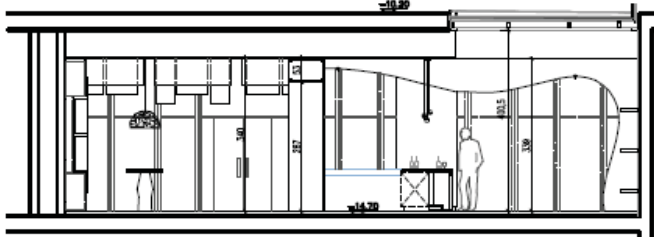
Kaynak: Metex Tasarım

Lobi katında bulunan bir diğer mekan ise Latitude Bar'dır. Aslında bekle alanı ile aynı alanda yer alan barda, tasarlanan özel rafların tavanda devam etmesiyle daha özel bir alan oluşturmaktadır, bekleme alanından bu alanı ayırmaktadır. Kullanılan iki çeşit mobilya grubu vardır. Bunlardan biri bar bankosu ve bar sandalyesi diğeri ise masa ve sandalyelerdir. Bar bankosu ve sandalyesi özellikle tekerlekli sandalyelinin kullanabileceği şekilde tasarlanmamıştır. Yüksekliği 120 cm olan bankoda dizlerin içeri girebilmesi için 30 cm'lik boşluk bırakılmış fakat tekerlekli sandalyelinin yanaşabileceği boşluğa ve yüksekliğe sahip değildir. Ancak yine aynı alanda bulunan sandalye ve masalar engellilere uygundur. Hafif ve esnek tasarımı engellilerin kendilerine göre ayarlamasına olanak sağlamaktadır. Zeminde kullanılan malzeme seçimi, aydınlatmaların konumları ve lümeni, ahşap rafların akustik üzerindeki etkisi erişilebilirliği destekler niteliktedir.

Şekil 4.55 Lattitude Bar

Şekil 4.56 Lattitude Bar kesiti

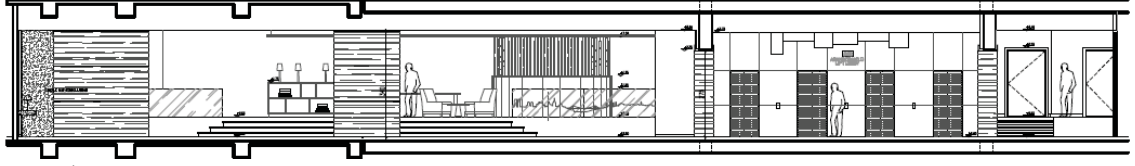
Kaynak: Metex Tasarım

Otelde, farklı iki alanda yemek hizmeti verilmektedir. Bunlardan biri lobi katında yer alan kafeterya bir diğeri ise 3. katta bulunan otelin ana restoranıdır. Kafe, her ne kadar lobi katında yer almış olsa da aralarında 1 metrelik bir kot farkı vardır. Ana sirkülasyon hattı üstünde bu alana ulaşım merdiven ile gerçekleşmektedir. Fakat lobi katının tasarımını genel tasarımını bozmayacak şekilde yan bağlantılarla bu alana erişim merdiven asansörüyle de sağlanmaktadır (Şekil 4.44). Kafenin mekansal kurgusun yanında, kullanılan mobilya ve malzeme seçimi, algıya yönelik elemanlar (levhalar v semboller) engellilerin erişimine uygundur.

Şekil 4.57 Kafeye ulaşım

Şekil 4.58 Kafe alanı kesit

Kaynak: Metex Tasarım

Otelin 3. katında bulunan ana restoranına erişim asansör ile gerçekleştirilmektedir. Geniş ve esnek tasarımı engellilerin erişimini ve hareketini olumlu yönde etkilemektedir. Farklı alternatiflerde oluşan oturma grupları müşteriye seçme şansı tanımaktadır. Sabit banket ve hareketli sandalyelerden oluşan restoranda engellilere uygun olan tasarım hareketli masa ve sandalyelerdir. Çünkü sandalyelerin hafif ve ayarlanabilir olması tekerlekli sandalyelinin rahatlıkla masaya yanaşıp yemek yiyebilmesini sağlamaktadır.

Şekil 4.59 Restoran

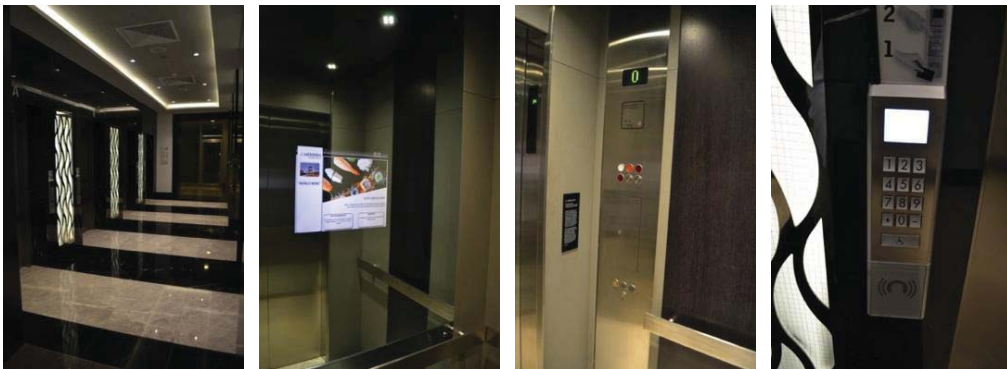
Otelde, genel mekanların konumlandığı her katta tuvaletler bulunmaktadır. Lobi ve restoran katında bulunan tuvaletlerde engelliler için bay-bayan tuvaletleri ayrı ayrı tasarlanmıştır. Fakat mekan darlığı sebebiyle toplantı v konferans salonunun bulunduğu kat ile balo salonunun bulunduğu katta engelli tuvaletleri unisexdir. Engelli tuvaletlerinin tasarımı istenilen standartları karşılamaktadır. Geniş ve tekerlekli sandalyelinin hareket özgürlüğünü kısıtlamamakta, klozetin, pisuarın ve lavabonun yanlarında tutunma barları barındırmaktadır. Lavabo altında ise 70 cm'lik açıklık bulunmaktadır. Lavabonun üstünde bulunan aynalar ise ayarlanabilir açılı aynalardır.

Şekil 4.60 Engelli tuvaleti

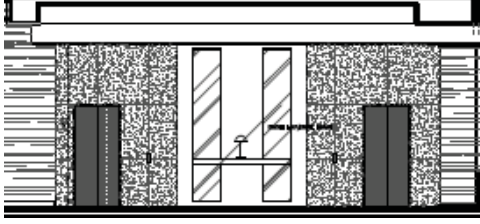

Otelde A Bloкта bulunan odalara çıkmak için 3 adet, B Bloкта bulunan odalara çıkmak için ise 2 adet asansör bulunmaktadır. Toplantı salonu ve balo salonuna çıkmak için ise 4 adet asansör vardır. Asansör sayısının bu fazla olması ve her mekana ulaşması merdiven kullanımını neredeyse sıfıra indirmiştir. Kullanılan bütün asansörler yüksek teknolojiden yararlanarak tasarlanmış ve engellilere uygundur. Asansör kabinlerinin içi oldukça geniş, 12 kişilik kapasitelidir. Kontrol paneli ise geleneksel asansörlerden çok farklıdır. 1'den 9'a kadar kabartmalı rakamlardan oluşan panele çıkmak istenilen kat kodlanarak erişim sağlanmaktadır. İstenilen kata gelindiğinde ise görsel ve işitsel uyarılarla müşteri uyarılır. Kabinin içinde bulunan ekran ise kata çıkana kadar müşteriye otel hakkında genel bilgi vermektedir. Asansörün ulaştığı tüm katlarda tekerlekli sandalyelinin manevra yapabilmesi için gerek mesafe bulunmaktadır.

Şekil 4.61 Asansör kabini

Şekil 4.62 Asansör holü görünüşü

Kaynak: Metex Tasarım

Oda katlarında, yatay dolaşım için kullanılan koridorlar 280 cm'dir. Bu ölçü istenilen standardın çok üstünde olduğu için geçişlerle ilgili bir sıkıntı gözlemlenmemektedir. Otelde toplam 2 adet engelli odası bulunmaktadır. Kartlı giriş sistemiyle çalışan bu odaların kapı genişlikleri 1 metre olup oda numarasının yanında özel levhası bulunmaktadır. Kilidin kartla açılması kullanılabilirliği kolaylaştırması açısından önemlidir. Kapı kolunun da rahat kavranabilir ve kapının da çok ağır olmaması yine engellilerin erişimini olumlu etkilemektedir. Giriş ile oda arasında eşğin olmaması görme ve fiziksel engellilerin ulaşımını olumlu yönde etkiler. Bu alanda engellilerin hayatlarını kolaylaştıran ve çoğunlukla uygulanmayan bir detay göze çarpmaktadır. O da kapıda bulunan dübünün tekerlekli sandalyelinin de yaralanmasını sağlayacak şekilde iki farklı yükseklikte, iki adet olmasıdır.

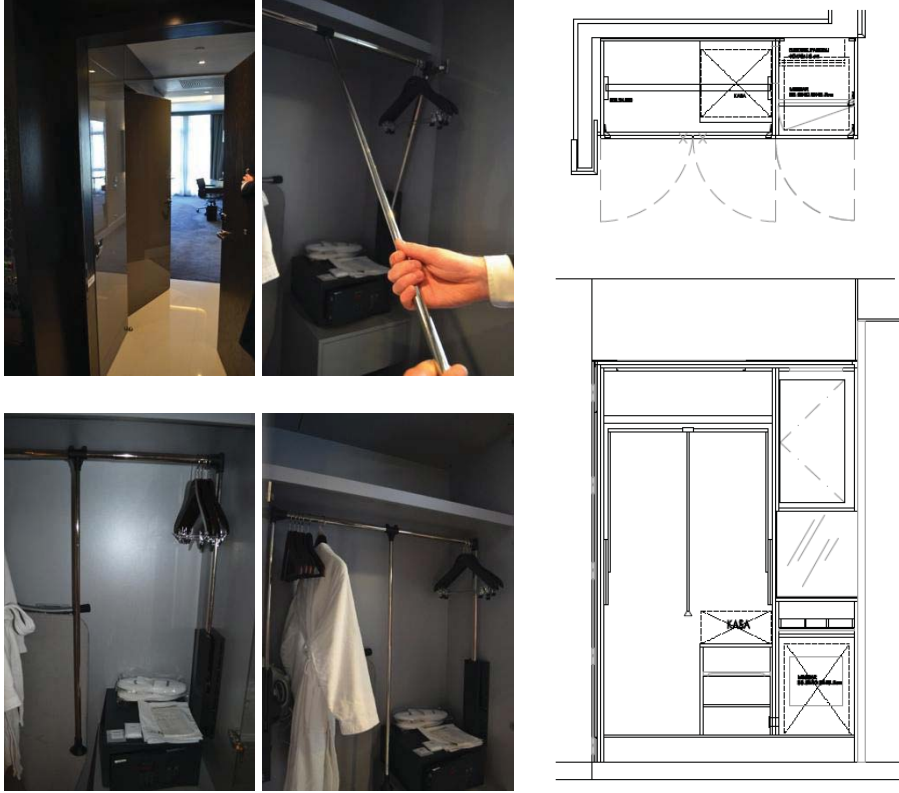
Şekil 4.63 Engelli odası girişi

Odaya girdikten sonra yatma alanı ile kapı arasında bulunan koridorun 120 cm olması tekerlekli sandalyelinin hareketine uygundur. Ayrıca mini bar ve gardırobun koridordaki duvarlara gömme olarak tasarlanması koridor hattı üstünde girinti-çıkıntı olmasını engellemektedir. Bu alanda engellilerin erişimini kolaylaştıracak önemli bir detay

gözelemlenmektedir, o da; kullanılan dolapların içinde bulunan askının bir çekme kol yardımı ile istenilen yüksekliğe ayarlanabilir olmasıdır (Şekil 4.48).

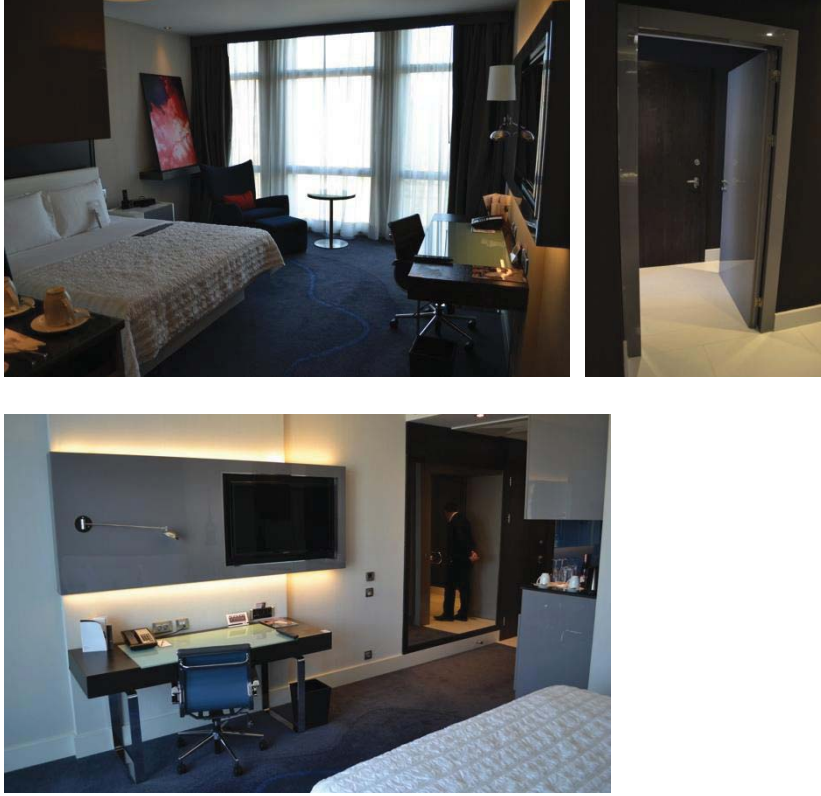
Şekil 4.64 Engelli oda koridoru ve dolabı

Kaynak: Metex Tasarım

Yatma alanında ise, yatağın önünde 150 cm'lik manevra alanı olması çok önemlidir. Manevra alanı dışında bu alanda yatağın yüksekliği de tekerlekli sandalyelinin rahatça ulaşabileceği ölçüde, diğer tip odaların yataklarından farklıdır. Ayrıca yataklarda kullanılan titreşimli yastıklar özellikle işitsel engellilerin uyarılmalarını sağlayan bir alarm niteliğindedir. Çalışma masanın yüksekliğinin 80 cm olması Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair çıkartılabildiği belirtilen ölçülere uygundur. Kullanılan kontrol panelleri ve prizlerin yerden yüksekliğinin 120 cm olması erişimi destekleyen bir diğer detaydır.

Şekil 4.65 Engelli oda iç tasarımı

Le Meridien Hotel’de bulunana engelli odalarının diğer otellerden en önemli farkı, refakatçilerinde düşünülmesi ve onların kullanımını sağlayacak şekilde bütün engelli odalarının bağlantılı odalardan oluşmasıdır.

Engelli banyosu genel olarak bakıldığında standartlara uygun olarak kurgulanmıştır. Giriş kapısı koridoru daraltmamak için sürgülü kapı olarak tasarlanmıştır. Ölçüsü istenilen standardın üstünde olduğu için erişimi engelleyen bir durum gözlemlenmemektedir. Klozet, lavabo ve duşun birbirine yakın olması engellinin tutunma barlarıyla bu alanlara erişimini kolaylaştırmaktadır. Şekil 4.50’te de görüldüğü gibi klozetin iki yanında bulunan tutunma barları, lavabonun önünde bulunan havluluk aynı zamanda tutunma barı ve duşun içinde bulunan tutamaçlar engellinin bu hizmetlerden, kimseden yardım almadan yararlanabilmesi içindir. Aynı zamanda klozeti yanında bulunan acil durum ipleri, bir kaza ya da acil bir durum olduğunda resepsiyondan odaya hemen yardım yollanmasını sağlamaktadır. Duşun içinde bulunan katlanabilir oturak ve acil durum ipi yine engelli standartlarında yazılan ve otelde uygulanan diğer örneklerdendir.

Şekil 4.66 engelli banyosu

Otelin -2. katında yer alan balo salonuna erişim asansör ile sağlanmaktadır. Asansörden indikten sonra, müşteriye geniş bir fuaye karşılamaktadır. Bu alanda zemin kaplaması olarak mermer ve halı kullanılmıştır fakat bu iki malzemenin geçişinde kot farkı olmadığından engellilerin erişimini kısıtlamamaktadır. Fuayeden balo salonuna geçiş ise çift kanat kapılarla gerçekleşmektedir. Bu kapıların ölçüleri ve özellikleri engelli standartlarına uygundur. İçeride kullanılan hareketli mobilyalar da hafif ve tekerlekli sandalyeli bireyin masaya yanaşabileceği ölçülerdedir. Balo salonunda engellilere yönelik uygulanan en önemli detay ise işitsel engelliler için akustiğe çok önem verilmiş olmasıdır. Akustik panellerin yanında birde sesi odaklayan özel sistemler kullanılmıştır.

Şekil 4.67 Balo salonu

Otelde bulunan diğer mekanlar genel olarak incelendiğinde erişilebilirlikle ilgili ciddi problemler olmadığı gözlemlenmektedir. Toplantı salonlarının genel kurgusu, kullanılan mobilyaları, malzemeleri engellilere uygun olarak tasarlanmıştır. Restoran katında yer alan terasında genel tasarımı standartlar göz önünde bulundurularak yapılmıştır. Spa katında ise, özellikle koridorların genişliği istenilen minimum ölçüye uygundur. Ancak bu yine de çok tercih edilen bir durum değildir. Onun dışında Spa katında özellikle fiziksel engellilerin hareket yeteneklerini geliştirmeye yönelik özel paketlerin bulunması ve bunu konu ile ilgili fizyo-terapistler tarafından yapılması yine ince düşünülmüş detaylardan biridir.

Otelde sunulan diğer hizmetlerden biri açık ve kapalı havuzlardır. Kapalı havuz Spa katında yer alırken açık havuz ise restoranın terasında bulunmaktadır. Her ikisinin de bulunduğu kata erişim asansörle kolaylıkla yapılırsa da burada göz ardı edilen tek detay havuza fiziksel engellilerin de girebilmesi için bulunması gereken havuz asansörüdür.

Şekil 4.68 Açık-kapalı havuz

4.1.3.2 Değerlendirme

Tablo 4.16 Mekansal erişilebilirliğe dair sorular

Mekanlar ve Sorular		Evet	Hayır
1	Otel Çevresi		
2	Kaldırımlar, yollar engellilere uygun mu?	√	
3	Yüzey kaplamaları kaymayı önleyici ve dolaşımı kolaylaştırıcı mı?	√	
4	Görme engelliler için hissedilebilir yüzeyler var mı?		√
5	Otel girişini belirten yazılı levha ya da hissedilebilir semboller kullanılmış mı?	√	
6	Otopark veya Araç Girişi		
7	Engellilere ayrılmış özel alan var mı?	√	
8	Otele erişim kolay mı?	√	
9	Engelli park yeri kodlanmış mı?	√	
10	Otel Girişi	√	
11	Giriş güzergahı engellilere uygun mu?	√	
12	Giriş kapısı engellilere uygun mu?	√	
13	Yüzey kaplamaları kaymayı önleyici ve dolaşımı kolaylaştırıcı mı?	√	
14	Resepsiyon ve bilgi bankosu engellilere uygun mu?		√
15	Bekleme alanı engellilere uygun olarak mı tefriş edilmiş	√	
16	Otelin engellilere yönelik bu alanlarda sunduğu özel tedbirler veya donanımlar var mı?	√	
17	Mekan algısını artırmak için yazılı levhalar ya da semboller kullanılmış mı?	√	
18	Bilgilendirme ekranları var mı?	√	
19	Ses yükseltici özel ekipmanlar var mı?		√
20	Genel Mekanlar		
21	Mekanalara erişim kolaylıkla sağlanıyor mu?	√	
22	Kapılar standartlara uygun mu?	√	
23	Engelli tuvaleti standartlara uygun mu?	√	
24	Kullanılan zemin kaplaması standarda uygun mu?	√	
25	Seçilen mobilyalar engelli standartlarına uygun mu?	√	
26	Mekan algısını artırmak için yazılı levhalar ya da semboller kullanılmış mı?	√	
27	Otelin engellilere yönelik bu alanlarda sunduğu özel tedbirler veya donanımlar var mı?		√
28	Ses yükseltici özel ekipmanlar var mı?	√	

Mekanlar ve Sorular		Evet	Hayır
29	Engelli Odası		
30	Sayısı yeterli mi?	√	
31	Refakatçi düşünülmüş mü?	√	
32	Giriş kapısı ve banyo kapısı standarda uygun mu?	√	
33	Oda içinde manevra alanı var mı?	√	
34	Acil durumlar için alarm sistemi var mı?	√	
35	Kullanılan zemin kaplaması standarda uygun mu?		
36	Gardirop, çalışma masası, yatak ve elektrik düğmeleri rahat erişebilir şekilde tasarlanmış mı?	√	
37	Lavabo, duş ve klozetin yanında tutunma barları var mı?	√	
38	Banyo armatürleri engelli standartlarına uygun mu?	√	
39	Özel alarm sistemleri kullanılmış mı?	√	
40	Engelli odası kapı numarası ve sembolü doğru işlenmiş mi?	√	
41	Yüzey kaplamaları dolaşıma uygun mu?	√	
42	Yatay ve Dikey Sirkülasyon Elemanları		
43	Koridorların genişliği engellilerin rahat geçişine uygun mu (min. 91,5 cm.)	√	
44	Rampa kullanılmış ise, eğimi standarda uygun mu?	√	
45	Asansör kabinin ölçüsü ve donanımları standarda uygun mu?	√	
46	Asansörün önünde manevra alanı var mı?	√	
47	Merdivenin iki tarafında korkuluk var mı?	√	
48	Basamak ve riht ölçüleri standarda uygun mu?	√	
49	Kullanılan zemin kaplaması standarda uygun mu?	√	
50	Koridorlarda kullanılan ekipmanlar geçişi engellemeyecek şekilde kurgulanmış mı?	√	
51	Mekan algısını artırmak için yazılı levhalar ya da semboller kullanılmış mı?	√	
52	Asansördeki kontrol panelinde kabartmalı Braille alfabesi kullanılmış mı?	√	

Tablo 4.17 Mekansal erişilebilirlik sonuçları

Engellilerin Erişilebilirliğine Dair Değerlendirme		Erişilebilirlik
1	Otel Çevresi	75%
2	Otopark	100,00%
3	Otel Girişi	77,70%
4	Genel Mekanlar	87,50%
5	Engelli Odası	100%
6	Yatay ve Dikey Sirkülasyon Elemanları	100%
ERİŞEBİLİRLİK		90,00%

Sıfırdan yapılmış bir yapı örneği olan Le Meridien İstanbul Hotel'in engelliler için erişilebilirliğinin Four Seasons Sultanahmet Hotel ve Crown Plaza Laleli Hotel'e kıyasla çok daha ileri olduğu gözlemlenmektedir. Yüksek teknolojiyi bilinçli tasarım kararlarıyla birleşince ortaya çıkan sonuç örnek niteliğinde olmuştur. Bazı mekanlarda ufak tefek eksiklikler gözlemlense de genele bakıldığında erişilebilirliğin sağlandığı söylenebilir. Yukarıdaki listede de görüldüğü gibi sıkıntılı alanlar otel çevresi, otel girişi ve bazı genel mekanlardır. Aslında bu alanlardaki eksiklikler, erişimi tamamen engellememekte yalnız düşünülseydi engelli bireyin erişimini daha kolaylaştıracak niteliktedir. Starwood Grup'a bağlı olan Le Meridien Hotel, sahip olduğu standartlarla bu grubun uygulanması zorunlu kriterlerin tamamının doğru uyguladığını gösteren niteliktedir.

Le Meridien Hotel'de gözlemlenen bazı çözümler tüm oteller için örnek niteliğindedir. Örneğin, engelli odasının kapısında bulunan, tekerlekli sandalyeli bireyinde kullanımı için iki farklı yükseklikten oluşan dürbün, yine engelli odasında yatakta bulunan özel titreşimli yastıklar, balo salonunda kullanılan sesi odaklayan özel sistem, Spa'da fiziksel engelliler sunulan özel sağlık paketi bu oteli özel kılan detaylardan sadece bir kısmıdır. Eksik olarak nitelendirilen faktörler ise çoğunlukla engellilere yönelik kullanılan özel ekipmanlardır. Bu ekipmanların alınıp gerekli mekanlara adapte edilmesi durumunda Le Meridien Otel, İstanbul'da örnek olarak gösterilebilecek nitelikte bir otel haline gelmektedir.

4.1.3.3 Öneriler

Mevcut durum incelendiğinde engellilerin erişimine yönelik eksikliklerin gözlemlendiği alanlar; otel çevresi, otel girişi ve Spa katı olarak özetlenebilir. Bu alandaki eksiklikler erişimin sağlanmasını engeller nitelikte olmasa da doğru uygulandığı takdirde hizmet kalitesini yükseltir niteliktedir. Genel kurguyu etkilemeyen problemler, sadece erişime uygun olmayan mobilyanın değiştirilmesi ya da hizmetten yaralanmayı kısıtlayan alana ekipman yerleştirilmesi ile çözülebilecek durumdadır.

Tablo 4.18 Problemler alanlar ve öneriler

Mekanlar	Olumsuzluk	Öneri
<u>Giriş</u>	Giriş güzergahında hissedilebilir yüzey kullanılmamış olması	Zemine tasarımı bozmayacak renkte hissedilebilir zemin kaplaması uygulanması
<u>Resepsiyon Alanı</u>	Uygunsuz banko seçimi	Tekerlekli sandalyelinin yanaşabileceği şekilde 70cm boşluklu, max 85cm yüksekliğinde tasarlanmış bir bölümü olmalıdır.
<u>Bekleme Alanı</u>	Olumsuzluk gözlemlenmemiştir	Standartlara uygundur
<u>Yemek Salonu</u>	Olumsuzluk gözlemlenmemiştir	Standartlara uygundur
<u>Merdivenler</u>	Olumsuzluk gözlemlenmemiştir	Standartlara uygundur
<u>Asansörler</u>	Olumsuzluk gözlemlenmemiştir	Standartlara uygundur
<u>Engelli Odası</u>	Olumsuzluk gözlemlenmemiştir	Standartlara uygundur
<u>Engelli Odası Banyosu</u>	Lavabo üstünde bulunan aynanın sabit oluşu	Açısı ayarlanabilir aynanın kullanılması
<u>Spa Katı</u>	Koridorların min. Ölçülerde olması ve özel ekipmanların bulunmaması	Havuz, havuz asansörünün adapte edilmesi
<u>Balo Salonu Katı</u>	Olumsuzluk gözlemlenmemiştir	Standartlara uygundur

2012 yılında inşası biten beş yıldızlı Le Meridien İstanbul Otel'in araştırma sonucu engelliler için erişilebilirliği diğer iki otelin çok ilerisinde olduğu hatta var olan

eksiklerin düzeltilmesi durumunda örnek niteliğinde olabileceği gözlemlenmiştir. Problem çoğunlukla mobilya ve aksesuar seçiminden ya da ekipman eksikliğinden kaynaklanmaktadır, örneğin, tuvaletlerdeki aynaların seçimi, resepsiyon bankonsun tasarımı ya da havuzda, havuz asansörünün eksikliği gibi. Bu eksikler engellilerin erişimini tamamen engelleyen unsurlar olmasa da düzeltildiği takdirde hayat standartlarını ve hizmet kalitesini yükseltir niteliktedir.

5. SONUÇ

İstanbul'da birçok otel sıfırdan yapılırken, birçoğu var olan tarihi yapı stoğunun yeniden işlevlendirilmesi ya da restore edilmesi sonucu oluşmuştur. İşletme belgeli konaklama yapılarının İstanbul'daki dağılımını gösteren istatistiksel verilere bakıldığında ise, dört yıldızlı, beş yıldızlı ve özel tesislerin sayılarının diğer tip konaklama yapılarının önüne geçtiği gözlemlenmektedir. Bu yüzden araştırmada da bu özellikleri taşıyan üç farklı otel seçilmiştir. Seçilen otellerin engelliler için erişilebilirliği, mekanların genel kullanım alanları, fiziksel kurgusu ve kullanılan donatı öğeleri başlıkları altında incelenmiştir.

Engeliler için erişilebilirliği incelenen üç farklı konaklama yapısından çıkan sonucun, yapıların karakteristik özellikleriyle ilişkili olduğu söylenebilir. Mesela, restorasyon örneği olan Crown Plaza Hotel'in erişilebilirliğinin en düşük düzeyde olması, yapının bağlayıcı unsurlarından dolayı kurguya yönelik iyileştirici müdahale yapılamamasından kaynaklanmaktadır. Rekonstrüksiyon örneği olan Four Seasons Sultanahmet Hotel'in ise erişilebilirliğinin Crown Plaza Hotel'den daha iyi durumda olmasına rağmen, yeni yapı örneği olan Le Meridien Hotel'in erişilebilirlik düzeyine ulaşamaması, her ne kadar içi baştan kurgulansa da strükture bağlı kalmasından kaynaklanmaktadır. Bugünün tasarım beklentilerine yönelik, plan şeması uygulama öncesinde oluşturulan Le Meridien Hotel'in ise erişilebilirliğinin diğer iki otelden çok daha iyi olmasının nedeni bu karşılaştırmalar sonucu çok net anlaşılmaktadır.

Araştırma kapsamında incelenen farklı yapı karakterlerine göre, erişilebilirliği artırmaya yönelik önerilen öneriler, benzer yapı gruplarında çıkan benzer problemlerde

kullanılabilir bir şablon niteliği taşımaktadır. Erişilebilirliğin mekansal analizleri için oluşturulan sorular listesi ise, engelli standartlarının belirtildiği kılavuzların ana başlıklarından yararlanarak oluşturulmuş ve mekanların hem fiziksel özelliklerinin hem de donatı elemanlarıyla olan ilişkilerini sorgulanmasını sağlamıştır. Bu listeler, konu ile ilgili yapılacak başka araştırmalar için de referans özelliği göstermektedir. Yerde yapılan araştırmalar ve otel yetkilileri ile yapılan görüşmeler sonucu ortaya çıkan verileri her yapı stoğu için ayrı ayrı değerlendirip karşılaştırma yapınca çıkan sonuç; erişilebilirliğin, yapıların inşai özellikleriyle alakalı olduğunu göstermektedir. Fakat çıkan sonucu daha genelleyebilir bir hale getirmek, benzer yapı gruplarından başka vakaların da analiz edilmesi ve bulguların doğrulanması ile mümkündür.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Andaç, G., 1997. *Ulaşılabilirlikte Boyutsal Kriterler*. Ankara. Yapı Dünyası

Belir, Ö., 2009. Mimari Erişebilirlik Kılavuzu. *Ulaşılabilirlik El Kitabı*. İstanbul: Özürlüler Vakfı

Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi., 1994. *Tayyare Apartmanları*. İstanbul. Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını

Dünya Engelliler Vakfı, Engelliler İçin Evrensel Standartlar Kılavuzu, *Engelliler İçin Evrensel Standartlar*. İstanbul. DEB Akreditasyon Merkezi

Kezer, Z., 2009. Architecture as Experience: Radical Change in Spatial Practice. *If Walls Could Talk*. Taylor & Francis Inc.

Kobal, G., 2005. Ortopedik Yetersizlikten Etkilenmiş Olan ve Sağlık Yetersizliği Olan Çocuklar. *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. Ankara. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık

Özsoy, Y., Özyürek, M., 2002. *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar*. Özel Eğitime Giriş. Ankara. Karatepe Yayınları

Tuncer, T., 2005. *Görme Yetersizliği Olan Çocuklar, Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. Ankara. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık

Türkiye Sakatlar Derneği., 2006. *Yerel Yönetimler İçin Özürlülere Yönelik Fiziki Ve Mimari Düzenleme Kılavuzu*. Ankara. Anıl Matbaacılık

Sürekli Yayınlar

Kültür ve Turizm Müdürlüğü., 2013. İstanbul'a Gelen Yabancı Sayıları. *İstanbul İstatistikleri*, [online], <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr> (erişim tarihi 23 Eylül 2013), s.1-2

Kültür ve Turizm Müdürlüğü., 2013. Konaklama Tesisleri. *İstanbul İstatistikleri*, [online], <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr> (erişim tarihi 23 Eylül 2013), s.6-7

Mülayim, A., Özşahin, B., 2010. Bedensel Engellilerin Konaklama Sorunları ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir İnceleme. *Öz-veri*. **7** (2), s.1663-1684

Sayın. C., 2012. Bildiri Kitapçığı. *Engelsiz Turizm Sempozyumu*. Ankara. Yiğitler Grup Reklam, Matbaa

Ünügür, M.,2003,. Özürlülerin Ergonomik Boyutları. *Mimarist Dergisi*. **99102** (2), s. 13-18

Yaylı, Öztürk., 2006. Konaklama İşletmeleri Yöneticilerinin Bedensel Engelliler Pazarına Bakış Açıları Üzerine Bir Araştırma. *Turizm Araştırmaları Dergisi*. **17** (1), s. 87-97

Diğer Yayınlar

Archiexpo, Equipments for Disabled, 2013, <http://www.archiexpo.com/> (cited 14 September 2013), s.1

Atıcı, İ., 2007. Fiziksel Engelliler ve Kentsel Mekanların Kullanımı. *Yüksek lisans tezi*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kentleşme ve Çevre Sorunları Bilim Dalı, Ankara.

Avşar, F., 2009. Restorasyon Nedir. <http://www.istanbultasarimportalı.com/> (erişim tarihi 14 Eylül 2013), s.1

Babaoğlu, N. S., 2013. Teknolojik Gelişmenin Özürlüler Yönünden Mimariye Etkileri, *Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Çağlar, S.,2012. Engellilerin Erişebilirlik Hakkı ve Türkiye’de Erişebilirlikleri. *Doktora tezi*, Trakya Üniversitesi, Edirne

Demet. E., 2014. Kişisel görüşme

Dünya Engellilik Raporu., 2011. Yönetici Özeti, Dünya Sağlık Örgütü, Cenevre, İsviçre
Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2004. Türkiye Engelliler Araştırması Temel Göstergeleri. *Engellilik Araştırmaları. Ankara. T.C Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı*

Engelliler Platformu, Herkes İçin Turizm, <http://www.engelliler.biz> (erişim tarihi 10 Temmuz 2014), s.1

Envanter, Sultanahmet Cezaevi, <http://www.envanter.gov.tr> (erişim tarihi 13 Eylül 2013), s.1

Envanter, Tayyare Apartmanları, <http://www.envanter.gov.tr> (erişim tarihi 13 Eylül 2013), s.1

Eryoner. A., 2014. Kişisel görüşme

<http://www.googlemaps.com> (erişim tarihi 25 Temmuz 2013)

Kalaycı. A., 2007.Süreğen Hastalıklar. *Aile Eğitim Rehberi*, [online] 7, <http://www.ailetoplum.gov.tr> (erişim tarihi 23 Kasım 2013)

Mevzuatı Geliştirme Yayın Genel Müdürlüğü. 3194 Sayılı İmar Kanunu. 2013. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3194.pdf> (erişim tarihi 13 Eylül 2013), s.1

Mevzuatı Geliştirme Yayın Genel Müdürlüğü. 5378 Sayılı Özürlüler Kanunu. 2005. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5378.pdf> (erişim tarihi 13 Eylül 2013), s.5

Mevzuatı Geliştirme Yayın Genel Müdürlüğü. 2634 Sayılı Turizm Kanunu. 1983. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2634.pdf> (erişim tarihi 12 Mart 2014), s.12

Mevzuatı Geliştirme Yayın Genel Müdürlüğü. 27966 Sayılı Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Tebliğ. 2011 <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatKod/9.5.15074.pdf> (erişim tarihi 12 Mart 2014), s.34

Müftüoğlu, U. (2006). Tekerlekli Sandalye Kullanan Bedensel Engellilerin Kentsel Mekanları Kullanım Olanaklarının Trabzon Kent Merkezi Örneği Üzerinde İncelenmesi. *Yüksek lisans tezi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Mülayim, A., 2009. Bedensel Özürlüler İçin Mimari Mekan Tasarımı, *Yüksek Lisans Tezi*, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne

ÖZİ VE DİE. Türkiye Özürlüler Araştırması, 2004 Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı- Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara

Özkan, Ö., 2002. Mevcut Binaların Lüks Otellere Dönüştürülme Olanakları ve Tasarlama Yaklaşımları. *Yüksek Lisans Tezi*. İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Şahin, H., Erkal, S., 2012, Ortopedik ve Görme Engelli Bireyler için Konaklama Tesislerinde Yapılması Gereken Düzenlemeler. *Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Ankara

The International Hotel Award., 2013. International 2013 Award Winners, <http://www.ihotelawards.com> (erişim tarihi 13 Temmuz 2014), s.1

TS 9111, (1991), Özürlü İnsanların İkamet Edeceği Binaların Düzenlenmesi Kuralları. Türk Standartları Enstitüsü, Ankara.

TS 12576, (1999), Şehir İçi Yollar-Özürlü Ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan Ve Yollarda Yapısal Önlemler Ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları. Türk Standartları Enstitüsü, Ankara.

TS 12460, (1998), Şehir İçi Yollar – Raylı Taşıma Sistemleri – Bölüm 5: Özürlü ve Yaşlılar İçin Tesislerde Tasarım Kuralları. Türk Standartları Enstitüsü, Ankara.

T.C Avrupa Birliği Bakanlığı. Avrupa Birliği Komisyonu., 2004. <http://www.abgs.gov.tr/> (erişim tarihi 14 Eylül 2013), s.1

T.C Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı., 2010. Ulaşılabilirlik Stratejisi ve Ulusal Eylem Planı. *Resmi Gazete*, [online] **27757**, <http://www.ozida.gov.tr> (erişim tarihi 23 Eylül 2013)

T.C Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü., 2010. Özürlülerin Bakımı, Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmelik. *Resmi Gazete*. [online] **27691**, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/09/20100903-4.htm> (erişim tarihi 14 Eylül 2013)

Türkiye Turizm, Tayyare Apartmanları, <http://www.turkiyeturizm.com> (erişim tarihi 13 Temmuz 2014), s.1

TÜRSAB Ar-Ge Departmanı., 2008. Dünyada ve Türkiye’de Engelsiz Turizm Pazarı. <http://www.tursab.org.tr/> (erişim tarihi 14 Eylül 2013)

Ünal. M., 2014. Kişisel görüşme

World Health Organisation. Definition of Disability,. 1948. www.who.int (erişim tarihi 12 Ekim 2013)

Yıldırım, D., 1999. Anıtsal Binalardaki İşlev Değişiklerinden Doğacak Müdahalelerin Çevresel Olarak İncelenmesi ve Ayazağa Kasırları Örneği. *Yüksek lisans tezi*, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yolcu, E., 2006. Şehir Otelleri, Çevre, Mekan, Tasarım İlkeleri Üzerine. *Yüksek lisans tezi*, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Yörük, Ü.K., 2003. Turizm Yapıları Tasarımında Özürlü Etmenin İrdelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

EKLER

EK-1

Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik

Resmi Gazete Tarihi: 21.06.2005 Resmi Gazete Sayısı: 25852

Madde 18 - Asli konaklama tesislerinin genel nitelikleri aşağıdaki şekildedir:

a) Konaklama tesislerinde yatak odaları: Yatak odaları; tefriş ve dekorasyonu sağlandıktan sonra, rahat kullanım imkanı verebilecek şekilde ve banyolu olarak düzenlenir. Tek veya iki kişilik olarak düzenlenebilen odalara sadece müşterilerin talebi halinde ilave yatak konulabilir. Odalar teknik normlara uygun olarak; yatak, genel aydınlatma ve gece lambası, tuvalet masası ve aynası, bagaj yeri ve elbise dolabı, oturma yeri veya grubu, perde ve halı gibi tesisin tür ve sınıfına uygun malzemelerle tefriş ve dekore edilir. Güvenlik için müşteri yatak odası kapı arkalarında ayrıca sürgü gibi ilave kilit sistemi düzenlenir. Banyolarda duş teknesi, küvet gibi suyun yayılımını engelleyici önlemler alınır. Oteller, butik oteller ve tatil köyleri odalarının tümü süit şeklinde düzenlenebilir. Diğer asli konaklama tesislerinde ise; apart üniteler dışındaki oda sayısının yüzde yirmi beşinden fazla sayıda süit oda yapılamaz. Dört ve beş yıldızlı oteller, butik oteller ile tatil köylerindeki süit odaların tümünde, bir, iki ve üç yıldızlı otellerde ise apart üniteler dışındaki toplam oda sayısının en fazla yüzde yirmi beşi kadar sayıdaki süit odada içecek ve basit yeme ihtiyacını karşılayabilecek kapsamlı olmayan mutfak nişi düzenlenebilir. Süit odalar, bir adedi oturma bölümü olmak üzere doğal aydınlatmaları bulunan en az iki bölümden oluşur. Süit odaların yatak kapasitelerinin hesabında, banyo alanı dahil altmış metrekareye kadar olanlar iki yataklı, banyo alanı dahil altmış metrekare üzerinde ve birden fazla yatak odası bulunanlar dört yataklı olarak kabul edilir. Oturma bölümlerinin yatak odası şeklinde düzenlenmesi halinde; süit odalar, aile odası olarak adlandırılır ve belge kapasitesinde belirtilir, bu durumda mutfak nişi düzenlemesi yapılamaz. Aile odalarında banyo hariç; on metrekareye kadar olan odalar tek, daha büyük olanlar ise iki yataklı olarak düzenlenir. Bodrum katlarda yatak odası yapılamaz. Ancak, eğim dolayısıyla taban döşemesi mevcut arazi seviyesinden aşağı olmayan ve yeterli doğal ışık alan katlar bu hükmün dışındadır. Yatak odalarının pencereleri, mutfak, tuvalet gibi

müşteriyi rahatsız edebilecek mahallerin bulunduğu aydınlığa açılmaz. Aydınlığın dar kenarı iki metreden, alanı ise altı metrekareden az olmamak kaydı ile toplam oda kapasitesinin yüzde yirmisini aşmayacak sayıda aydınlığa bakan oda yapılabilir.

(1) 29.4.2008 tarihli ve 2008/13617 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Yönetmeliğin 3 üncü maddesiyle; bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "Büyüklüğü banyo dahil kırk metrekareye kadar olan süitler üç yataklı, kırk metrekareden büyük süitler dört yataklı olarak kabul edilir." cümlesi "Süit odaların yatak kapasitelerinin hesabında, banyo alanı dahil altmış metrekareye kadar olanlar iki yataklı, banyo alanı dahil altmış metrekare üzerinde ve birden fazla yatak odası bulunanlar dört yataklı olarak kabul edilir." şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

b) Personel ve mahalleri: Turizm tesislerinde eğitimli personel ile hizmet verilmesine özen gösterilir. Yetkili kurum ve kuruluşlardan alınmış sertifikaları haiz personel de eğitimli personel kapsamında değerlendirilir. Tesislerde sağlık, güzellik ve bakım, masaj, su sporları, okçuluk, atıcılık, binicilik gibi üniteler bulunması durumunda bu birimlerde sertifikalı personel çalıştırılır. Asli konaklama tesislerinde kadın ve erkek personel için ayrı soyunma yerleri, dolapları, duş, tuvalet ve ortak oturma, dinlenme ve yemek ihtiyaçlarını karşılayan bir mahal bulunur. Tesis bünyesinde yatakhane bulunması halinde yeterli doğal havalandırma ve aydınlatma imkanı, doğal havalandırmanın yeterli olmaması durumunda ise mekanik havalandırma desteği bulunur. Yatakhanelerin düzenlenmesinde kişi başına dört metrekare alan esas alınır. Pansiyon ve müstakil apart otellerde personel ünitesi yapılması zorunlu değildir.

c) Bedensel özurlüler için düzenlemeler: Toplam kapasitesi seksen oda ve üzerinde olan oteller ile tatil köylerinde en az bir oda olmak üzere toplam oda kapasitesinin yüzde biri oranında odada, ayrıca tesis girişi, genel tuvaletler ile en az bir adet yeme- içme ünitesinde, mola noktaları, temalı parklar ile eğlence merkezlerinde ise kendi türlerinin asgari niteliklerinde belirtilen şekilde bedensel özurlülerin kullanımına uygun düzenlemeler yapılır. Bu düzenlemeler, özel işaretlerle belirtilir.

d) Asansör düzenlemesi: Asansör kullanımı zorunlu olan tesislerde, asansörün ulaştığı kattan aşağı veya yukarı doğru müşterinin ineceği veya çıkacağı kat sayısı; bir, iki ve üç yıldızlı oteller için en fazla üç, dört yıldızlı oteller için en fazla iki, beş yıldızlı oteller

için ise en fazla bir olması durumunda bu katlar için asansör aranmaksızın müşteri merdiveni kullanımı işlev ve yöre özellikleri göz önünde bulundurularak kabul edilebilir. Asansörlerde alarm tertibatı ile havalandırma düzeneği bulunur.

e) Kış sporları yapılan tesislerde gerekli düzenlemeler: Kış sporları yapılan tesislerde kayak pisti kayak sporuna hizmet verecek şekilde hazırlanır ve pistin güvenliği için gerekli önlemler alınır. Tesislerde acil durumlarda hizmet vermek üzere gerekli yardım ekibi ve donanımı bulundurulur.

Oteller

Madde 19 - (Değişik: 05.03.2011 tarih, 27865 Sayılı R.G) Oteller, asli fonksiyonları müşterilerin konaklama ihtiyaçlarını sağlamak olan, bu hizmetin yanında, yeme-içme, spor ve eğlence ihtiyaçları için yardımcı ve tamamlayıcı birimleri de bünyelerinde bulundurabilen tesislerdir. Oteller; bir, iki, üç, dört ve beş yıldızlı oteller olarak sınıflandırılır.

Bir yıldızlı oteller, aşağıda belirtilen nitelikleri taşır:

- a) En az on oda.
- b) Sadece yaz sezonu boyunca açık tutulan tesisler hariç olmak üzere girişte rüzgarlık, hava perdesi, döner kapı veya benzeri düzenleme.
- c) Resepsiyon ve kapasiteye yeterli lobiden oluşan, rahat oturma imkanının sağlandığı kabul holü (Yeterli büyüklükte ayrı bir oturma salonu bulunması durumunda, belirtilen imkanın lobide sağlanması şartı aranmaz.).
- d) Kahvaltı ofisi ve kahvaltı salonu (Yeterli büyüklükte oturma salonu veya lokanta bulunması durumunda bu mahaller kahvaltı verme amaçlı da kullanılabilir, yazlık tesislerde bu amaçla kullanılan salonun bir kısmı açık olabilir.).
- e) Yönetim odası.
- f) Müşterinin ineceği veya çıkacağı kat sayısının üçten fazla olması halinde otel kapasitesi ile orantılı müşteri asansörü.
- g) 06.00 - 24.00 saatleri arasında büfe hizmeti.
- h) İlk yardım malzeme ve gereçleri bulunan dolap.
- i) Odalarda dışarı ile doğrudan bağlantılı telefon.

j) Oda sayısının en az yüzde yirmi beşine hizmet verebilecek sayıda resepsiyonda emanet kasası veya müşteri yatak odalarının tamamında kıymetli eşya kasası.

k) Genel mahaller ve yatak odaları döşemelerini tamamen kaplayan halı, seramik, parke gibi nitelikli malzeme.

İki yıldızlı oteller, bir yıldızlı oteller için arananlara ilave olarak aşağıda belirtilen nitelikleri taşır:

a) İklim koşullarına göre genel mahallerde klima.

b) Yatak katlarında kat hizmetleri için ofis veya dolap.

c) Odalarda saç kurutma makinesi.

d) Odalara içecek hizmeti.

Üç yıldızlı oteller; iki yıldızlı oteller için arananlara ilave olarak aşağıda belirtilen nitelikleri taşır:

a) İklim koşullarına göre odalarda klima.

b) Yatak sayısının yüzde yirmi beşi oranında oturma imkanının, lobide ya da ayrı düzenlenmiş oturma salonunda sağlanması.

c) İlave bir yönetim odası.

d) Odalarda televizyon.

e) Odalarda mini bar ile mevcut yiyecek ve içecek türlerine uygun servis malzemesi bulundurulması.

f) Yüzme havuzu, ikinci sınıf lokanta, kafeterya veya kişi başına en az 1,2 metrekare alan düşecek şekilde en az elli kişilik çok amaçlı salon veya toplantı salonu ünitelerinden en az bir adedi.

g) Çamaşır yıkama ve ütüleme hizmeti.

h) Rezervasyon işlemlerinin elektronik ortamda yapılması.

i) Yirmi dört saat büfe hizmeti.

Dört yıldızlı oteller; üç yıldızlı oteller için arananlara ilave olarak aşağıda belirtilen nitelikleri taşır:

- a) Kabul holünde telefon hizmeti.
- b) Müşterilerin ineceği veya çıkacağı kat sayısının ikiden fazla olması halinde otelin kapasitesiyle orantılı müşteri asansörü.
- c) Odalarda ve genel mahallerde klima.
- d) Odalarda; yatak örtüsü, mini bar, kıymetli eşya kasası.
- e) 06.00 - 24.00 saatleri arasında oda servisi.
- f) Kuru temizleme ile terzi hizmeti.
- g) Her katta kat ofisi düzenlemesi (Ayrık yerleşimler şeklinde düzenlenmiş tesislerde hizmetin aksamaması kaydıyla kat ofisinin her katta bulunması zorunlu değildir.).
- h) Satış ünitesi.
- i) Çeşitli dillerde süreli yayın, kitap gibi dokümanların yer aldığı okuma mahalli.
- j) Kapasitesi yüz kişiden az olmamak kaydıyla, tesis yatak kapasitesinin en az yüzde ellisine hizmet veren asgarî ikinci sınıf lokanta.
- k) Yeterli büyüklükte bagaj odası ve bu mahalde emanet hizmeti.
- l) Servis merdiveni veya asansörü (Ayrık yerleşimler şeklinde düzenlenmiş tesislerde servis merdiveni veya asansörü bulundurulmasına ilişkin esaslar Bakanlıkça belirlenir.).
- m) Toplam personelin en az yüzde on beşinin konusunda eğitim almış olması.
- n) İdarî personelin konusunda eğitilmiş veya en az beş yıl deneyim sahibi olması.
- o) Telefon, faks, internet bağlantılı bilgisayar gibi büro araçlarıyla donatılmış çalışma ofisi.
- p) Odalara mesaj bırakabilme sistemi ya da buna yönelik hizmet verilmesi.
- r) Ayrıca;
 - 1) Kişi başına en az 1,2 metrekare alan düşecek şekilde en az yüz kişilik çok amaçlı salon ve fuayesi,
 - 2) Kişi başına en az 1,2 metrekare alan düşecek şekilde en az yüz kişilik donanımı ve oturma düzeni bulunan toplantı salonu,

- 3) En az yüz kişi kapasiteli kabare, tiyatro, sinema etkinliklerinin yapılabileceği kapalı salon,
 - 4) Kişi başına en az 1.2 metrekare alan düşen, en az iki yüz kişilik konferans salonu, salon ile bağlantılı simültane tercüme hizmetleri mahalli ve fuaye, sekreterlik hizmeti, fuaye veya salon ile bağlantılı en az iki çalışma odası,
 - 5) Kişi başına en az 1,2 metrekare alan düşecek şekilde en az yüz kişilik gece kulübü veya diskotek,
 - 6) Kişi başına en az 1,2 metrekare alan düşecek şekilde en az yüz kişilik bar salonu,
 - 7) Kişi başına en az 1,2 metrekare alan düşecek şekilde en az yüz kişilik pasta salonu,
 - 8) Türk mutfağı mönüsü olan, servisi ve tefrişi geleneksel Türk kültürünü yansıtan, alakart hizmet verilen asgarî ikinci sınıf lokanta,
 - 9) Diğer kültürlerin mutfaklarından birine ait mönüsü olan, servisi ve tefrişi ait olduğu kültürü yansıtan, alakart hizmet verilen asgarî ikinci sınıf lokanta,
 - 10) En az 40 metrekare büyüklükte jimnastik salonu; Türk hamamı, buhar banyosu, kar odası, tuz odası, tuzlu buhar odası, sıcak taş odası, alarm sistemi bulunan sauna, masaj üniteleri, aletli masaj üniteleri, cilt bakım üniteleri gibi ünitelerden en az dört adedi,
 - 11) Bowling-bilardo salonu, duvar tenisi salonu; uzman personel eşliğinde, çocuklara yönelik oynama, dinlenme alanları ve tuvaletleri bulunan çocuk bakım ve oyun odası ile bahçesi; golf sahası, tenis kortu, spor salonu, açık spor sahası, go-kart pisti, kayak pisti veya benzeri imkanlar sağlayan ünitelerden en az dört adedi,
 - 12) Açık yüzme havuzu,
 - 13) Kapalı yüzme havuzu,
- Ünitelerinden en az üç adedi.

Beş yıldızlı oteller; yerleşme durumu, yapı, tesisat, donanım, dekorasyon ve hizmet standardı olarak üstün özellikler gösteren ve toplam personelinin en az yüzde yirmi beşi konusunda eğitim almış personelden oluşan en az yüz yirmi odalı otellerdir. Beş yıldızlı oteller, dört yıldızlı oteller için arananlara ilave olarak aşağıda belirtilen nitelikleri taşır:

- a) Müşterilerin ineceği veya çıkacağı kat sayısının birden fazla olması halinde otelin kapasitesiyle orantılı müşteri asansörü.

- b) Odalarda, yatak başucunda merkezî aydınlatma düğmesi ve priz, boy aynası.
- c) Odalarda, bornoz, diş temizlik kiti, tek kullanımlık terlik, dikiş kiti, ayakkabı sileceği, cilası, duş köpüğü, makyaj temizleme pamuğu, kutu kağıt mendil, şemsiye gibi en az beş adet amblemli malzeme.
- d) Banyolarda, resepsiyonla bağlantılı telefon.
- e) Altı odadan az olmamak üzere, oda kapasitesinin asgarî yüzde beşi oranında bütün ürünleri içilmeyen oda düzenlemesi.
- f) Beşinci fıkranın (r) bendinde belirtilen ünitelerden en az altı adedi.
- g) Yirmi dört saat oda servisi.
- h) Garaj veya üzeri kapalı otopark, bu mahallerde yirmi dört saat görevli personel.
- i) Odalarda, uydu erişimli televizyon, video oynatıcı ve ücretsiz internet imkanı.
- j) Bay ve bayan kuaförü.
- k) Satış üniteleri.
- l) Alakart hizmet verilen asgarî ikinci sınıf lokanta.
- m) Müşteri ilişkileri ve danışmanlık gibi hizmetlerin, resepsiyondan ayrı bir mahalde konusunda eğitimli ve deneyimli personel tarafından verilmesi.
- n) Kat koridorlarında resepsiyonla bağlantılı telefon

EK-2

Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2011/1)

MADDE 20 – (1) Yönetmeliğin 18 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (c) bendi hükmü uyarınca bedensel engelliler için yapılacak düzenlemeler aşağıdaki şekildedir.

a) Tesis bahçe ve girişi;

1) Farklı seviyedeki yerler bedensel engelli dolaşımına uygun olarak düzenlenir.

2) Tesis giriş kapısı temiz genişliği en az doksan santimetre olmalıdır.

b) Resepsiyonda tekerlekli sandalye erişimine izin verecek şekilde tasarlanmış en fazla 90 cm yüksekliğinde banko düzenlemesi yapılır.

c) Genel tuvaletler:

1) Temiz kapı genişliği en az 85 cm olmalıdır. Eşik yapılmaması tavsiye edilmekle birlikte yapılması halinde en fazla 1,5 cm yükseklikte ve pahlı olarak yapılmalıdır.

2) Klozet, lavabo, sifon, batarya gibi donatılar bedensel engellinin kullanabileceği şekilde düzenlenmelidir. Klozet etrafına, bitmiş döşemeden 85-95 cm yükseklikte olacak şekilde tutunma barları yerleştirilmelidir.

3) Aynalar göz hizasında veya inip çıkan ayarlı veya öne doğru 10-15 derece eğik olmalıdır. Aynaların alt kenarı bitmiş döşemeden en fazla 100 cm yükseklikte olmalıdır.

4) Tekerlekli sandalyenin tam bir dönüş yapmasına imkan sağlayacak 150 cm çapında bir daire kadar alan sağlanmalı ve zemini kaygan olmayan malzeme ile kaplanmalıdır.

5) Sabunluk, havluluk ve kağıtlık gibi aksesuarlar bitmiş döşemeden 50-120 cm yüksekliğe monte edilmelidir.

ç) Yatak odaları:

1) Odalar, bedensel engellilerin rahatça hareket edip odayı kullanabileceği şekilde, uygun büyüklük ve konumdaki eşyalarla tefriş ve dekore edilir, dengesiz duran, sivri köşeli eşyalar bulundurulmaz.

2) Oda giriş kapısı genişliği en az 85 cm olmalıdır.

3) Zemini kaygan olmamalı, kalın, yumuşak, tutan halı kullanılmamalıdır.

4) Dolap kapıları sürgülü ve askı yüksekliği en fazla 140 cm olacak şekilde düzenlenmelidir.

5) Elektrik düğme ve prizleri zemin döşemesinden en fazla 120 cm, en az 40 cm yükseklikte olacak şekilde düzenlenmelidir.

6) Yatak başucunda merkezi aydınlatma düğmesi bulunmalıdır.

7) Oda banyolarında; genel tuvaletlerde yapılan düzenlemelere ilave olarak bedensel engelli kullanımına uygun şekilde küvet veya duş düzenlemesi yapılır. Bu bölümlerde oturma yeri ile uygun yerlerde tutunma bantları sağlanır. Banyo kapısı açılımı rahat hareket imkanı verecek şekilde düzenlenir. Eşik yapılmaması tavsiye edilmekle birlikte yapılması halinde en fazla 1,5 cm yükseklikte ve pahlı olarak yapılır. Resepsiyonla bağlantı alarm sistemi veya telefon bulunur.

8- Oda düzenlemeleri için öngörülen %1 oranının değerlendirilmesinde kusuratlar dikkate alınmaz.

d) Bedensel engelli kullanımına ayrılan oda veya yeme içme ünitesinin zemin kattan farklı bir katta olması durumunda üniteler arasındaki ulaşım uygun donanım ile sağlanır. Bu durumda asansörde aşağıdaki düzenlemeler yapılır:

1) Kapı fotoselli olmalıdır. Kapı açılıp kapanma aralığı 5 saniyeden kısa olmamalıdır.

2) Kumanda düğmelerinin zemin döşemesinden 90 cm-120 cm yükseklikte ve tekerlekli sandalye yaklaşmasına izin verecek konumda yer almalıdır.

3) Kabin içinde zemin döşemesinden yaklaşık 85 cm yüksekliğinde yerleştirilmiş kesintisiz tutunma barları sağlanır.

4) Kabin içi, halı kaplı olmamalıdır.

e) Yeme-içme üniteleri;

1) Giriş kısmından yeme-içme ünitelerine engelsiz erişim sağlanmalıdır.

2) Masaların ve tezgahların altında 70 cm yüksekliğinde ve en az 50 cm genişliğinde diz boşluğu bırakılmalıdır. Masaların arasında bırakılacak geçişler en az 90 cm olmalıdır.

3) Zemin kaygan olmamalı, kalın, yumuşak ve tutan halı kullanılmamalıdır.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Dilek Eldem

Sürekli Adresi : İstanbul, Etiler

Doğum Yeri ve Yılı : Ankara, 1987

Yabancı Dili: İngilizce

İlk Öğretim: O.D.T.Ü Koleji, 2001

Orta Öğretim: O.D.T.Ü Koleji, 2004

Lisans : Bilkent Üniversitesi, 2009

Yüksek Lisans : Bahçeşehir Üniversitesi

Enstitü Adı : Fen Bilimleri Enstitüsü

Program Adı : İç Mekan Tasarımı

Çalışma Hayatı : MOB A.Ş 2009-2014